

ПРИКАЗКИ

ПРЕЗ ДЕВЕТ
ПЛАНИНИ

Г. ФИЛИПОВ
ПРИКАЗКИ ПРЕЗ ДЕВЕТ
ПЛАНИНИ

chitanka.info

ПРЕЗ ДЕВЕТ ПЛАНИНИ

През девет планини живял някога един старец. Той имал трима сина. Най-големият се казвал Големан, средният — Вълкан, защото очите му били червени като на вълк, а най-малкият — Цветан, защото цъфтял и растял повече от братята си.

Баща им едва виждал от старост. Повикал веднъж тримата си сина и им рекъл:

— Чувал съм, че зад деветте планини, в седмото царство има градина. Сред градината — златна ябълка, а под нея изворче с жива вода. Който хапне от ябълката се подмладява, а който измие очите си с водата от изворчето — проглежда. Ако някой от вас ми донесе от ябълките и от живата вода, ще му завещая половината от имота си.

Тръгнал най-големият син — Големан. Вървял, вървял, стигнал до един кръстопът. На кръстопътя стълб, а на стълба пише:

„Който вдясно тръгне, мома ще залюби.

Който вляво тръгне, глава ще погуби.“

Мислил, мислил Големан, мило му било за живота.

Дръпнал юздата на коня и свил в дясно. А насреща му Ирина, цяла в чиста коприна:

— Ела, ела, Големане, скоро зима ще захване! Разсъбуй се, съблечи се, посгрей се, постопли се!

Отбил се Големан, вързал коня си в обора и отседнал на гости при нея.

Разшетала се Ирина, гозби готви, питки пече, гостенин посреща. Нахранила го, напоила го и на пухено легло го сложила да спи. Големан легнал и в същия миг леглото се преобърнало, и той паднал в мазето. Паднал и вече не излязъл оттам.

Чакал старецът, чакал, не идва Големан. Пратил Вълкан да го търси и му дал най-хубавия си кон. Тръгнал Вълкан. Вървял, вървял, стигнал до стълба, а на него пише:

„Който вдясно тръгне, мома ще залюби.

Който вляво тръгне, глава ще погуби.“

Мислил Вълкан, мислил, защо да си губи главата! Тръгнал надясно, а насреща му Ирина, цяла в чиста коприна:

— Где си тръгнал сам Вълкане, скоро зима ще захване! Ела тук, съблечи се, посгрей се, постопли се!

Отбил се Вълкан и отседнал на гости при Ирина. А тя гозби готви, питки пече, гостенин посреща. Нахранила го, напоила го и на пухено легло го сложила да спи. Но щом легнал, леглото се преобърнало и той се озовал в мазето. Не можел да излезе вече от там.

Чакал старецът, чакал, а от синовете му ни вест, ни кост. Мъчно му било, плакал, косата му още повече побеляла, а очите му вече нищо не виждали.

Тогава най-малкият син му рекъл:

— Пусни ме, татко, братята си да намеря, ябълките да откъсна, жива вода да ти гребна.

— Не те пускам! — заплакал старецът. — Ето, двамата си сина загубих, не искам и без теб да остана.

Синът отговорил.

— Дали ще ме пуснеш, или не, аз пак ще отида!

Въздъхнал старецът и го пуснал.

Отишъл Цветан при ковачите и им рекъл:

— Здравейте, мои момчета! Изковете ми една тояга, тежка сто оки.

Започнали момците да чукат, да тракат и му изковали тояга от сто оки.

Отишъл Цветан при ковачите, хванал тоягата с малкия си пръст и я тупнал в земята. Тоягата се счупила на три парчета.

— Не, момчета! — рекъл им Цветан. — Не е за моята ръка тази тояга. Изковете ми една от двеста оки!

Започнали момците отново да чукат, да тракат. Изковали му тояга от двеста оки.

Върнал се Цветан, хванал я с два пръста и я тупнал колкото сили има в земята. Тоягата се счупила на две парчета, а Цветан казал на ковачите:

— Не, момчета, и тази тояга не е за моята ръка. Изковете ми друга — от триста оки!

Пак зачукали и затракали момците. Изковали му тояга от триста оки.

Цветан и нея хванал с ръка и я тупнал с все сила в земята. Тоягата останала цяла. Тогава момъкът рекъл на ковачите:

— Ето, братлета, тази тояга е точно за мене!

Разплатил се с тях и тръгнал да търси кон. Вървял, вървял, стигнал до една река. Гледа, покрай реката пасе кон — хубав, строен, с косъм златен. Довел го Цветан до реката и посолил водата. Пил, пил, конят — реката до половина изпил.

— Не, този кон не е за мене! — рекъл си Цветан. Тръгнал по-нататък. Вървял, вървял, гледа покрай реката пасе кон, още по-хубав от първия. Посолил водата Цветан, а конят пил, пил реката до половина изпил.

— Не, и този кон не е като за мене! — рекъл си пак Цветан и продължил пътя си.

Вървял, вървял, пак стигнал до река. Гледа, покрай реката пасат три хиляди коня, а покрай тях обикаля и цвили жребец, какъвто никой не е виждал на света. Припка жребецът, подскача като яре, а косъмът му лъщи на слънцето като разтопено злато. Гривата му се развява като златна коприна, а от ноздрите му — дим и плам! Посолил Цветан водата, а жребецът пил, пил и до дъно я изпил.

— Ето, това е кон за мене! — казал си Цветан и хванал жребеца за гривата.

Яхнал го, а конят бяга и взема по триста метра за един скок. Стигнал скоро стълба, а на него пише:

„Който вдясно тръгне, мома ще залюби.

Който вляво тръгне, глава ще погуби.“

Не мислил много Цветан и си казал: „Не си жаля главата, щом за баща си ще я дам“ и тръгнал на ляво.

Вървял, вървял, стигнал до една къщичка, а в къщичката прекрасна девойка на стан стои, платно тъче.

— Чудесно тъчеш, девойче! — казал ѝ Цветан.

— Благодаря ти, юначе! — отвърнала му тя. — Ти за къде си тръгнал? От лошо ли бягаш, към добро ли тичаш?

— Към добро тичам, девойко! — рекъл Цветан. — Отивам през деветте планини в седмото царство. Там има градина, а в градината ябълка, а под нея изворче. Който хапне от ябълките, старец да е — млад ще стане, а който си измие очите с водата, слепец да е, ще

прогледне. Нататък съм тръгнал аз. За моя стар и ослепял баща искам от водата да наляя и от ябълките да откъсна.

— С тежка работа си се заловил, юначе — рекла девойката. — Но върви нататък. Ще стигнеш къща, а в къщата живее моята по-възрастна сестра. Отбий се при нея, тя може да знае пътя.

Вървял Цветан, вървял, стигнал до по-голямата сестра. Казал ѝ къде отива, а тя отвърнала:

— Върви по-нататък! Ще стигнеш нашата най-стара сестра. Може тя да знае пътя.

Пак тръгнал Цветан. Вървял, вървял стигнал до къщата на най-старата сестра.

— Къде си тръгнал, юначе? — попитала го тя. — От лошо ли бягаш, или към добро тичаш?

— Към добро тичам, девойко! — и той ѝ разказал всичко от край до край.

Тя му дала едно кълбо и му рекла:

— Ето ти това кълбо! Пусни го по пътя, а ти върви по конца. То ще те заведе право зад деветте планини в седмото царство. Там живее хубавицата Мирона. Много юнаци са се опитвали при нея да идат, но никой не е успял досега. Тя живее в град с високи стени, а върху тях има изпънати струни. Ако докоснеш тия струни, те ще зазвънят, барабани ще забият и тръби ще засвирят. Стражите ще чуят, ще изскочат и ще те убият.

Пуснал кълбото Цветан, полетяло то напред, а той след него. Вървял, вървял, изведнъж гледа пред него златен дворец.

— Чий е този палат, дечица? — попитал той овчарчетата, които играели отпред.

— А ти не знаеш ли? — отвърнали му те. — Този дворец е на Мирона царица. С три стени е обграден, с девет врати затворен. Никой не може да влезе в него.

— Да сте ми живи, дечица! Ето ви златна жълтица!

Слязъл Цветан от коня и го пуснал да пасе. Три дни и три ноци пасъл той, сили събирал. Дошла четвъртата ноц. Тъмна, тъмна — нищо не се вижда. Яхнал Цветан коня и препуснал право срещу стените на двореца. Ударил той с тежката си тояга, що тежала триста оки. Разфучал се конят, скокнал и стените прескокнал. Влязъл Цветан в

градината, откъснал три ябълки и ги скрил в пазвата си. После се навел и напълнил с чудотворна вода кратунката си.

Тръгнал да си върви, но му се приискало Мирона да види. Влязъл в двореца и гледа на първия етаж все хубави девойки стоят и всички спят. На втория етаж — още по-хубави и пак всички спят, а на третия етаж — сама чудната Мирона спи. Хубава, хубава, години да я гледаш, не можеш да ѝ се нагледаш.

Извадил Цветан пръстен и го сложил на ръката ѝ, а нейния сложил на своята ръка. Сетне излязъл от двореца, скокнал на коня си и се спуснал да прескочи високите зидове, но конят закачил със задния си крак една от струните. Звъннали те, затракали барабани, засвирили тръби. Скокнали стражите и хукнали да търсят из града пришълеца. Събудила се Мирона и се развикала:

— Дайте ми кон! Аз сама ще го настигна!

Докарали ѝ коня, тя го яхнала и препуснала след Цветан. Хукнал нейният кон, по-бърз от вятъра, а след нея стражите. Обърнал се Цветан и гледа Мирона язди след него. Гони го и ще го настигне. Замахнал той с тоягата си, що тежи триста оки, ударил бързия си кон. Извил се той над гори и поля, полетял по-високо и от облаците. Реки и езера под него оставали, а опашката му — ливади застила.

Уморила се Мирона да гони Цветан.

— Не се възгордявай, лудетино! — викнала му тя. — Където и да идеш, аз ще те намеря! — и се върнала назад.

Цветан нищо не отговорил, а забързал към къщи да види стария си баща.

Бързал, бързал и не видял как сбъркал пътя. Гледа, пред него къща, а от нея излязла Ирина, цяла в чиста коприна:

— Къде така, Цветане, къде така, юначе! Дълго те чаках, но те дочаках! Разсъбуй се, съблечи се, погрей се, постопли се!

Разшетала се Ирина, гозби готви, питки пече, гостенин посреща. Нахранила го, напоила го и на пухено легло го кани да легне, а Цветан ѝ дума:

— Легни ти по-напред и тогава аз ще легна!

Легнала Ирина, кревата се обърнал и тя паднала в мазето. Цветан си помислил: „Да отворя този капак. Може да са там моите братя.“ Отворил го той, а вътре братята му.

— Излизайте, братя мои! — рекъл им той. — Какво правите тук? Не ви ли е срам!

Измъкнал Цветан братята си от ямата и легнал да поспи, защото бил уморен. Братята видели, че момъкът се върнал с ябълките и животворната вода и решили да му ги отнемат. Бръкнали те в пазвата му и взели ябълките, а после откачили кратунката с водата и го хвърлили в мазето. Пуснали там и тоягата му.

Събудил се Цветан и разбрал коварството на братята си. Седнал на един камък в мазето и заплакал. Плака, плакал, не толкова за себе си, повече за стария си баща. Гледа, по едно време, до него седи бабичка.

— Бабичко, мога ли да се изкача някак до горе? — попитал я той.

— Не може, синко! — отвърнала му тя. — Попаднал си в подземното царство и мъчно ще излезеш оттук, но виж какво ще направиш: нашият цар има дъщеря, която ще бъде изядена от змея. Ако ѝ помогнеш, царят пък ще ти помогне да излезеш оттук и да се изкачиш до горния свят.

Взел си Цветан тоягата и отишъл там, където минавал змеят, за да го убие. Там вече стояла царската дъщеря, змея чакала и плачела.

— Кого чакаш тук, девойко? — попитал я той.

— Върви си момко, докато не е дошъл змеят! — отвърнала му тя. — Мен принесоха в жертва на змея и той скоро ще дойде, за да ме изяде! Затова по-скоро си върви!

Цветан ѝ отговорил:

— Много съм уморен и ще легна да поспя, а ти като видиш, че водата на морето се вълнува, веднага ме събуди!

Легнал и веднага заспал.

Развълнувало се морето и царската дъщеря започнала да буди момъка.

Викала, бутала го, за да го събуди — не може. Разплакала се девойката и една сълза капнала на Цветановата буза. Той се събудил и казал:

— Ах, изгори ме със сълзата си!

В това време от морето изскочил деветоглав змей и налетял направо върху царската дъщеря, но като видял Цветан, изведнъж се спрял.

— Ей, бълха, какво правиш тук? — извикал разгневен той.

— А ти какво искаш, дървеницо проклета! — отвърнал му момъкът. — Народът изпояде, а гърлото ти не се засити!

— Аз и теб ще изям!

— Така ли? Внимавай, да не ти приседне!

Скарали се и започнали да се бият. Змеят ударил Цветан по главата, но само шапката му успял да свали. Като замахнал Цветан с тоягата срещу змея, мъртъв на земята го проснал. После го грабнал и го затиснал под една канара. Легнал пак да спи, че много се уморил. В това време царят изпратил един от придворните си да събере косите на дъщеря му, когато змеят отлети.

Отишъл слугата и гледа — змеят убит и под скала затрупан, а юнакът Цветан спи дълбоко. До него седи царската дъщеря.

— Ще кажеш на баща си, че аз съм те спасил — рекъл слугата. — Ако не направиш това, ще те убия!

— Добре, нека бъде както ти искаш! — отвърнала уплашено девойката.

Стигнали в двореца и слугата рекъл на царя:

— Аз убих змея, царю! Затиснах го под една скала и спасих дъщеря ти от смърт!

Царят се зарадвал и заповядал всички да се сберат на празненство. Да ядат, да пият и царската сватба да помнят. Искал дъщеря си за слугата да омъжи.

В разгара на празненството дошъл Цветан, а царската дъщеря, като го видяла, казала на баща си:

— Ето, този момък ме спаси от смърт! Той уби змея и го затисна под скалата, а не слугата.

— Тя лъже, царю! — възразил слугата. — Аз го убих и го затиснах!

Всички отишли при скалата, където бил затиснат змеят. Напънал се слугата скалата да повдигне, мъчил се, не могъл да я помръдне. Тогава пристъпил Цветан, хванал камъка и го вдигнал над главата си. Всички разбрали кой лъже. Царят заповядал да накажат слугата, а на Цветан не знаел как да се отблагодари.

— Не искам нищо! — отвърнал момъкът. — Искам само да ме изведете на горния свят. Там имам стар баща. Сляп е той и стар и мене чака, жива вода да му занеса.

Зачудил се царят как да изведе Цветан на горния свят. Царската дъщеря била тъжна, защото трябвало да се раздели с този чуден юнак, но решила да му помогне да излезе на горния свят.

— Има една птица — казала тя на баща си. — Тя може да го изнесе на горния свят, стига само да ѝ приготвим храна за из път.

Царят заповядал да заколят един овен и да го привържат към птицата. Цветан се качил на нея и полетели към горния свят. Летяла птицата, летяла и току обръщала главата си назад, а Цветан ѝ давал по малко от овена. Но ето, че овенът се свършил, а до горния свят имало още време. Обърнала се птицата, а Цветан нямало какво да ѝ даде. Тогава той отрязал големия пръст от крака си и ѝ го дал. Птицата полетяла по-бързо и скоро стигнали горния свят. Оставила тя момъка на земята и разперила криле да се връща, но видяла, че Цветан накуцва.

— Защо куцаш? — попитала го тя.

Цветан ѝ разказал всичко и птицата изплюла големия му пръст. После го залепила на крака му.

Огледал се Цветан и видял, че е на същото място, където бил паднал, а конят му още стои и го чака. Изгладнял, отслабнал, косъмът му потъмнял. Отвързал го Цветан и го пуснал на моравата да пасе. Конят пасъл три дни и три нощи, възвърнал силите си и станал пак строен, красив, със златен косъм. Яхнал го Цветан и право вкъщи. Летял конят, летял, а зад него реки и езера оставали, с опашката си полето застинал.

Най-после пристигнали. Посрещнал ги баща му подмладен, със зрящи очи:

— Къде се губиш, синко? Твоите братя ходиха при хубавата Мирона и ми донесоха златни ябълки и жива вода.

— Какво да правя, татко! — отвърнал момъкът. — Не на всеки може да се отдаде това.

Минало доста време и пристигнала от седмото царство зад деветте планини хубавата Мирона с дванадесет вити кораба. Търсела виновника, който откраднал трите ябълки от градината ѝ и взел от живата ѝ вода.

Бащата рекъл на по-големите братя на Цветан:

— Вървете, деца мои! Вие сте виновните!

Отишли те при хубавата Мирона, но тя ги прогонила:

— Защо идвате вие, без да сте виновни?

Тогава бащата изпратил най-малкия си син — Цветан.

Отишъл той при хубавицата, а тя го посрещнала с почести и го хванала под ръка:

— Ето! Този е юнакът, който взе от градината ми златните ябълки и си гребна животворна вода от изворчето.

Оженили се и заживели щастливо. Бащата, като научил как по-старите му синове откраднали ябълките и водата от Цветан и как го хвърлили в ямата, се ядосал и ги прогонил. После заживял с най-малкия си син и снаха си Мирона. Яли от златните ябълки и се подмладявали, пили от живата вода и проглеждали. И сега още си живеят все така млади.

ЗАЩО ЗАЕКЪТ ИМА ДЪЛГИ УШИ

Когато се появили животните в гората, най-главният всред тях бил големият звяр — лосът. Веднъж лосът разговарял с жена си на една горска полянка. Заекът тичал на близо, чул разговора им и се спрял. „Да разбере какво си говорят“ — помислил той.

Промъкнал се по-близо, скрил се зад един пън и започнал да подслушва.

— При мен са рогата, които трябва да раздам на зверовете — казал големият лос. — Но зверовете са много, а рогата — малко. На кого да ги раздам?

Слушал заекът и си мислел: „Няма да е зле, ако и аз получа рога. С какво съм по-лош от другите?“

— Кому да дам тези рога? — попитал лосът жена си.

Тъкмо решил да отвори уста заекът, и жената на носа се обадила:

— Тези дай на елена. Той ни е роднина, не може да не му дадеш.

— Е, добре — казал лосът. Ами ей тези, големите, на кого да дам?

Тъкмо щяла да отговори жената на лоса, и заекът не се стърпял, измъкнал се иззад пъна и извикал:

— Тези дай на мене, на заека, лосе!

— Какво приказваш, братко — казал лосът. — За къде си с такива рога? Какво ще правиш с тях?

— Как така за къде? Много са ми необходими рога — отвърнал заекът. — Всичките ми врагове ще се страхуват от мен, всички ще се боят.

— Е, добре, вземи ги! — казал лосът и дал рогата на ласка.

Зарадвал се заекът, заподскачал, затанцувал и изведнъж зад близкия кедър паднала една голяма шишарка върху главата му. Скокнал заекът от уплаха и беж да го няма! Но нищо не излязло! Заплели се рогата му в храстите, не може да ги измъкне, завряскал той от страх.

А лосът и жена му се заливали от смях.

— Не, братко — казал лосът. — Виждам, че си страхливец, а на страхливеца и най-дългите рога няма да му помогнат. Я по добре да ти дадем дълги уши. Искам всички знаят, че обичаш да подслушваш.

Така заекът останал без рога, а ушите му пораснали дълги-дълги.

ТРИ ТОРБИ ЖЪЛТИЦИ

Живяла някога една вдовица, която имала трима сина. Тя била много богата. Когато синовете ѝ пораснали, тя им рекла:

— Е, деца мои, станайте вече големи! Аз остарях и скоро ще умра, но докато съм жива, искам да ви видя да се хванете на работа и да печелите пари, защото готовото лесно се изяжда. Наистина, баща ви остави пари, но ако не работите нищо, скоро ще ги свършите. Затова давам на всеки от вас по една торба с пари и по един кон. Тръгнете по света, кой където може, пари да спечелите.

Синовете се простили с майка си, целунали ѝ ръка, яхнали конете и тръгнали в три посоки. Най-малкият отишъл в един голям град. Там се спрял и започнал да харчи готовите пари. Млад бил и не знаел с какво да се захване.

Сприятелил се с млади момчета, които ходели на училище. Тръгнал и той да се учи. Скоро започнал да чете всякакви книги на различни езици, но парите му се свършили. Той яхнал коня и се върнал при майка си. Като го видяла тя се зарадвала и му рекла:

— Добре дошъл, синко! Как си? Спечели ли много пари в чужбина?

— Нищо не съм спечелил, майко.

— Как така? — учудила се майка му. — Нима отиде толкова далеч, за да харчиш готовите пари?

— Не, майко! — отвърнал синът. — Аз похарчих парите си, защото ходих на училище. Учението се цени много повече от едни дисаги, пълни с пари. А сега те моля да ми дадеш още една торба с пари, за да мога да се захвана с търговия.

Майката напълнила още една торба с пари и му я дала. Той яхнал коня си и отишъл в същия град, където се учил. Сутринта излязъл из града да се поразходи и чул, че някой свири на арфа. Приближил се до къщата, от където долитали звуците и се спрял под прозореца. Мелодията така омаяла младия човек, че той решил да се научи да

свири. По едно време свирачът се показал на прозореца и момъкът го запитал, дали и той може да се научи да свири така хубаво като него.

— Ех, приятелю, тази работа не е така лека, както изглежда. Аз съм се учил три години, а колко пари съм похарчил, не ме питай.

— Аз имам достатъчно пари и ще ти заплатя, колкото поискаш — отвърнал момъкът. — Само ме научи! Имам голямо желание!

— Добре! — казал свирачът. — Ще ми плащаш по сто гроша на ден и ако имаш голямо желание, един ден ще свириш по-хубаво от мен.

Младият момък започнал да се учи. Минали три години. Похарчил всичките пари, но пък така хубаво се научил да свири, че и мъртвите в гроба се разигравали. Момъкът пак яхнал коня си и отишъл при майка си.

— Моля те, майко, дай ми още една торба с пари! — рекъл той. — Искам да стана голям човек и целият свят да научи за мен!

Майка му, видяла не видяла, дала му още една торба с пари и му рекла:

— Синко, ти си взе целия дял, който ти се пада. Не мога да ти давам пари от дяловете на братята ти. Върви сега и без печалба да не се връщаш!

Момъкът взел парите, яхнал коня и пак отишъл в същия град. Замисли се какъв занаят да захване, как да спечели пари и като отиде при майка си, да ѝ се похвали. Излязъл из града и се срещнал с някои стари приятели. Решили да се почерпят в едно кафене. Там се събирали комарджии, които играели на пари. Видял момъкът колко лесно се печелят пари и решил да се захване с този занаят. Седнал при играчите, извадил кесията с пари и почнал да играе на комар. Научил добре и този занаят, но останал без пукнат грош.

Потърсил работа, колкото хляба да си осигури, но никой не искал да прибере човек, който и риза нямал на гърба си. Момъкът обикалял навсякъде и казал:

— Който ме вземе за слуга, ще се разкайва, но който не ме вземе — дважд повече ще се разкайва.

Чул го един богат човек от друго царство, замислил се върху думите, които казал дриплъто и го повикал. Завел го и му купил вехти дрехи, после написал писмо и го запечатал. Отвел момъка на

пристанището и се качили на една гемия. Капитанът се поклонил, а богатият човек му казал:

— Ще отведеш в дома ми този момък. Писмото ще предадеш на жена ми и на дъщеря ми. Ще ги поздравиш от мен и ще им кажеш да изпълнят всичко, което им заповядвам в писмото, иначе няма да се върна.

Капитанът взел писмото и се поклонил. После заповядал да вдигнат платната и да потеглят на път.

На гемията имало много чужденци — търговци. За да минава времето започнали да играят на комар. Натрупали на масата много жълтици. Почнал да играе и капитанът, но изгубил всичките си пари и една гемия. Уплашил се той и се замислил: „Може ли да се спечели от комар? Човек всичко може да заложи, за да си върне парите, да загуби и гол да остане.“ Все пак решил да заложи още една гемия. В това време до него се приближил момъкът и му казал, че с този занаят е стигнал до просешка тояга.

— Като знаеш този занаят, можеш ли да ми върнеш изгубените пари? — попитал го капитанът.

— Мога! Но ми обещавай повече да не играеш!

— Добре, съгласен съм! — отвърнал му капитанът.

Дал му малко пари, а момъкът седнал, играл и възвърнал всичките пари на капитана. От благодарност той го настанил в една хубава каюта. Когато момъкът заспал, капитанът отворил писмото, което бил получил от богатия човек, за да види какъв човек е този и за какво го изпраща богатият търговец. В писмото търговецът пишел на жена си да купи магарета и по двадесет и три пъти на ден да праща момъка за дърва с тях, а за храна да му дава само трохите от яденето. Ако не направи така, да не го чакат да се завърне.

Капитанът си рекъл: „Този човек ме спаси и аз ще му направя добро.“ Той взел и написал друго писмо: „Жено, да гледате добре този човек. Дай му за жена дъщеря ни. Направете сватбата. Ако не направите това, няма да се върна у дома.“ Другото писмо скъсал.

Пътували още една седмица и пристигнали в голям град. Капитанът го завел в дома на търговеца, подал писмото на жена му и казал:

— Ако не изпълните това, което пише, не го чакайте да се върне.

Когато прочели писмото, те се смаяли. Какво да сторят? Могат ли да не изпълнят желанието на бащата? Искат, не искат, трябвало да направят по-скоро сватбата да направят. Поканили гости. Станала голяма сватба и мало и голямо дошло да се весели.

Зетят си купил една арфа и двамата с невестата често седели на чардака. Младоженецът свирел хубави песни и много хора се събирали да го слушат, като се чудели на свирнята му. Момъкът се прочул из целия град. Мълвата стигнала и до царя, който обичал песните и свирните и изпратил хора да поканят зетя на богатия търговец да дойде в двореца и да му посвири.

Младоженецът се качил в златна каляска, теглена от четири коня и отишъл в двореца. Посрещнал го сам царят, който бил поканил много гости, за да чуят изкусния свирач. След вечерята всички излезли на чардака, където откъм морето подухвал свеж ветрец. Зетят на търговеца взел арфата и засвирил. Всички били в захлас — това било чудо невиждано и нечувано.

Гостите били много весели и доволни, а царят помолил свирача да научи негов човек на изкуството си. От тази вечер двамата станали големи приятели и думата на зетя пред царя била закон.

След няколко месеца се получило известие от богатия търговец, че се връща.

Царят решил да му устрои голямо посрещане — с топовни гърмежи и знамена, защото търговецът бил най-влиятелният човек в царството. Зетят, обаче, помолил царя да не посрещат така тържествено търговеца, а веднага да го хвърлят в тъмницата и царят обещал.

Един ден на пристанището спряла гемия, цялата обкичена със знамена. С нея пристигнал богатият търговец и се учудил, че никой не го посреща. Още повече се изумил когато въоръжени войници нахлули на борда и го оковали във вериги, а после го завлекли в затвора. Вестта се пръснала из целия град и много големци отишли при царя да молят да освободи търговеца, но той останал непреклонен. Отишли и жената и дъщерята на богаташа, но били изпъдени. Разплакани, те се върнали в къщи и зетят им казал:

— Не се бойте! Царят може да е много огорчен, но утре, като отида при него, веднага ще го пусне. Моята дума е закон!

На другата сутрин отишъл при царя и богатият търговец бил освободен. Той си отишъл в къщи, а жена му казала:

— Ако не беше зет ти, кой знае докога щеше да лежиш в затвора.

— Кой зет? — Учудил се търговецът.

— Как, кой зет? Нима не помниш какво ни писа в писмото и какво си заръчал на капитана да ни каже?

— Какво съм ви писал? Каква е тази работа? — още повече се зачудил търговецът.

— Добре, че запазих писмото ти! — рекла жена му. — Виж, какво си ни писал! Ето, чети! Нима не е твое това писмо? Не е ли с твоята ръка написано?

Търговецът взел писмото, повъртял го в ръцете си, прочел го и казал:

— Наистина! Това писмо е мое! Сигурно съм бил луд когато съм го писал! Нима този човек е наш зет?

— По твоя заповед, мъжо! Не се сърди, не е лошо момчето! — рекла жена му. Наистина, когато дойде в къщи беше сиромах, нямаше и дреха на гърба си, но е много учен. Пък да чуеш как свири на арфа. Чудо! И царят го вика да му свири. Нали видя как се чува думата му пред него — за обесване да е човек, пак ще го спаси!

Търговецът се замислил: „Тази работа не е току-така. Писмото е мое, печатът също, но това не беше моето желание. Тук има Божи пръст.“ и рекъл на жена си:

— Жено, писмото, което ти писах, беше за друго, но станалото — станало. Хайде, нека ни е жив и здрав зетят и заедно с дъщеря ни да бъдат щастливи. Ами къде е той? Искам да го видя!

— Ето го! — рекла жена му. — Току-що се връща от двореца. Откакто е отишъл при царя да го моли да те пуснат, едва сега се прибира.

Излезли и двамата на двора да го посрещнат. Разцелували се и дядо и зет заживели щастливо в мир и любов.

ЗЛАТОКОСАТА ЦАРКИНЯ

Имало едно време една царска дъщеря. Тя била дивна хубавица. Като златна вълна блестяла русата ѝ коса и достигала до петите ѝ. Затова всички я наричали златокосата царкиня.

В съседно царство царувал млад цар, красив и богат. Чул той да говорят за хубостта на златокосата царкиня и макар да не я бил виждал, силно я обикнал. Често, като мислел за нея, забравял да спи и да яде.

Решил царят да изпрати пратеник и да поиска ръката на златокосата царкиня.

В златна колесница, с повече от сто прислужника се отправил царският пратеник да склони и доведе царкинята.

Всички придворни в двореца говорели само за сватбата. Царят вярвал, че златокосата царкиня ще се омъжи за него. Затова заповядал да приготвят разкошно облекло и златна покъщнина.

В това време пратеникът пристигнал в палата на златокосата царкиня и предал желанието на своя господар.

Царкинята студено отговорила:

— Благодаря за любезното предложение, но кажете на вашия цар, че не мисля още да се омъжвам.

Пратеникът напуснал натъжен палата на царкинята, като върнал и всички скъпоценни подаръци, които носел от страна на своя господар.

В столицата го чакало мало и голямо. Всички навели глава, като го видели да се връща без златокосата царкиня, а царят се разплакал като дете.

В царския дворец живеел млад момък, пръв по хубост и ум в цялото царство. Той бил красив като слънце и очарователен като пролетна утрин. Всички го обичали и всички Светозар го наричали. Само завистниците го гледали с лошо око, защото царят го обсипвал с големи милости и му доверявал всичките си тайни.

Когато придворните укорявали пратеника, че не изпълнил както трябва царската поръка, Светозар рекъл:

— Ако царят бе изпратил мене за златокосата царкиня, тя сигурно щеше да дойде в нашата столица.

Завистниците само това чакали и веднага отишли при царя.

— Вие не знаете, господарю, какво каза преди малко Светозар — рекли те. Ако той бил пратеникът, златокосата царкиня щяла да дойде с него. Той иска да мине за по-красив от нашия очарователен цар. Той се смята за толкова хубав, че щом го види златокосата царкиня, веднага ще тръгне подире му.

Царят викнал разгневен:

— Ха, ха! Този приятел е дръзнал да ми се надсмива и да се мисли по-красив от мен! Нека още сега да бъде хвърлен в тъмната кула и нека там умре от глад!

Царската заповед била изпълнена. Светозар бил хвърлен в тъмницата и осъден да умре от глад. Куп мръсна слама му служела за легло, а от малкото изворче, що течало под кулата, разквасвал пресъхналата си уста...

Един ден Светозар въздъхнал и си казал с висок глас: „Защо е разгневен толкова царят? Няма нито един поданик в цялото царство, който да му е по-верен от мен. С нищо не съм прегрешил пред него.“

Тъкмо по това време царят минавал край кулата и като чул гласа на момъка се спрял. Придворните, които били с него и мразели Светозар, се опитали да го отклонят и да го заведат по-далеч от кулата.

— Нищо забавно няма тук, царю — рекли те. — Един злодей оплаква дните си.

Ала царят им казал:

— Оставете ме! Искам да го изслушам!

Царят чул тъжните думи на момъка и сълзи изпълнили очите му. Той отворил вратата на кулата и повикал младия затворник. Светозар паднал в краката на своя господар и рекъл:

— Какво сторих, царю, та ме наказвате толкова строго?

— Ти си се надсмивал над мене и над моя пратеник. Казвал си, че ако тебе съм бил пратил на негово място, златокосата царкиня щяла да се съгласи да дойде в нашето царство.

— Истина е, господарю! Аз щях тъй да опиша пред нея вашата красота и доброто ви сърце, че тя тозчас щеше да стане наша царица

— отговорил Светозар.

Царят разбрал, че несправедливо е наказал момъка. Той изгледал накриво придворните, които говорили лошо за него и завел Светозар в двореца. Заповядал да го нахранят добре, после го повикал и му казал:

— Светозаре, аз още обичам златокосата царкиня, ала не зная как бих могъл да я склоня да се омъжи за мене. Искам да те изпратя при нея и дано ти я придумаш да дойде.

— Вашата воля е закон за мене, господарю! — рекъл Светозар. — Дайте ми само един добър кон и вашето царско писмо.

Царят го прегърнал.

Рано сутринта Светозар яхнал коня и се отправил към златокосата царкиня.

Пътят му минавал край голяма река. Във водата се оглеждали клоните на върби и стройни тополи. Изведнъж конят се спрял, вдигнал глава, наострил уши и не искал да пристъпи. Светозар погледнал пред коня и видял в тревата златен шаран. С разтворени хриле той чакал сетния си час на сухия бряг. Момъкът се смилил над него, взел го и го пуснал в реката. Щом усетил свежа вода, шаранът оживял и радостно се спуснал към дъното на реката. После изплувал до самия бряг и проговорил:

— Светозаре, никога няма да забравя, че ти спаси живота ми! Ще ти се отплатя!

Светозар продължил пътя си. При една скала видял орел да гони един гарван. Малко оставало да го сграбчи с ноктите си. „Ето как силните погубват слабите — рекъл си момъкът. — Защо този орел иска да разкъса безпомощния гарван?“ И той вдигнал своя лък. Избръмчала острата стрела и орелът паднал пронизан на земята. Гарванът кацнал на близкото дърво и продумал с човешки глас:

— Светозаре, без теб щях да бъда погубен! Ти ме спаси. Дано намеря с какво да си се отплатя!

Момъкът продължил пътя си и призори минал през обширна гора.

Изведнъж чул отчаян птичи глас и тръгнал към него. Скоро намерил бухал, омотан в мрежа. „Колко са немилостиви хората! — си казал той. — Какво им правят невинните птици, та ги погубват.“ Извадил ножчето си и прерязал мрежата. Бухалът литнал на воля и проговорил:

— От сърце ти благодаря, Светозаре! Никога няма да забравя добрината ти!

Като стигнал в столицата на златокосата царкиня, момъкът облякъл скъпи дрехи, препасал златовезан пояс, сложил болярска шапка, чиито пера се развявали като гривата на белия му кон, взел в ръка кошничка с красиво кученце, което бил купил по пътя и се отправил към палата.

Пазачите ниско му се поклонили и отишли да известят златокосата царкиня, че Светозар, пратеник на царя от съседното царство, иска да я види.

Като чула името му златокосата царкиня казала:

— Ето едно хубаво име. Навярно е хубавец той пратеник и всички трябва да го харесват.

— Така е, царкиньо — отвърнали й придворните дами. — Ние го видяхме от прозореца на стаята и забравихме за работата си.

— Добре тогава, — казала царкинята — нека ми донесат бялата рокля с най-хубавата бродерия! Нека по-добре от всеки друг път срещат косите ми! Искам да ми направят нов венец от свежи цветя! Да ми приготвят златните пантофки и ветрилото с блестящи диаманти! Нека с пурпур и злато украсят стаята и моя трон! Искам този момък навсякъде да разказва за златокосата царкиня!

Когато Светозар застанал пред царкинята, той останал смаян от нейната хубост. В началото не можел дума да продума, но скоро се опомнил и така сладко заговорил, че всички придворни дами повярвали, че златокосата царкиня ще склони да тръгне с него.

— Аз чакам едничката ви дума, царкиньо! — казал Светозар. — Сърцето ви е златно и няма да обречете на нови мъки и страдания моя господар!

— Убедителни са думите ти, любезни Светозаре — отвърнала царкинята. — По-скоро бих тръгнала с тебе, отколкото подир всеки друг, ала слушай какво: преди време се разхождах край реката, поисках да сваля ръкавицата си и най-хубавият ми пръстен се изхлузи от пръста и падна във водата. Аз ценя този пръстен повече от моето царство и затова се заклев да не чувам нито дума за женитба, докато пратеникът на моя бъдещ съпруг не ми го донесе. Видя ли какво ти предстои?! Девет дни и девет нощи да ме молиш, пак няма да ме придумаш да наруша дадената клетва!

Светозар останал смаян от този отговор.

Поклонил се на царкинята и ѝ поднесъл кошничката с красивото кученце, но тя отказала да приеме подаръка.

— Остави подаръците, — казала тя — а помисли за това, което ти предстои да извършиш.

Светозар се прибрал натъжен в странноприемницата, където бил отседнал и си легнал, без да вечеря. Не хапнало нищо и малкото кученце, а свило до него пухкавото си телце. Момъкът не могъл да заспи и все въздишал: „Кой би могъл да намери пръстен, паднал преди време в голямата река? — мислел си той. — Не е ли лудост да се залови човек за такава работа? Царкинята иска невъзможното.“

Кученцето се опитало да го утеши:

— Не се отчайвай, господарю — казало му то. — Ти си много добър и щастието ще ти помогне.

Светозар го потупал с ръка по главата и нищо не отговорил. Най-после заспал. Когато призори отворил очи, кученцето му казало:

— Господарю, облечи се и хайде да излезем!

Светозар станал, облякъл се и излязъл в градината. Неусетно стигнал до реката. Разхождал се по брега и мислел какво да направи. Изведнъж чул, че някой го вика:

— Светозаре! Светозаре!

Огледал се, но никого не видял. Помислил, че сънува.

— Светозаре! Светозаре! — повторил същия глас.

— Кой ме вика? — попитал момъкът.

Кученцето втренчило очи във водата и казало:

— Кълна се, че това, което виждам, е златен шаран.

В миг златният шаран изплувал над водата и рекъл:

— Светозаре, аз помня, че ти ми спаси живота! Вземи сега за отплата пръстена на златокосата царкиня!

Светозар се навел и взел пръстена от устата на шарана, благодарил му и отишъл направо в двореца при царкинята.

Бедният момък! — помислила си тя. — Той иде, за да се сбогува. Размислил е, че е невъзможно това, що искам от него и е решил да се върне при своя господар.

Влязъл Светозар, подал и пръстена и рекъл:

— Светла царкиньо, аз изпълних вашата заповед. Ще се съгласите ли сега да се омъжите за моя господар?

Царкинята смаяно погледнала пръстена, помислила, че сънува и рекла:

— Драги Светозаре, сигурно някоя фея ти помага!

Момъкът отговорил:

— Не познавам нито една фея, царкиньо, но положих всички усилия да намеря пръстена.

Тогава царкинята казала:

— Щом у теб има толкова добра воля, трябва да ми направиш още една услуга иначе няма да се омъжа. В съседното царство има един царски син на име Горолом, който също иска да се ожени за мене. Дори ме заплаши, че ще опустоши цялото ми царство, ако откажа. Но аз не мога да приема предложението му, защото той е великан и е по-висок от най-високата кула в царството. Изяжда човек, както лъв изяжда мишка. Когато говори високо, ония, които са пред него оглушават. Не престава да преследва и избива безмилостно моите поданици. Затова ти трябва да го победиш.

Светозар изтръпнал и стоял дълго време като замаян. Сетне проговорил:

— Добре, царкиньо! Ще изляза срещу Горолом. Зная, че ще бъда победен, но ще загина с чест.

Царкинята се учудила на неговата смелост и дори се опитала да го разубеди да не отива на явна смърт. Момъкът не я послушал, а взел оръжието си, яхнал белия кон, взел и кошничката с малкото кученце и се отправил към царството на великана Горолом. Когато срещнал по пътя все разпитвал за страшния царски син. Всички му казвали, че той е чудовище, до което никой не смеел да се приближи. Колкото повече приближавал, толкова по-голям страх го обземал. Кученцето го успокоявало:

— Мили ми господарю, докато вие се биете с великана, аз ще го ухапя за крака. Той ще се наведе, за да ме прогони и тогава вие ще го убиете!

Най-после доближили двореца на Горолом. Всички пътища били покрити с човешки кости. Светозар видял великана да минава през една гора. Главата му се извисявала над дърветата, далеко се разнасял гръмовният му глас:

*Зъбите ми са готови —
де са жертвите ми нови?
Диря аз човешка кръв
да наситя мойта стръв.*

Светозар му отговорил:

*Ела! Светозар те чака,
твоите зъби да разтрака!
Людоедската ти стръв
ще насити с твойта кръв!*

Горолом чул тия думи, озърнал се и видял момъка с меч в ръка. Той вдигнал разярен боздугана си, ала в този миг един гарван се спуснал от небето и изкълвал и двете му очи. Кръвта бликнала и обляла лицето на Горолом, а той отчаяно затропал и замахал с ръце. Съборил всички дървета наоколо. Светозар успял да му нанесе много рани с меча си и великанът, облян в кръв, паднал на земята и издъхнал.

Тогавата от близкото дърво се обадил гарванът:

— Светозаре, ти спаси живота ми от хищния орел. Дойде ред и аз да ти се отплатя.

Светозар отговорил:

— До гроб съм ти задължен, гарване! Никога няма да забравя това, което направи за мене!

Момъкът взел пръстена на великана Горолом, яхнал коня и полетял към палата на златокосата царкиня.

Когато пристигнал в града мало и голямо се втурнало след него с викове:

— Да живее юначния Светозар! Той уби най-страшното чудовище!

Царкинята чула врявата, ала не посмяла да попита какво става навън. Мислела, че ще ѝ съобщят за гибелта на младия пратеник. Ала след малко Светозар, жив и здрав се поклонил пред нея, показал ѝ пръстена на великана и рекъл:

— Царкиньо, вашият неприятел е мъртъв вече. Надявам се, че сега ще се омъжите за моя господар.

— Напротив — отвърнала златокосата царкиня, — ще отхвърля предложението му, ако ти не ми донесеш вода от змеювата пещера. Тя е наблизо. Пазят я два змея. Огън бълва от устата и очите им и не пускат никого в пещерата. Грамадна дупка, пълна със змии и гущери зее сред пещерата. На дъното на дупката протича изворът на младостта и красотата. Този, който се измие с чудодейната вода, ако е красив, никога не погрознява, ако е грозен — красив става. Ако е млад — вечно такъв остава, ако е стар, на млад веднага се преобразява. От тая вода искам да ми донесеш!

— О, вие сте тъй красива, царкиньо, че нямате нужда от тази вода! — отвърнал Светозар. — Ала щом искате да умра, ще изпълня и това ваше желание!...

Царкинята останала непреклонна и момъкът тръгнал заедно с кученцето да търси извора на хубостта. Всички, които го срещали по пътя казвали:

— Жалко е да гледаш толкова млад и хубав момък да отива на явна смърт!

Светозар мълчаливо вървял по пътя и така стигнал до върха на една планина. Седнал да си почине. Пуснал коня да си пасе и оставил кученцето да тича наоколо. Знаел, че пещерата е наблизо и се озъртал на всички страни, за да я види. Най-после забелязал една черна скала. От скалата излизал гъст дим. След малко видял единия змей с огнена уста. Тялото му било жълто-зелено, ноктите му били огромни, а дългата му опашка правела повече от сто завоя. Когато кученцето видяло змея не знаело къде да се скрие от страх. Светозар изтеглил меч си и извадил малкото шишенце, което му била дала царкинята, за да налее от водата на хубостта и рекъл на кученцето:

— Дните ми са преброени. Никога не ще мога да взема от вълшебната вода, пазена от огнените змейове. Като умра, ти напълни това шишенце с моята кръв и го отнеси на златокосата царкиня. После иди при моя господар и всичко му разкажи!

Като казал това, Светозар чул, че някой го вика:

— Светозаре! Светозаре!

— Кой ме вика? — попитал той.

В хралупата на едно старо дърво видял бухала, който му казал:

— Светозаре, ти ме избави от мрежата на ловците и спаси живота ми. Сега дойде време да ти се отплатя. Дай ми малкото шишенце. Аз зная всички пътища в пещерата и ще ти донеса от водата на хубостта.

Светозар му дал шишенцето и бухалът влязъл в пещерата. Скоро се върнал с пълното шишенце. Светозар му благодарил от все сърце и тръгнал към столицата на златокосата царкиня.

Като пристигнал в двореца, момъкът дал шишенцето с чудотворната вода на царкинята. Тя нямало какво повече да иска, пригответила се за път и тръгнала с него за царството на бъдещия си съпруг. По пътя златокосата царкиня казала на Светозар:

— Да би искал, цар бих те направила. Тогава можехме завинаги да останем в моето царство.

Светозар ѝ отвърнал:

— Не бих направил това за всичките царства на земята, царкиньо, макар, че сте и от слънцето по-хубава! Не искам моят господар да страда отново.

Вървели, вървели, стигнали столицата. Младият цар тържествено посрещнал златокосата царкиня. Поднесъл ѝ най-красивите подаръци и с голяма радост се оженил за нея. Ала царицата тайно обичала Светозар. Само пред него бивала весела и доволна не преставала да го хвали:

— Никога не бих дошла тук без Светозар — казвала тя на царя. — Той извърши толкова подвизи за мене! Трябва много да му благодарите! Той ми донесе и шишенце с чудотворната вода на красотата. Никога няма да остареея, нито пък ще погрознея!

Лошите завистници, като чули думите на царицата, веднага отишли при царя и му рекли:

— Внимавайте, царю честити! Царицата обича Светозар. Тя нито спи, нито яде от обич. Навсякъде само за него говори.

— Наистина! — отвърнал царят. — И аз съм забелязал. Нека го оковат във вериги и да го хвърлят в тъмницата!

Изпълнили царската заповед. Хвърлили Светозар отново в тъмницата. Всички в двореца го забравили. Той виждал само тъмничаря, който му хвърлял късче хляб през една дупка и му наливал вода в пръстена паница. Само малкото кученце не го забравило и

идвало често да го утешава. Съобщавало му всичко, що ставало в двореца.

Когато царицата узнала за участи на Светозар, паднала на колене пред царя и със сълзи на очи го замолила да пусне на свобода невинния момък. Но колкото повече го молела, толкова повече царят се разгневявал, защото виждал, че тя наистина обича Светозар. Царят си мислел, че не е достатъчно красив, за да заслужи любовта на царицата и решил да се измие с водата на красотата, та дано тя го обикне.

Шишенцето с водата стояло върху камината в стаята на царицата. Тя го сложила там, за да може по-често да го вижда, но веднъж една от слугините го бутнала и то се строшило. Слугинята се уплашила и като се чудила какво да стори, си спомнила, че в царската стая била виждала подобно шишенце, пълно с прозрачна течност, също като водата на красотата. Тя незабелязано взела шишенцето и го сложила на мястото на счупеното. Но водата, която била в стаята на царя, служела за умъртвяване на князете и болярите, когато извършели престъпление. Вместо да им отсичат главите, напръсквали им лицата с тая вода, те заспивали и скоро умирали.

Една вечер царят взел шишенцето от стаята на царицата и напръскал лицето си. Заспал веднага и повече не се събудил.

Малкото кученце, щом научило за смъртта на царя, веднага съобщило на Светозар. Момъкът го помолил да отиде при царицата и да ѝ напомни за нещастния затворник. Кученцето се промъкнало между навалищата, която се била събрала по случай смъртта на царя, приближило до царицата и казало:

— Милостива царице, не забравяй бедния Светозар!

Царицата мълчаливо излязла от палата и отишла в затвора. Свалила оковите от ръцете и краката на Светозар, сложила му златна корона на главата, метнала му царска мантия върху плещите, протегнала му ръка и казала:

— Вземи ръката ми заедно с царската корона, Светозаре!

Момъкът паднал в краката ѝ и от сърце благодарил.

Всички добри хора в царството се зарадвали, като узнали, че Светозар ще им стане цар. Вдигнали голяма сватба.

Новият цар и златокосата царица царували дълги години и били весели, щастливи и доволни.

ВЪЛШЕБНАТА ШАПЧИЦА

Живял някога един воденичар, който имал трима сина и една дъщеря. Много обичал дъщеря си, но никога не бил доволен от синовете си. Затова те искали да напуснат къщата му и често въздишали и си казвали:

— Ех, да имахме шапчицата на джуджето, колко щастливи щяхме да бъдем!

— Как така? — попитала веднъж сестра им.

— Джуджетата живеят в зелените гори — обяснил ѝ средният брат. — Те имат вълшебни шапчици. Сложиш ли си такава шапчица, ставаш невидим и придобиваш големи богатства.

— Как да се доберем до такава шапчица? — попитал малкият брат.

— Джуджетата — продължил средният брат — обичат да се забавляват. С голямо удоволствие подхвърлят нагоре шапчиците си. Трябва да издебнем някое джудже, когато си хвърля нагоре шапчицата и да я хванем. Тогава, който я улови, става невидим и колкото пари поиска от джуджето, ще ги получи.

— О, това е чудесно! — казал големият брат и тръгнал към зелените гори.

Пътят бил дълъг и едва привечер той стигнал в гората на джуджетата. Изведнъж забелязал няколко джуджета, които си играели и хвърляли шапчиците си нагоре. Една шапчица паднала до него и той протегнал ръка, за да я вземе, но джуджето грабнало шапчицата и се развикало:

— Крадец! Крадец!

Цял орляк джуджета се нахвърлили върху големия брат и го хванали. Откарали го като пленник в своето подземно царство.

Дните минавали, а големият брат не се връщал. Бащата станал още по-строг с другите двама братя. Тогава средният брат казал:

— Аз ще отида в зелените гори и ако взема някоя вълшебна шапчица ще се върна. Ако не се върна, знай, че нещо се е случило с

мене.

Двамата братя се разделили с болка и средният тръгнал към зелените гори.

Там с него се случило същото, както с най-големия брат — и той бил отведен в подземното царство.

С нетърпение и тревога очаквал най-малкият брат завръщането на средния, но напразно. Натъжил се много и един ден казал на сестра си, която се топяла от мъка:

— Ще отида и аз да търся вълшебната шапчица.

Сестрата не искала да го пусне и той тръгнал тайно. Когато стигнал в зелената гора, по отгъпаната трева познал мястото, където играели джуджетата. Той легнал на тревата и търпеливо зачакал. Не минало много време и джуджетата дошли. Едно от тях се приближило до него и хвърлило шапчицата си нагоре, но момъкът не я взел. Казал си; „Има време!“ Джуджето видяло, че няма опасност и вдигнало шапчицата си. След малко друга паднала до момъка, но той не мръдвал от мястото си. Когато и трета шапчица паднала съвсем близо до него, той я грабнал и веднага я сложил на главата си.

— Крадец! Крадец! — развикали се джуджетата.

Но момъкът станал невидим и те не могли да му сторят нищо. Започнали да плачат и да го молят да им върне шапчицата, като му обещавали всички богатства на света, ако я даде.

— Всички богатства на света ли? — попитал момъкът. — Бих ги приел и бихме се разбрали. Но най-напред кажете къде са моите братя?

— Те са долу, в подземното царство — отвърнало джуджето, което загубило шапчицата си.

— А какво правят долу?

— Ами, слугуват...

— Така ли? — учудил се момъкът. — От сега нататък вие ще ми слугувате. Веднага ме заведете при братята ми!

Натъжени и разтревожени, джуджетата отвели своя господар в подземното царство, където той намерил своите двама братя. Те били облечени като прислужници.

— Веднага донесете хубави дрехи за братята ми и за мен! — заповядал най-малкият брат.

Заповедта била изпълнена начаса.

После най-малкият брат заповядал да сложат трапеза с отбрани ястия и напитки. Когато се нахранили той заповядал да осветят подземията, за да ги разгледат. Братята се качили на кристална колесница и тръгнали да обикалят подземията. Видели дивни водоскоци, сребърни лалета, златни слънчогледи, алени рози и всичко имало вълшебен блясък.

Малкият брат се съгласил да върне шапчицата на джуджето, ако му донесат питие от най-редките и лековити билки. То било за баща им, който имал болно сърце и братята се надявали да възвърнат обичта му към тях. Поискал и чеиз за сестра си. Поискал и пълна каруца скъпоценни камъни, и втора каруца с ковано злато. Най-накрая поискал и три разкошни колесници.

Джуджетата начаса донесли всичко.

Един ден пред воденицата спрели три колесници, изскочили малки прислужници и отворили вратите. Слезли трима прекрасни момци, облечени като принцове. Слугите разтворили тежките сандъци, пълни със злато.

Воденичарят и неговата дъщеря гледали смаяни.

— Добро утро, татко! Добро утро, сестрице! — казал големия брат. Той почерпил баща си с лековитото питие и старият воденичар, след като отпил, почувствал как сърцето му се затоплило. Той прегърнал синовете си и ги благословил.

В този миг воденичните камъни, които от дълго време стояли като заковани, започнали пак да работят... И заживял старият воденичар с децата си в мир и любов.

ЦАРСКИЯТ ЗЕТ

Имало едно време едно момче, което тръгнало по печалба. Вървяло, вървяло из гората, стигнало до една долчинка. В долинката чуло нещо да шумоли, надзърнало и видяло една мърша, над която се карали мравка, сокол и змия.

Момчето ги запитало:

— Защо се карате?

— Караме се, защото не можем да си разделим месото — отвърнали те.

Момчето им разделило месото.

— Много ти благодаря, момче — казала змията. — За награда те благославям — когато поискаш, да ставаш змия и после пак да се превръщаш в човек.

Мравката също го благословила да се преобразява в мравка, а после пак в човек. Соколът също.

Момчето продължило пътя си. По едно време видяло колесница, а в нея царската дъщеря. То се превърнало в сокол и застанало на сред пътя. Щом видяла сокола, царската дъщеря заповядала да спрат колесницата, навела се и докоснала сокола по опашката, а той подскочил. Посегнала пак да го хване, той пак подскочил. Най-накрая го хванала и го занесла в палата. Направила му клетка и го сложила в нея.

Като се мръкнало, царската дъщеря хапнала и си легнала. През нощта соколът се превърнал в мравка и изял остатъка от вечерята ѝ. На заранта, когато се събудила, видяла, че ѝ няма яденето.

На втората вечер се случило същото и царската дъщеря се разсърдила на слугите си.

На третата вечер, след като вечеряла, тя си легнала, ала останала будна, за да види кой взема остатъка от яденето ѝ. Пазила, пазила, докато задрямала. Като се събудила, що да види — един хубав момък седи до масата и сладко, сладко яде. Царската дъщеря тихичко станала, отишла до него, хванала го за дрехата и му рекла:

— Какво търсиш тук, юначе, и откъде се взе?

— Аз съм соколът, който ти хвана на пътя! — признал си момъкът. — Аз съм наистина човек.

Царската дъщеря много харесала момъка и на другия ден казала на баща си:

— Искам да се омъжа! Заповядай да дойдат свирачи с гайди и тъпани — царска сватба ще правим!

— Как така ще се омъжваш? — зачудил се царят. — Още не сме ти намерили жених!

— Ти поръчай свирки и тъпани, повикай сватове, аз ще си намеря момче — рекла дъщерята.

Царят я послушал и направили голяма сватба.

На другата година царят тръгнал на война. Сам повел войската, но неприятелят бил по-силен и царят едва спасил половината си войска. Тогава зетят му казал:

— Пусни ме, царю, сам да се бия.

Царят го пуснал и той събрал войска. Когато се стъмнило момъкът си казал: „Искам да стана сокол и да литна.“ и начаса се превърнал в птица и литнал в неприятелския лагер. Вражеските войски спели дълбоко и не усетили кога соколът се превърнал в човек и започнал да сече наред със сабята си. В тъмнината войниците започнали да се избиват едни други. Така момъкът ги победил. После пак се превърнал в сокол и литнал към войската си.

Изпратили вестители до царя да му съобщят за победата и да го зарадват, че нито един негов войник не е загинал.

На сутринта царският зет повел войската си към морето, за да се изкъпе. Като се къпели изведнъж доплувала една голяма риба и глътнала зетя. Войниците се изплашили — как ще се явят пред царя без предводителя си?

Мислили, кроили и накрая решили да изпратят одного при царя — уж, че е неговият зет.

— Това не е моят зет! — извикал царят.

— Това не е моят мъж! — казала и дъщеря му.

А проведеният настоявал:

— Аз съм, но не можете да ме познаете, защото съм се изменил от битката.

— Добре! — рекла царската дъщеря. — Превърни се тогава в змия.

— Как може човек да стане змия?

— Е, щом е така, превърни се в сокол!

— Та от човек става ли сокол?

— Ти не си моят мъж! — извикала царската дъщеря. — Ако не кажеш какво е станало с него, ще те погубим.

Човекът признал:

— Една риба глътна мъжа ти в морето.

Царската дъщеря имала три златни ябълки. Взела ги и накарала войника да я заведе на мястото, където рибата погълнала мъжа ѝ. Застанала на брега на морето и започнала да подхвърля ябълките. Доплавала рибата и я замолила:

— Дай ми тези ябълки, царице! Ти други ще си набереш.

— Ще ти ги дам, ако ми върнеш човека, когото вчера си глътнала.

— Добре! — съгласила се рибата.

Царкинята ѝ хвърлила една златна ябълка и тя освободила царския зет.

Щом излязъл зетят се превърнал в сокол и литнал нагоре. Върнал се в палата, където го посрещнали с голяма радост и почести.

После всички отново заживели щастливо.

БЕЛОВЛАСИЯТ СЪДИЯ

Имало едно време един справедлив цар, който често обикалял държавата си. Но не с царска мантия и с корона на главата, а като беден и обикновен човек. Така никой не можел да го познае и той научавал много работи, които обикновено не стигали до ушите му.

Един ден, като обикалял държавата си, видял една схлупена къщичка, в която живеела бедна вдовица. Тя имала дванадесет дъщери. Учудил се царят като ги видял и попитал:

— Тези момичета все твои дъщери ли са?

— Да, мои са — казала вдовицата и въздъхнала. — Лошото е, че не мога да ги изхраня. Бедна съм.

— Щом е така, — казал царят — аз ще взема една от тях, когато се върна. Знайте, че аз съм вашият цар! — и си отишъл.

Събрали се дъщерите да решат коя от тях да стане царица. Най-старата казала:

— Аз, като най-стара, трябва да отида. Такъв е редът.

— Ами, ако царят не те хареса, тогава той ще избере мене — казала по-малката.

— А може би мене, или мене! — заобаждали се и другите.

Само най-малката не казала нищо. Пригответе се те, облекли новите си дрехи и зачакали. Не минало много време, царят се върнал и се отбил в колибата на вдовицата, за да изпълни обещанието си.

— Ще взема най-малката ти дъщеря — рекъл той на вдовицата.

— Но тя е още малка, царю! — отвърнала му тя. — Аз имам и други дъщери за женене.

— Аз не я вземам, за да се ожена за нея — казал царят. — Искам да я осиновя. Ще я обичам като моя истинска дъщеря.

Бедната вдовица много се зарадвала, а дъщерите ѝ останали като вкаменени от учудване и били много недоволни, защото всяка искала да стане царска дъщеря.

Царят извадил една кесия, пълна със злато и я подал на бедната майка. Хванал малкото момиченце за ръка и си заминал.

Царят имал трима сина. Най-малкият бил на десет години.

— Ето, вода ви едно малко сестриче — казал той.

Младите царски синове заобиколили малката Любянка — така се казвала тя — и я целунали. От този ден всички обикнали Любянка и я уважавали като истинска принцеса. Само един слуга, който придружавал царя, знаел истинската история на момичето и не бил доволен от това.

Любянка растяла и ставала все по-хубава и по-хубава. Царските синове я обичали като родна сестра, а царицата като собствена дъщеря.

Слугата поверил тайната на свой приятел, той казал на друг и така целият царски двор научил за произхода на младата принцеса.

Един ден най-големият царски син заповядал на слугата да изведе Любянка на разходка. Файтонджията си помислил, че принцът си е отишъл и измърморил под носа си:

— Какво уважение за едно селско момиче!

Принцът го чул, хванал го за врата и попитал:

— Какво каза? Я повтори да чуя!

— Нищо не казах, Ваше височество!

— Не, ти каза нещо и аз чух, ами казвай по-скоро откъде си чул това, ако ти е мил животът.

— Аз казах това, което всички знаят — рекъл файтонджията.

Зарадвал се младият принц и рекъл на братята си:

— Щом Любянка не е наша сестра аз ще се оженя за нея, защото съм най-голям.

— Охо! — рекли братята му. — Равноправни сме! И ние я искаме!

Като не могли да се разберат, отишли при баща си, а той, като чул какво искат, казал:

— Сега, като знаете историята на малката Любянка и тъй като не може да бъде жена и на трима ви едновременно, ви предлагам следното: който успее да ми донесе най-чудния предмет, той ще заслужи ръката на Любянка.

Съгласили се царските синове, взели по една голяма кесия пари и тръгнали на път. Вървели, вървели, стигнали до един хан, където трябвало да се разделят. Определили си среща на същото място и тръгнали по различни пътища.

Най-големият царски син вървял дълго и най-после стигнал до един град. На площада имало много народ. Приближил се и царският син и видял един продавач, който искал хиляда златни монети за една количка. Царският син попитал продавача защо иска толкова много за една обикновена количка, а той му отговорил:

— Защото, щом седнеш в нея и пожелаеш да отидеш някъде, тя веднага ще те занесе там.

— Наистина, заслужава си парите! — рекъл царският син, извадил кесията си, в която имало хиляда златни монети и я дал на продавача. После седнал на чудната количка и пожелал да се намери в хана, където трябвало да се срещне с братята си.

Вторият царски син отишъл в един друг град. Там на площада седял един старец и искал две хиляди златни монети за едно счупено огледало.

— Защо искаш толкова пари за тона счупено огледало — попитал учудено принцът. — Та то не струва и пет пари!

— Защото това огледало е особено — отвърнал старецът. — Който го притежава, щом погледне в него, ще види това, което пожелае.

Царският син му платил и взел огледалото. Погледнал в него и пожелал да види какво става в хана. Видял големия си брат, който изглеждал много доволен. „Сигурно е намерил нещо много особено“ си помислил той.

В това време най-малкият царски син скитал по света и все мислел за Любянка. Най-после стигнал в един чуден град. На площада видял много народ около една стара и грозна бабичка. Тя продавала три хубави ябълки. За всяка искала по десет златни монети. Съжалил я царският син, дал ѝ колкото искала и взел трите ябълки. Тя му ги дала и му прошепнала:

— Който изяде една от тези ябълки, ако е на смъртно легло, веднага ще оздравее. Нека това да е наградата за доброто ти сърце!

Зарадвал се принцът, сложил ябълките в джоба си и се запътил към хана, където братята му го чакали с нетърпение.

— Къде се губиш толкова време? — провикнали се те, като го видели.

— Обиколих света, докато намеря нещо наистина рядко и ценно — рекъл той и им показал ябълките.

— Нищо особено — рекъл най-старият брат. — Аз имам нещо по-рядко.

— И аз! — рекъл средният. — Аз имам едно чудно огледало. Щом погледна в него и виждам всичко, каквото пожелаея.

— Тогава виж какво правят сега у дома — казал най-малкият брат.

— Погледнали в огледалото и видели, че и Любянка и родителите им били на смъртно легло.

— Качвайте се в количката! — казал най-старият царски син.

Качили се братята и в миг стигнали в палата на баща си. Най-малкият изтичал до леглата на болните и им дал по една ябълка. Щом хапнали те в миг оздравели. Царят прегърнал най-малкия си син и му казал:

— Ти заслужи ръката на Любянка, сине!

Братята му се развикали:

— Без нас той нищо не би могъл да направи. Ако не беше моята количка ние сега нямаше да сме тук. Ако не беше огледалото ми нищо нямаше да узнаем.

Царят се замислил. Повикал съветниците си и те не могли да решат въпроса. Скарали се помежду си и нищо не решили. Тогава царят обявил на народа, че който разреши въпроса правилно ще получи голямо богатство.

Много хора идвали, но никой не дал правилно решение на спора.

Най-накрая дошъл един дребен старец с бяла коса и смирено погледнал към тримата братя. Най-големият държал количката си, вторият огледалото, а най-малкият седял с празни ръце.

— Какво сте се замислили толкова! — рекъл старецът. — То е ясно на кого се пада Любянка. Вижте най-големия син — има в ръцете си чудната количка. Тя е голям дар за него. Вижте втория — държи едно огледало, което го прави щастлив. Той може да вижда каквото пожелае. Вижте и третия! Отнехте му това, което беше придобил. Не заслужава ли той да получи ръката на принцесата?

Всички останали доволни от решението на мъдрия старец и най-малкия син се оженил за Любянка. Двамата му братя се примирили със съдбата си и весело отпразнували сватбата на Любянка с малкия им брат.

ДОБЪР УРОК

В дълбоката и страшна гора живеел лъвът. Той бил най-силното и кръвожадно горско животно и затова всички животни го избрали за цар на горските жители. Горд и величествен се разхождал властелинът, размахвал нехайно опашката си, а царствената му грива се разтърсвала при бързия му и пъргав ход и лъскавата му козина нервно потрепвала на слънцето. Страх и ужас всявал лъвът със силния си рев из цялата околност. В дълбоката тишина на гората ревят му се чувал още по-страшен, клоните на дърветата се огъвали като от силен вятър, а земята треперела под краката му. В цялата гора наставала неопишуема тревога. Птиците излетявали от гнездата си, горските зайци и катеричките се спотайвали в шумата, сърните препускали, за да се скрият в непристъпните дебри и даже вълците, лисиците и мечките се присвивали в своите леговища и пещери, кротки като агнета.

Единствен лъвът, безстрашният горски цар, стоял сред гората, ревял с цяло гърло, тракал с острите си зъби, а очите му святкали в мрака като искри.

Минавали дни и години. Лъвът бил все така горд и величествен цар, страшилище за всички животни. Мислел се за най-силен и всички трябвало да му се подчиняват.

Пред пещерата, където живеел, имало малко дъбово дърво, израсло точно пред входа. Времето минавало и младото дъбче растяло, хвърляло клони и шума, поливано от дъждовете и топлено от слънцето. Лека-полека пораснало толкова, че постеснило входа на пещерата.

В началото лъвът не проумявал какво става, мислил, че е надебелял от плячката и почнал да се укорява заради лакомията си. Но колкото и да се заричал, не можел да измени на хищническия си нрав. Веднъж изял цяла сърна, коремът му се подул като тъпан и той с мъка се проврял в леговището си. Понеже бил лаком, разболял се от преяждане и легнал болен. Когато след време се надигнал от постелята си, лъвът видял, че някогашното дъбово дръвче е станало грамаден

клонест дъб, покрит с листа, а в клоните му мътели гургулици. От двете страни на дънера му прозирали корубести пролуки, където лъвът едва проврял лапите си. Бил като в тъмница и така заревал, че гората потреперила, а животните се втурнали да бягат. Разгневен, лъвът започнал да драска с нокти и да гризе със зъби дебелия кора на дъба. Но грамадното дърво стояло непоклатимо и само листата му шумолели от вятъра. Полудял горският властелин, започнал да хапе камъни и клечки да реве. И в тоя рев имало неизказана мъка и жалба за свобода.

Дошли всички животни и искали да помогнат на неволния пленник, но дъбът стоял непоклатим на предишното си място и животните напразно губели сили. Някои се разотишли, а други, със сълзи на очи, гледали мъките на своя господар и безсилни стояли и чакали края му. В това време долетял тих и слаб глас.

— Кой си ти и какво искаш? — ревнол лъвът.

— Не се сърди, господарю, аз съм слабото и нищожно червейче!
Корояда.

— И какво търсиш тук?

— Аз съм твой съсед. Заселих се преди време в този могъщ дъб и под дебелия му кора се храня и живея — отвърнало червейчето.

— Не мога да ти помогна с нищо! — ревнол лъвът.

— Аз нищо не искам, господарю! Някога ти ме спаси от един кълвач, като го прогони, когато искаше да ме клъвне. Кълвачът се уплаши от тебе и избяга. Ти не знаеш това, но аз го помня и сега искам да ти се отплатя. Ще ти помогна да излезеш от тая тъмница!

— Какво можеш ти, смешна и нищожна твар! — отвърнало лъвът.
— Махай се от очите ми, докато не съм те стъпкал!

— Нищожен червей съм аз, господарю! Не отричам! Но сега ще покажа на света, как и най-нищожният червей може да помогне и на най-силния звяр! Почакай малко, господарю, и ще видиш! Аз ще проям грамадния дъб, той ще изсъхне, ще се превърне в дънер и ти лесно ще го катурнеш. Тогава ще си свободен!

И кореноядът се заловил за работа. Започнал да обикаля дървото и да прояжда дървесината, направил хиляди пръстени около него, навлязъл дълбоко в сърцевината му и продължил да дълбае като къртица.

Дъбът започнал да вехне. Една есенна вечер долетял вятър, забучал в клоните му, залюшкал го и дъбът се сгромолясал на земята с

грохот и вой, като пронизан труп...

Тогава до ушите на лъва долетял като насън слабият и тих шепот на корояда:

— Господарю, ти си свободен и пак си всесилният цар на горските животни!

Зарадвал се могъщият лъв и занадничал да види своя освободител, но малкото червейче било скрито в сърцевината на поломения гигант.

— Казвай какво искаш за награда! — заревал лъвът.

— За мен е достатъчно това, че съм жив! — отвърнал короядът. — Бих те помолил обаче, да не си толкова горд и да запомниш едно — и най-нищожната божа твар може понякога да бъде полезна и на най-всесилния горски звяр — царят на животните. Затова пази и зачитай беззащитните и по-слабите от теб!

Навел глава царят на животните и поел из гората с отпусната опашка.

ВЪЛШЕБНИЯТ КОН

На едно голямо празненство в персийската столица, царят, заобиколен от сановниците си, стоял на голямата тераса пред двореца и наблюдавал веселието. Според обичая, сановниците му трябвало да му показват всевъзможни чудновати неща, каквито се срещали в царството му.

Изведнъж от небето долетял един индиец на кон и се спрял пред краката на царя. Конят бил изкуствен и имал някакъв механизъм, посредством който можел да лети из въздуха с голяма бързина.

Царят поискал да го купи и попитал за цената. Индиецът му отговорил:

— Ще ти дам коня, ако ти ми дадеш дъщеря си за жена.

Като чул това царският син, Фируз Шах, се възпротивил, но царят се надявал да получи коня по друг начин. В това време младият принц пожелал да възседне вълшебния кон, завъртял един винт на главата му и полетял като стрела. В миг се изгубил от очите на присъстващите.

Царят се изплашил и, като видял, че синът му не се връща, се разгневил и заповядал да хвърлят в тъмницата индиеца, докато се върне принца.

А вълшебният кон летял нагоре и все нагоре и принц Фируз Шах започнал да се страхува, но не знаел как да накара коня да слезе на земята. Изведнъж забелязал друг винт на ухото на коня, завъртял го и за негова голяма радост, конят започнал да слиза надолу. Когато стъпил на земята, принцът се озърнал, но понеже било вече нощ, не могъл да разбере къде се намира. По едно време видял, че е стъпил върху един голям балкон на великолепен дворец. Доближил се до отворената врата, от която идела слаба светлина и видял пред себе си заспали много черни роби с голи ножове в ръце.

Принцът предпазливо прекрачил и влязъл в стаята. Там видял заспали няколко слугини, а по-навътре, на едно легло видял, че спи

най-хубавата девойка, която бил виждал. Това била бенгалската княгиня.

Принц Фаруз Шах толкова се влюбил в княгинята, че веднага решил да я вземе за жена. Той тихичко я събудил. Княгинята се уплашила, но като видяла пред себе си хубавия момък усмихнала се и го запитала кой е и какво иска. Принцът разказал всичко, което се случило с него и княгинята го помолила да остане при нея няколко дни. Той се съгласил на драго сърце и девойката наредила да се устроят големи увеселения в чест на високия гост.

Двамата се влюбили и видели, че не могат да живеят един без друг. Когато младият принц най-сетне решил да тръгне за Персия убедил княгинята да дойде с него.

На другата сутрин принцът настанил добре девойката на коня си, седнал зад нея и завъртял винта. Конят веднага се издигнал във въздуха и след няколко минути се намерили в двореца на персийския цар.

Бащата се зарадвал като видял сина си жив и здрав и веднага заповядал да освободят клетия индиец. Но индиецът бил много наскърбен и за да си отмъсти грабнал бързо княгинята, качил се с нея на вълшебния кон, завъртял винта и изчезнал в облаците.

Натъжен принцът тръгнал да я търси.

Индиецът, след като летял цял ден, вечерта се спуснал на земята близо до Кашмирското царство. Свалил от коня княгинята и започнал немилостиво да я бие, а тя завикала за помощ. В това време кашмирският султан тъкмо се връщал от лов и чул виковете на девойката. Затичал се и като видял какво става заповядал да отсека главата на индиеца. После завел разплаканата княгиня в палата си и заповядал добре да се грижат за нея. Но тук тя се намерила пред друга опасност — султанът много я харесал и решил веднага да се ожени за нея.

Бенгалската княгиня обичала принц Фаруз Шах и за да се избави от кашмирския султан, който бил грозен и много дебел, тя се престорила на луда и започнала така страшно да вика, че султанът се уплашил и избягал.

Зачакал султанът да оздравее княгинята, за да вдигне сватба, но тя не оздравявала. Събрали се всички лекари и знахари от цялото царство, но никой не смеел да се приближи до нея.

Един ден в палата се явил беден дервиш и рекъл на султана, че може да излекува болната княгиня. Това бил самият принц Фаруз Шах, който след дълго пътуване, пристигнал в Кашмирското царство и като чул за болестта на бенгалската княгиня веднага тръгнал към двореца. Дервишът пожелал да го оставят насаме с болната. Княгинята веднага го познала, хвърлила се в прегръдките му и заплакала от радост.

Лъжливият дервиш казал на султана, че княгинята е омагьосана от вълшебния кон и за да оздравее ще трябва още веднъж да се качи на него.

Султанът се съгласил.

На другия ден конят бил докаран на площада пред двореца, където се събрала голяма тълпа, за да гледа чудноватото излекуване на княгинята.

Присъствал и султанът и неговата свита.

Бенгалската княгиня, облечена в скъпи дрехи, обсипана със скъпоценни камъни, била изведена и поставена върху вълшебния кон. Запалили и огън наоколо. Дервишът хвърлил благовонни треви в огъня и три пъти го обиколил, като изричал някакви непознати думи. От дима княгинята не се виждала. Тогава принцът се метнал на коня, завъртял винта и изчезнал във въздуха.

Султанът едва сега разбрал играта на лъжливия дервиш, но нямало що да стори, освен да се смее сам на себе си.

Принцът и княгинята скоро пристигнали в персийската столица и след няколко дни отпразнували сватбата си сред шумно веселие.

МАНГО ХИТРЕЦЪТ

Един циганин, като се скитал от село на село, стигнал до една планина. Високо в планината съгледал мандра и радостен тръгнал към нея, защото се надявал, че не само ще го нагостят, ами стопанинът ще го натовари със сирене и масло, колкото може да носи, за циганката и циганчетата. Когато стигнал, овчарят го нахранил богато и му се оплакал:

— Ех, майсторе, един змей всеки ден идва насам и ми изяжда сиренето и маслото. Ако можеш да го пропъдиш, каквото поискаш ще ти дам.

— Ако ми дадеш сиренето и маслото, което добиваш наведнъж, ще прогоня змея — рекъл Манго.

— Добре! — съгласил се овчарят. — Два-три пъти повече ще ти дам, стига само да ми направиш добро.

Циганинът поискал малко извара, която вързал в една кърпа. Овчарят му показал от коя страна идва змеят и той отишъл да го причака. По едно време змеят се задал и като се приближил до циганина извикал със силен глас:

— Ей, кой си ти и какво търсиш тука?

— Какъвто си ти, такъв съм и аз! — отвърнал Манго.

— Аз съм змей!

— И аз съм змей!

— Като си змей, юнак ли си? — попитал змеят.

— Колкото си ти, толкова съм и аз — отговорил циганинът.

Змеят решил да се похвали, хванал един камък, стиснал го и го смлял на брашно. Праха хвърлил на земята.

— Това ли ти е силата бе, побратиме? — присмлял му се Манго. — Я почакай да ти покажа аз какво мога.

Позавъртял се, сякаш търсел камък, и извадил от кърпата изварата, изстискал я и от нея потекла вода.

— Виждаш ли, побратиме, от камък вода пускам — казал гордо циганинът. — Ти можеш ли да направиш това? — и скришом хвърлил

изварата надалеч в шумата, за да не разбере змеят хитрината му.

Змеят много се изплашил от силата на циганина. Помислил си, че юнак с такава сила много чудеса може да направи.

— Хайде! — казал той на циганина. — Да станем побратими!

— Съгласен съм! — отвърнал Манго.

Змеят решил да го заведе у дома и като заспи да го убие и да се отърве от него.

— Хайде, побратиме, — рекъл му той — да ми дойдеш на гости, да ми видиш къщата.

— Добре! — съгласил се циганинът. — После пък ти ще дойдеш да видиш моята.

Тръгнали. Вървели, вървели, стигнали до една река. На брега имало череша, отрупана с плодове — хубави и сочни.

— Да си хапнем малко череша — рекъл змеят.

— Да си хапнем! — съгласил се Манго.

Змеят скочил и хванал един голям клон за върха. Навел го и почнали да ядат и двамата.

— Дръж този клон, побратиме, — рекъл Манго — че аз да хвана оня. Там има повече череша.

Тъкмо да го хване, клонът отскочил и Манго цопнал в реката.

— Брей, какво правиш там, побратиме? — попитал змеят.

— Що правя ли? Ето що! — и циганинът изскочил от реката с голяма риба в ръце. — Ето, това е изкуство — да се хвърлиш през черешата и да хванеш рибата.

Уплашил се змеят. Загубил ума и дума. Чудил се на бързината, на ловкостта и на юначеството на побратима си.

Продължили пътя си и след три дни, най-после стигнали къщата на змея.

Посрещнали ги жена му и дъщеря му и им сготвили хубава вечеря. След яденето наредили постеля в единия ъгъл на стаята за циганина. Манго се усъмнил, че змеят му крои нещо и сън го не хващал. Щом всички захъркали той тихо се измъкнал, поставил едно корито в постелята си, завил го и се покатерил на гредите на тавана, за да гледа от там. По едно време змеят се събудил, станал и взел една брадва, и с всички сили замахнал три пъти върху коритото. След това си легнал и заспал.

Циганинът слязъл от гредите, прибрал коритото и си легнал.

На сутринта змеят станал, станал и циганинът. Когато змеят го видял жив и здрав, позеленял от страх, а циганинът му казал:

— Бре, побратиме, много лоши бълхи имаш в къщата си. Три ме ухапаха, ама люти като змии.

И весело добавил:

— Ела сега да видиш моята къща!

Ще не ще, змеят се съгласил. Тръгнали и скоро стигнали къщата на Манго. Посрещнала ги циганката и надве-натри им приготвила вечеря. Вечеряли, що вечеряли, а после седнали до огнището — от едната страна Манго с циганката, от другата — гостът. По едно време змеят се замислил какво ще излезе от побратимяването — дали ще остане жив, или не. Въздъхнал тежко и пепелта от огнището се издигнала като облак. Циганинът начаса се намерил на тавана.

— Какво правиш там, побратиме? — попитал змеят. — И как тъй изведнъж се качи?

— Какво правя ли? Чакай да взема боздугана на баща ми, че да те науча аз как се яде масло и сирене от чужда мандра!

Змеят се уплашил, скочил като попарен, блъснал вратата и дим да го няма.

На сутринта циганинът отишъл в мандрата при овчаря и му разказал какво направил със змея.

— Той не ще припари вече до мандрата — казал овчарят и дал на циганина обещаната награда.

Така Манго циганинът с хитрост излязъл по-голям юнак от змея.

ЗАМЪКЪТ НА ЩАСТЛИВКА

Имало едно време двама приятели — единият мързелив, а другият работлив. Една сутрин те се срещнали на пътя и се загледали в далечината, където се виждал замък. Той блестял на слънцето като злато.

— Хайде да идем там! — казал трудолюбивият. — Искам да видя замъка отблизо.

— Ох..., — изпъшкал мързеливият — де да бяхме вече там! Не ми се върви толкова път. Виж, колко е далече!

— Още днес можете да стигнете до замък — обадил се зад тях един нежен глас. — Вие и двамата сте млади и бодри!

Тези думи били на една млада и красива девойка с ангелски крила. В ръката си държала златен рог, пълен с цветя и стояла върху златна топка, която бързо се търкаляла и в миг отнесла девойката.

— Ех, че хубаво! — завидял ѝ мързеливият. — Тя не се мъчи да си движи краката и пак бързо се придвижва.

Неговият другар се затичал, достигнал девойката и я хванал за края на дрехата.

— Ти коя си? — попитал я той.

— Аз съм Щастливка! — отвърнала му тя. — Онзи замък в далечината е мой. Ако искаш можеш да тръгнеш след мен и ако стигнеш в замък преди полунощ, ще те приема добре и приятелски. Но ако закъснееш само секунда, тежката врата ще се затвори пред теб завинаги. Побързай!

Като казала това, тя бързо се търкулнала с топката и изчезнала в далечината.

— Тръгвам след нея! — казал трудолюбивия на мързеливия. — Ще дойдеш ли и ти?

— Да не съм си загубил ума! — отвърнал мързеливецът. — Ще чакам тук, дано мине някоя кола да ме вземе... Не ми се върви пеш.

— Е, довиждане, тогава! — извикал трудолюбивият и тръгнал смело.

Мързеливецът легнал по корем на тревата и се загледал към замъка. По едно време нещо топло се допряло до ухото му и когато той лениво се обърнал, видял, че зад него стои един кон, който весело разтърсвал гривата си. „Виждаш ли! Аз не съм се надявал напразно!“, рекъл си мързеливият и се качил на коня. Полетели като вихър и след малко настигнали трудолюбивия.

— Много здраве от мойто конче на твоите черни челици! — извикал подигравателно мързеливият.

— Който последен се смее — пръв печели! — отвърнал му трудолюбивият и усърдно закрачил напред.

По обяд, когато часовникът ударил дванадесет пъти, конят изведнъж спрял.

— Ти си умно животно! — похвалил го мързеливият. — Замъкът не ще ни избяга. Нека да хапнем!

Слязъл от коня, седнал на горския мъх, извадил от торбата си хляб и наденица и започнал сладко да яде. После полегнал и заспал. Когато се събудил, видял, че слънцето залязва и последните му лъчи обагряли красивия замък. От коня нямало и следа — на негово място пасяло старо, мършаво магаре. „Какво да се прави, ще се задоволя с магарето“, помислил си мързеливият и подмамил магарето, но то не искало да иде при него. Мързеливецът бил принуден да стане и сам да иде при него да го възседне.

Магарето било търпеливо и тръгнало бавно към замъка. Бързо се стъмнило и в замъка запалили лампите.

Мързеливецът не се чувствал добре. Магарето накуцвало и все по-бавно вървяло, докато спряло съвсем. Мързеливият сърдито дърпал юздите да го подкани да тръгва, но магарето не харесало това и хвърлило ездача на земята. Мързеливецът не бил свикнал на такова кораво легло и като се сетил за хубавия и топъл креват, който го чака в замъка, станал и се помъчил пак да се качи на магарето. Търсил го в тъмното, но не могъл да го намери.

Внезапно напипал нещо меко. То не приличало на магаре, но мързеливецът решил все пак да се качи на това чудно животно.

В това време часовникът ударил единадесет пъти. Мързеливият трябвало да тръгне, защото до замъка имало още много път. Мързяло го да върви и се качил на седлото. Животното било студено и лигаво, но що от това. Нали го понесло на гърба си!

Пътуването вървяло бавно, но все пак мързеливият отивал към замъка. Той започнал да брой осветените прозорци. Изгряла месечината и наоколо станало светло и мързеливият видял на какво животно се бил качил. Това бил един огромен охлюв. Той бил голям колкото теле и черупката, която носел на гърба си служела за облегалo на мързеливеца.

Като стигнали края на гората мързеливецът видял целия замък пред себе си.

С нетърпение той пришпорил охлюва, за да го накара да пълзи по-бързо, но охлювът се свил в къщичката си и ездачът тупнал на земята. Часовникът ударил единадесет и четвърт.

Ако не бил толкова мързелив, момъкът сигурно сам щял да стигне навреме в замъка, но той останал на земята и занареждал: „Едно животно искам, само едно животно ми дайте, което да ме занесе в замъка!“

Месечината се скрила зад облак и настанала пълна тъмнина. Мързеливецът чул нещо да шушне зад него. Сторило му се, че кон е дошъл при него. „Трябва да е моят кон“, помислил си той и се качил на животното. Още малко и щял да стигне. Вратата на замъка била широко отворена.

Часовникът ударил единадесет и половина, животното се уплашило и спряло да върви. Не се помръднало повече. Часовникът ударил дванадесет без четвърт и животното почнало пак да върви, но бавно, защото пълзяло.

Отново изгряла месечината и мързеливецът с ужас видял, че е седнал върху едно чудовище с десет крака. От двете страни на главата му се подавали грамадни щипки, които обхванали мързеливеца така здраво, че той не можел да мръдне. Искал да скочи, но не могъл. Викал за помощ, но напразно, викът му заглъхвал в нощта. Часовникът напредвал, а мързеливецът все повече се отдалечавал от замъка. За последен път погледнал чаровния му блясък на лунната светлина, после всичко изчезнало — голямата врата с трясък се затворила. Часовникът на кулата ударил дванадесет пъти. Станало полунощ.

За мързеливеца замъкът на Щастливка бил затворен завинаги. Той внимателно разгледал животното и видял, че това е един голям рак. Къде стигнал с този рак никой не научил, защото никой не се сетил вече за мързеливия.

Неговият трудолюбив приятел, макар и трудно, успял да влезе в замъка точно навреме и Щастливка го дарила с щастие и понеже бил добър, раздавал щастията си и на други хора.

ПАТИЛАТА НА ЕДИН МЛАДЕЖ

Имало едно време една вдовица, която искала синът ѝ да учи и да стане майстор, затова го изпратила да обикаля света. Момчето трябвало да пътува три години, за да научи нещо добро. Майката го приготвила за път и му дала за другар най-доброто куче, което имали. Кучето се казвало Фасан.

Младежът тръгнал. Вървял, вървял, стигнал до една гъста гора. Там живеели разбойници. Те го нападнали и искали да го пленят. Младежът се борил юнашки, кучето му помагало и хапело разбойниците.

Един от тях много се разгневил и убил вярното куче. Младежът успял да избяга от разбойниците, навлязъл навътре в гората и се изгубил. Не знаел накъде да върви. Скоро стигнал до една къщичка и влязъл вътре. Вътре видял стара бабичка и ѝ разказал всичко, каквото му се случило. Помолил я да му покаже по кой път да тръгне, за да излезе от гората. Младежът разказал на бабата за кучето си, което било убито от разбойниците и тя му рекла:

— Аз имам три хубави кучета. Можеш да си избереш едно от тях и да го вземеш.

Изведнъж бабата се провикнала:

— Хапал-разкъсал!

Тутакси в къщата влязло едно голямо куче и бабичката попитала младежа:

— Харесва ли ти това куче?

Хубаво е — отвърнал колебливо младежът, — но моето беше още по-хубаво.

— Одирай-всичко-което-е-цяло! — извикала повторно тя.

Появило се второ куче, още по-голямо и хубаво от първото, а бабата попитала младежа:

— Как ти се вижда това куче? Харесва ли ти?

— Харесва ми, но аз предпочитам моето куче — отвърнал той.

Бабата още веднъж извикала:

— Хитър-бърз!

Начаса се появило трето, още по-голямо и много хубаво куче. Младежът веднага казал:

— Това куче ми харесва! То толкова много прилича на моя Фасан, че ако не бяха го убили пред очите ми, бих казал, че е той.

— Подарявам ти и трите кучета — казала бабата. — Обещай ми, че ще ме помниш и няма да се срамуваш от мойта беднотия.

Младежът обещал и тя му дала една свирка, като му рекла:

— Пази я добре, защото с нея можеш да повикаш трите кучета.

Младежът благодарил горещо, разделил се със старата жена и тръгнал по пътя, който тя му показала. На мръкване стигнал до една усамотена в гората кръчма. Отпред една слугиня миела дървени съдове. Като забелязала младия човек, тя сякаш се изплашила и му направила знак с ръка да не се доближава. В това време вратата се отворила, излязъл кръчмарят и поканил закъснелия пътник да пренощува в кръчмата.

Сърцето на младежа се свило от страх, но вече се спускала нощта, а той бил гладен и жаден. Влязъл в кръчмата заедно с трите си кучета и си поръчал вечеря. Донесли му голям къс месо и хляб. Младежът започнал да се храни, а кръчмарят го наблюдавал зад тезгяха. В кръчмата нямало други хора. В това време влязла жената на кръчмаря. Тя носела паница с три резена хляб, намазани с масло. Кръчмарят се приближил до нея и тихо ѝ прошепнал нещо.

— Наздраве! — рекла тя на младежа.

— Благодаря ти, кръчмарке! — отвърнал той.

— Ела да ти покажем стаята, където ще пренощуваш! — рекла му тя и подала свещта на мъжа си. — Кучетата ще спят в обора — добавила тя.

— Кучетата ще останат при мене! — заявил младежът.

Кръчмарят отворил вратата и тръгнал напред със свещта. Жена му вървяла след младежа. Тя носела паницата с трите резена хляб, които скришом показвала на кучетата и ги дразнела. Влезли в една стая, където по стените били окачени най-различни оръжия.

— Тук има много оръжие — казал изненаданият младеж.

— Живеем усамотени в гората — отвърнал кръчмарят. — Човек трябва да бъде сигурен. Моите деца отлично си служат с това оръжие.

Кръчмарят отворил друга врата и влезли вътре, а жена му хвърлила едно парче хляб на пода. Хапал-разкъсал отворил уста и го лапнал. Жената тръшнала вратата и кучето останало затворено в първата стая с оръжието.

Втората стая, в която влезли, приличала на склад за дрехи. По всички стени били окачени най-различни одежди. Младежът ги разглеждал учуден.

Кръчмарят отворил трета врата и поканил младежа да влезе, а кръчмарката хвърлила второто парче хляб на пода. Сега подскочил Одирай-всичко-което-е-цяло и докато лакомо ядъл комата, жената тръшнала вратата и го затворила.

Третата стая, в която влезли, била великолепна. Тук имало много бурета, пълни с пари, а по стените големи стъклени шкафове, пълни с накити, сребърни и златни съдове и скъпоценни камъни. Толкова много богатство младежът никога не бил виждал. Не могъл да се начуди, нито да си обясни, как това богатство е могло да дойде тук, в усамотената сред гората кръчма.

Кръчмарят отворил четвърта врата, а жена му хвърлила третото парче хляб. Скочил Хитър-бърз и го лапнал. Вратата се затворила и кучето останало вътре. Младежът не забелязал, че кучетата ги няма. Той бил захласнат в това, което вижда около себе си. Влязъл в четвъртата стая, където било страшно и пусто, като в тъмница. Стените и подът били опръскани с кръв.

Младежът усетил студени тръпки да лаят по тялото му, а кръчмарят с безмилостен глас му казал:

— Момко, тук много хора са се простили с живота си. И с теб ще стане същото, ако не приемеш да ми станеш другар в разбойничеството.

— Младежът изтръпнал, но бързо дошъл на себе си и рекъл:

— Предпочитам да умра, отколкото да стана разбойник!

— Както искаш — рекъл кръчмарят. — Пригответи се тогава, защото още сега ще те убия!

Казал това кръчмарят и грабнал тежката остра брадва. Младежът се уплашил и му рекъл с молещ глас:

— Щом ще ме убиваш, дай ми време поне да си кажа молитвата.

— Добре! — съгласил се кръчмарят.

Момъкът коленичил, но изведнъж си спомнил за свирката, която му дала старицата, за да повика веднага кучетата при себе си. Извадил я от джоба си и свирнал.

— Това ли е твоята молитва? — ядосал се кръчмарят и вдигнал брадвата.

Но преди да го удари, в стаята се втурнал Хитър-бърз, нахвърлил се върху кръчмаря и го повалил на земята. В това време дошли Хапал-разкъсал и Одирай-всичко-което-е-цяло. Трите кучета разкъсали кръчмаря на парчета.

— О, смили се над мене! — проплакала жена му. — Не съм виновна! Този разбойник и мене ме хвана и ме държа затворена тук, за да изпълнявам волята му. Не ми отнемай живота, аз ще ти подаря една златна кутийка за енфие.

— Не ми трябва твоята кутийка, аз не употребявам енфие! — Отвърнал ѝ младежът.

— И не трябва да го употребяваш — рекла жената, — но всеки, който смръкне емфие от кутийката, ако обърне капака ѝ надясно, ще остане скован на мястото си, докато обърнеш капака наляво. Ти, младежо, все още не си преминал всички опасности. Аз зная мястото, където се крият побратимите на моя мъж. Те са цяла банда. С тях ти не си сигурен, дори с кучетата си.

Кръчмарката показала на младежа входа на скривалището, където било съкровището на разбойниците. В него се влизало през един капак на пода.

Младежът го повдигнал и пуснал вътре кучетата си, които лесно се справили с всички разбойници.

Младежът раздал част от богатствата на прислужниците в кръчмата, като най-много дал на девойката, която го предупредила да не влиза вътре. Изпратил скъп дар и на старата баба в гората, която му подарила кучетата и свирката. Изпратил част от богатствата и на майка си, а след това продължил пътя си.

Вървял, вървял и един ден видял пред себе си каляска. Прозорците ѝ били закрити с черен креп, конете също били покрити с черно. Младежът се спрял, а кочияшът му подвикнал:

— Ей, хлапако, какво зяпаш? Не знаеш ли, че трябва да се поклониш, защото возя една принцеса?

Грубите думи на кочияша ядосали младежа и той заповядал на Хитър-бърз да го вразуми. Кучето скочило на капрата, хванало кочияша за яката и го разтърсило. После го свалило от каляската и го хвърлило в локвата край пътя. Момъкът посъветвал кочияша, за вбъдеше, да бъде по-внимателен и учтив с хората, които ходят пеша край него. После хвърлил любопитен поглед в каляската и видял принцесата, която също била облечена в черно и плачела. Момъкът я запитал защо плаче и тя отвърнала:

— Аз съм дъщеря на царя. Един зъл магьосник е хвърлил в нещастие нашата страна. Глад и скъпотия цари навсякъде. Магьосникът е заявил, че ще освободи страната ни, само ако стана негова жена. И тъй като баща ми обича повече царството си от мене, се е съгласил и сега аз отивам при магьосника.

— Но, хубава принцесо, защо пътувате сама? — попитал я младежът.

— Добри човече, — отвърнала тя — никой не се осмелява да дойде с мене. Само този кочияш се съгласи, но аз си мисля, че той върши това, защото е помощник на магьосника.

— Хубава принцесо, — рекъл момъкът — ще се съгласите ли аз да ви придружа като ваш телохранител? Може би ще мога да ви спася от лапите на магьосника!

Принцесата се съгласила и момъкът се качил в каляската. По пътя той забавлявал принцесата с приказки и тя, забравила своята мъка, започнала да се смее.

Скоро стигнали при магьосника. Той бил дребен, грозен и с дълга брада. Седял върху дънера на едно повалено дърво и очаквал пристигането на принцесата. Много се изненадал, че тя не е сама.

Младежът се доближил до него и му казал, че е телохранител на принцесата. Предложил му емфие от златната си кутийка. Магьосникът протегнал ръка към кутийката и си взел доста от емфието.

— Така, драги магьоснико! — казал младежът, като обърнал капака на кутийката надясно. — Сега можем спокойно да си поприказваме.

— Какво значи това, глупако? — извикал ядосано магьосникът и се опитал да скочи, но не могъл, защото сякаш бил закован за дънера

на дървото. — Докога ще продължи тази глупава шега? Престани веднага, защото не мога да стоя повече така.

— Млъкни магьоснико! — рекъл младежът. — Лесно ще ти помогна. Преди това, обаче, ти трябва да освободиш тази принцеса и да обещаеш, че никога повече няма да хвърляш в нещастие страната на нейния баща. Това обещание ще напишеш на хартия и ще ми го дадеш! Освен това, никога повече не се мяркай пред очите ми!

Магьосникът се свивал, въздишал, ядосвал се, но бил принуден да се съгласи. Тогава младежът извадил кутийката с емфието и обърнал капака ѝ наляво.

— Искаш ли още емфие? — попитал насмешливо младежът.

Магьосникът, ядосан, ударил силно кутийката и цялото емфие се разпиляло, а принцесата и момъкът се качили в каляската и се върнали в двореца.

Царят, заедно с придворните, ги посрещнал радостно. Всички много харесали спасителя на принцесата, но най-много тя го харесвала.

— За него ще се омъжа, татко! — рекла тя на царя. — За него, или за никого!

Царят дал съгласието си.

Така младежът станал зет на царя и наследник на престола му.

ДЪЛГОНОСОТО ДЖУДЖЕ

В един град живял някога беден обуцар. Той имал жена и седемгодишен син на име Яков. Бащата поправял обувки в схлупено дюкянче край града, а майката продавала зеленчуци на пазара.

Малкият Яков помагал на майка си, нареждал зеленчука и канел купувачите да си купят от тяхната стока. Често дори носел зеленчуците до дома на купувачите. Богаташите го награждавали за труда и той се връщал при майка си с по няколко стотинки или с по нещо сладко. Яков бил много послушно момче и всички го обичали. Бил красив, с дълга къдрава коса, затова му казвали „момиче с панталонки“.

Един ден на пазара дошла стара гърбава баба. Тя се подпирала с патерица и едвам пристъпяла. Лицето ѝ било грозно, а брадата и носът били дълги и закривени. Приличала на врачка.

Бабата обиколила сергиите и накрая се спряла пред зелето на Яков. Той като видял грозната баба се уплашил и се скрил зад майка си. Бабата сложила патерицата си на земята и почнала да избира зелките. Ту ги натискала с костеливите си нокти, ту ги помирисвала с дългия си нос. Накрая преобърнала целия куп и едвам избрала седем зелки.

Яков се ядосал на врачката и ѝ се скарал да не докосва с кирливите си ръце зелето и да не го помирисва със сополивия си нос.

— Нима не харесваш дългото ми носле, момче! — лукаво попитала бабата.

— Не само нослето, но и шията ти е грозна, защото прилича на пачи врат — отвърнал Яков.

— Добре тогава! — рекла бабата. — Нека и твоят нос израсте като моя, а шията ти да се изгуби така, че главата ти да допира раменете. Тогава ти ще станеш по-грозен и от мене и няма да се присмиваш на грозните.

Майката на Яков се натъжила много и казала на бабата да си върви.

Врачката била много слаба и не могла да отнесе вкъщи седемте зелки. Помолила Яков да ѝ помогне, като му обещала добра награда, но той бил сърдит и не искал да отиде с нея. Накрая майка му го помолила и той се съгласил. Сложили зелките в торба и Яков я метнал на гърба си. Бабата тръгнала напред, а момчето закрачило подир нея. Стигнали до една малка къщичка на другия край на града. Бабата извадила малко ключе и отворила дворната врата. Двамата влезли в малко дворче и Яков свалил товара от гърба си. Решил да си ходи, но бабата затворила вратата и не го пустила да излезе. После извадила друго ключе и отворила вратата на къщичката.

Влезли в малка стая и от там бабата отворила друга врата и се намерили в богато наредена голяма стая. Подът ѝ бил стъклен и Яков за малко щял да падне и да разбие нослето си. Стените и таванът били украсени със скъпоценни камъни, които блестели като звезди. Момчето искало да си ходи, но бабата не го пускала.

— Почакай малко, момче — рекла му тя. — Първо ще те нагостя и тогава върви където искаш. Ще ти сваря такава супа, която до днес не си ял и надали някога ще хапнеш!

— Не ти искам нито супата, нито наградата! — викнал Яков. — Пусни ме да си ходя!

Бабата затворила вратата с ключ и не му дала да мръдне от мястото си. След малко извадила от пазвата си сребърна свирка и изсвирила силно. Излезли няколко морски свинчета и наобиколили бабата. Били облечени като слугинчета и ходели на два крака. На краката си носели орехови черупки вместо чехли.

— По-скоро ми донесете чехлите! — изкряскала бабата и ги погнала с тънка пръчка да ги бие. Морските свинчета се разтичали да ѝ търсят чехлите. След малко едно от тях донесло две големи черупки от кокосов орех. Бабата ги надянала на краката си и веднага се подмладила.

След това тя изсвирила още веднъж. Този път изскачили няколко белки, облечени като готвачки. Те също ходели на два крака като морските свинчета.

— По-скоро да сварите царска супа за малкото ни гостенче! — викнала им тя.

— Слушаме, господарке! — отвърнали те и отишли в кухнята да приготвят супата.

След малко супата била готова и цялата къща се изпълнила с приятна миризма. Две свинчета сложили трапезата, а една от белките донесла чорбицата в стъклена паничка и я сложила пред Яков. Бабата го поканила и той засърбал сладко, сладко. Супата била много вкусна. Дотогава Яков не бил хапвал такава. Изял я всичката и задрямал на стола. Две свинчета го сложили тихо на леглото и момчето проспало пет часа. Когато се събудило не било вече хубавото момче, което вейки познавали. Носът му станал дълъг като на щъркел, вратът му се изгубил съвсем, на гърба му се появила гърбица, а ръцете му станали дълги като на маймуна. Той не помнел вече нищо за родителите си. Бабата заповядала на свинчетата и белките да го пазят добре, за да не избяга и да го научат на всички домашни работи. Най-напред те го научили да мете стаите и двора. После взели да го учат да готви.

Осем години Яков живял в дома на старата баба и станал изкусен готвач.

През цялото това време той не си спомнил нито веднъж за родителите си. Те, обаче, не го забравили. Всеки миг си спомняли за него и го оплаквали като мъртвец. Най-много плачела добрата му майка. Тя остаряла от грижи и ходела, облечена в черно.

Един ден бабата заповядала на слугите си да изгонят Яков от къщата. Двете свинчета отворили вратата и го изпъдили на пътя. В този миг умът му се избистрил и той си спомнил за родителите си. Бързо стигнал до пазара и отишъл право при майка си. Тя пак продавала зеле, но не била весела като преди. Седяла на дървено столче и плачела за милото си момченце.

— Добър ден, мамо! — рекъл Яков и свалил шапката си.

Майката повдигнала глава, да види кой ѝ говори и се стреснала от страх. Пред нея стояло грозно джудже с дълъг нос.

— Колко съм нещастна! — проплакала тя. — Не стига, че изгубих хубавото си момче, ами и джуджетата дойдоха да ми се подиграват. Махни се от очите ми, че ще те пребия като псе!

— Мамо, защо говориш така? — рекъл Яков. — По-рано ти ме галеше като агне, а сега ме пъдиш. Не виждаш ли, че аз съм същото момче, което ти помагаше да продаваш зелки на пазара, когато бях малък?

— Махни се! Ти не си моето момче! — отвърнала майката. — То беше ангел, а ти си грозно като дявол!

Нещастният Яков натъжен тръгнал към баща си. Намерил го пак в старото дюкянче да шие чехли и обувки. Още от вратата снел шапката си и поздравил учтиво. Баща му бил прегърбен от старост. Той не можел да вижда така добре, както преди. Помислил си, че това е клиент и запитал влезлия какви обувки желае да му ушие. Яков му отговорил:

— Татко, аз не съм дошъл за нови обуца, а да ти помагам в работата, защото вече си остарял.

Баща му го изгледал и му казал да си върви с добро, защото не е хубаво да се подиграва със старците и сиромасите.

— И ти ли не ме позна, татко? — запитал Яков. — Мама ме изгони от пазара, ти ме пъдиш от дюкяна... Кой друг ще ме прибере, ако вие с мама не ме искате?

— Но ти не приличаш на моя син! — отвърнал бащата. — Той беше красив като писана картина, а ти си грозно джудже. Сигурно нямаш родители и търсиш глупави хора да те хранят наготово. Добрите сирачета не търсят благодетели с измама като тебе. Да си вървиш и да не ме залисваш в работата!

Напразно Яков го уверявал, че е неговият син. Баща му грабнал един чук и искал да го удари.

Бедното момче със сълзи на очи напуснало бащиния дюкян и отишло да дири помощ от чужди хора. След дълго скитане Яков се спрял пред една менажерия. Стопанинът го повикал и му предложил голяма награда, ако се съгласи да пътува с него в кафез, за да го показва из градовете като чудовище. Яков не приел да продаде свободата си и тръгнал да търси честна прехрана.

Надвечер, уморен, той се отбил в едно кафене да почине. Поръчал си кафе и се зачел във вестника.

Прочел внимателно всички страници и на последната видял съобщение, че царят търси изкусен готвач. Изпил си бързо кафето и излязъл да търси човек, който да го заведе при царя, но никого не намерил.

Мръкнало се и всички се прибрали по къщите си. Само Яков не намерил място за спане, защото всички се страхували от дългия му нос и не го допусkali в къщи. Пренощувал в градската градина на една пейка.

На другата сутрин чул, че глашатай вика по улиците:

— Умоляват се всички граждани да излязат с цветя на края на града към десет часа, за да посрещнат царя!

Яков много се зарадвал, че ще види царя и заедно с хората отишъл на края на града, за да го посрещне. Написал на един лист следното изречение: „Аз съм малък, но изкусен готвач“. После забол листа на дълга пръчка и се изправил при царската арка.

Пристигнал царят, кметът го поздравил и го поканил в една къща да си почине. В това време Яков издигнал пръчката с надписа и царят внимателно го прочел. Повикал момчето при себе си и заповядал на слугите да го заведат в палата при главния готвач, за да работи там. Сутринта пратили джуджето на пазара да купи всякакви домашни птици. То накупило кокошки, патки, гъски и ги подало на слугата да ги носи в палата. Като минавало край една продавачка, видяло в краката ѝ кафез, а вътре една млада гъска. Яков я купил и я занесъл сам в палата. По пътя гъската започнала да говори с човешки глас и Яков се уплашил и започнал да трепери от страх.

— Не бой се! — рекла му тя. — Аз никому зло не правя. Моля те, не давай да ме заколят. Ще ти се отплатя!

Яков я занесъл направо в своята стая и ѝ заповядал да говори само с него, за да не се случи някоя беда. И наистина, гъската мълчала пред другите хора в палата, а само през нощта разговаряла с момчето. Една вечер тя му разказала следната история: „Преди осем години баща ми се сби с една врачка, която го победи, защото дружината ѝ беше по-многобройна. Тя ме зароби и ме затвори в една тъмна стая. Една сутрин врачката отвори вратата на тъмницата и ме поръси с мътна вода. След малко заспах дълбоко, а когато се събудих, не бях вече красиво момиче, а гъска, каквато ме виждаш сега. Помня само името си — Мара. След три дни врачката ме затвори в кафез и ме даде на слугинята, за да ме продаде на пазара. Купи ме една бедна селянка. Тя беше добра и ме хранеше, но като приближи Великден, дотрябваха ѝ пари и тя ме занесе на пазара, за да ме продаде. Тогава ти мина покрай селянката, купи ме и сега аз съм твоя.“

Един ден Яков решил сам да наготви на царя. Старият готвач му позволил и той приготвил всички ястия бързо и навреме.

Сложили пред царя най-напред супата. Тя била толкова вкусна, че той пожелал да яде само от нея. Останалите гозби също били много

вкусни и след обяда царят заповядал да извикат главния готвач, и го попитал кой е сготвил днес ястията.

— Джуджето! — отвърнал готвачът.

— От днес нататък ще готви само то — рекъл царят, — а ти ще му помагаш!

Така Яков започнал да готви на царя, който бил много доволен от новия си готвач и му определил голяма заплата за изкуството му.

Веднъж дошъл на гости съседния цар и стоял цяла седмица. Царят повикал джуджето и му заповядал за всяко ядене да приготвя различни гозби.

Джуджето пет дни приготвяло различни ястия за гостите и нито веднъж не повторило едно и също два пъти. На петия ден вечерта, чуждият цар повикал джуджето и му казал:

— Умееш изкусно да готвиш, малки готвачо, ала едно нещо не го достига. Не знаеш да правиш най-богатото ястие на света, което по нашите места наричат „царица на гозбите“.

Джуджето затреперило от страх, че не знае да готви тази гозба, но след малко се окуражило и рекло:

— Господарю, мислех да те нагостя с това ястие, когато те изпращаме, затова не го приготвих досега. Утре ще го сготвя и ти ще го опиташ.

Неговият господар много се ядосал, задето Яков го изложил пред госта и рекъл:

— Ако утре не приготвиш любимото ястие на моя гост, ще те обеса на градските порти!

— Ще го приготвя, господарю! — рекло джуджето и отишло при гъската, за да ѝ се оплаче.

— Не бой се, приятелю! — рекла му тя. — Аз зная една трева, която расте край блатото на царския чифлик. Щом сложиш в сладката баница от нея, тя ще стане царица на гозбите.

— А кой ще ми я набави, като нито аз, нито слугите в готварницата я познават? — попитало джуджето.

— Не се грижи за това — рекла гъската — аз я познавам. Вземи ме със себе си, да ти я покажа и ти ще си набереш колкото искаш.

Джуджето грабнало гъската под мишница и тръгнало към блатото. На градските порти пазачите не искали да ги пуснат, те се промъкнали през малко прозорче и побягнали към блатото. Там растял

висок див кестен и под него имало различни треви. Гъската започнала да рови с човката си и скоро откъснала едно стръкче от миризлива трева. Подала я на джуджето и рекла:

— Ето тревата, която търсим!

Яков взел тревата, помирисал я и веднага си спомнил, че с такава трева бабата го превърнала в грозно джудже. Зарадвал се много и запитал гъската:

— Мила дружке, мога ли да опитам от тази трева? Дали няма да ми помогне да стана пак хубавец, какъвто бях преди девет години?

— Почакай малко! — отвърнала му тя. — По-напред си вземи парите от стаята си, а после опитвай от тревата.

Джуджето я послушало и се върнало в стаята си. Събрало спестените си пари, взело гъската и избягало през прозореца.

Скоро стигнали под кестена и набрали цял сноп от чудната трева. Джуджето напъхало дългия си нос в снопа и замирисало. Тутакси костите му почнали да пукат и да растат, гърбицата му изчезнала и шията му станала както преди, носът му се изменил и станал предишният. Гъската го погледнала и рекла:

— Какъв красив момък стана сега! В теб няма нито една грозна черта. Царят няма да те познае и не ще те накаже. По-скоро тръгвай за родното си място и зарадвай натъжените си родители!

— Искам първо да ти се отплатя! — отговорил радостно Яков. — Ако те оставя тук сама, ти ще загинеш я от някой лаком цар, я от някоя хитра лисица. Кажи ми къде е твоето родно място, за да те заведа при родителите ти.

Яков и гъската тръгнали на изток от блатото и след три дни пристигнали в бащината ѝ къща.

Гъската поздравила баща си и плачейки го помолила отново да я превърне в девойка. Бащата бил от магьоснически род, извадил от сандъка шише с чудотворна вода и я напръскал по главата. В миг гъската се превърнала в красива девойка и заразказвала на родителите си как си изпатил от врачката и какви добрини ѝ сторил Яков.

Родителите на девойката поблагодарили на Яков и го наградили с голямо богатство. После натоварили два коня и го изпратили при родителите му.

След пет дни Яков пристигнал в родния си град.

Този път родителите му го познали и не го изпъдили. Разказал им той патилата си, а те през сълзи го слушали. От този ден цялото семейство на бедния обуцар заживяло честит живот.

ЮНАКЪТ И ЛАМЯТА

Някога живял с бедните си родители млад и юначен момък. Работел и се грижел за тях, но не бил щастлив да им се радва за дълго. Бащата заболял и починал. Не минало много време и майката го последвала. Момъкът останал сам на този свят. Нямало вече за кого да се грижи, затова решил да напусне родния край и да тръгне по света.

Нарамил юнакът торбичката и тръгнал да обикаля широкия свят. Вървял през ниви и ливади, прегазвал реки, прехвърлял гори и хълмове, докато стигнал непозната страна.

Този живот му харесвал, защото бил господар на себе си. Правел каквото си иска и не зависел от никого. Щом се уморявал, сядал да си почине. Изтягал се на зелената трева под някоя дебела сянка и безгрижно заспивал. Не се страхувал, че ще го оберат, защото нямал нищо. Из пътя се хранел с плодове, а понякога и с мляко, с което го гощавали овчарите из планините.

Когато стигал някоя река, ловял риба, като се гмуркал под водата. Бил добър плувец, затова ловът му винаги бил сполучлив.

Било началото на лятото, слънцето греело, птичките в гората весело чуруликали, природата ликувала и момъкът бил доволен от живота си. Като си починал той продължил пътя си. Пред него се простирало необятно равно поле, което се вълнувало от вятъра като морски талази. Изведнъж от страни на пътя юнакът видял някакъв камък. Спрял се и се вгледал в него. Камъкът не бил голям. Момъкът го разгледал от всички страни и се учудил на приликата му с човешка глава. Същинска моминска глава! Така ясно се различавали всички черти на лицето ѝ. Отначало помислил, че главата е човешка, вкаменена от времето и годините, но като се взрял отблизо, разбрал, че това е случайна прилика, игра на природата. Момъкът седнал до камъка, защото му било приятно да го гледа. Някаква сила го приковала и той останал дълго там.

Доспало му се и започнал да се прозява. Легнал, сложил главата си на камъка и заспал. Едва захъркал и някакъв глас, сякаш изпод

земята, се обадил:

— Събуди се, юначе! Ако не станеш навреме, змията, която лежи под камъка ще излезе и ще те ухапе. Стани и ме вземи в торбата си! Носи ме и аз ще ти покажа пътя към твоего щастие!

Момъкът скочил уплашен, огледал се, разтъркал очите си и се замислил.

В това време изпод камъка излязла една отровна змия. Юнакът я стъпкал с крака си и я захвърлил далеч от пътя. „Какво да правя? Да взема ли камъка?“ си помислил той. Навел се, напрегнал мишци и откъртил камъка. Сложил го в торбата и продължил пътя си.

Вървял, що вървял, а гласът от торбата му рекъл:

— Не по тоя път, юначе. Тръгни наляво! Като навлезеш в гъстата гора, ще видиш един вековен дъб с хралупа, колкото къщичка. Не влизай в тая хралупа, защото там живее горската ламя, която няма да те пожали. Отбий се вдясно и преспи в запустялата овчарска колиба.

— Кой си ти, за да ми говориш така? — учудил се момъкът и надзърнал в торбата. Мислел, че главата говори, напразно — гласът не се обадил повече.

Замислил се момъкът и не знаел какво да реши. Да послуша ли гласа или да се отбие в колибата, за да провери дали казва истината. Някакъв вътрешен глас му казал: „Не слушай никого, а се отбий да преспиш в хралупата.“ Без да се мае много-много, момъкът влязъл, свалил торбата и я сложил под главата си. Бил много уморен, казал си: „Да става каквото ще! Ще се наспя и утре ще поема пътя си с пресни сили“ и заспал.

— Не ме послуша, — казал незнайният глас — но аз сега ще ти помогна. След малко ще дойде ламята, но ти не ставай, престори се на заспал. Запомни какво ще ти каже тя. Не мърдай, докато те отнесе в подземната пещера, за да нахрани малките си. Ако направиш това, което тя ще ти каже, като те смята за заспал, ще се спасиш.

В същия миг от дъното на хралупата се показали огнени езици. Ламята влачела огромното си туловище, пръхтяла като триста жребци, а от устата ѝ изскачала гореща струя, която била нетърпима.

Момъкът затворил очи, за да не я гледа, престорил се на заспал и блажено захъркал.

Ламята се надвесила над него и се засмяла:

— И този юнак е дошъл да се бори с мене. За два залъка няма да ми стигне. Ще го отнеса да си поиграят с него малките ми.

Момъкът захъркал още по-силно.

— Спи, юначе! Скоро ще се събудиш в стомаха на децата ми — закискала се ламята. — Така ти се пада, като не знаеш как да се спасиш! Я го гледай — той бил голям юнак! Не са слаби ръцете му. Ако хване с тях езика ми, с мен е свършено, но аз така ще го стисна с лапите си, че и да иска да се отърве, няма да може.

В същия миг ламята го грабнала с лапите си, праметнала го през гърба и го понесла. Момъкът не мърдал и продължавал да хърка. Ламята се зарадвала, че още спи, поотпуснала едната му ръка, изплезила дългия си език, който като змия се виел и съскал и извикала на рожбите си, че им носи богата вечеря.

В това време момъкът с освободената си ръка хванал огнения език, увил го около ръката си и го изтеглил. Ламята се сгромолясала мъртва. От устата ѝ потекли кървави потоци, които обагрили дрехите му.

В дълбините на подземната пещера той видял светещите очи на двете рожби на ламята, които стояли уплашени и безпомощни едно до друго. Момъкът пристъпил към тях и решил да ги убие по същия начин, както майка им.

— Не ни убивай! — изпищели те. — Ако пощадиш живота ни, ще ти кажем къде е скрита хубавицата.

— Кажете, или ще ви изтръгна езиците! — викнал им момъкът и като пристъпил към тях размахал юначните си ръце.

— Върви направо! — казали малките. — Ще видиш една голяма плоча. Ако я вдигнеш, ще влезеш в едно подземие, което ще те изведе към една пропаст. В дъното на пропастта майка ни е скрила хубавицата, за която много юнаци като тебе са дали живота си.

В това време момъкът забелязал, че едното от малките се опитва да го нападне. Макар и малко, то би могло да го убие с лапите си. Юнакът се нахвърлил върху него, изтръгнал езика му и го убил. Така постъпил и с другото. Отдъхнал с облекчение; нямало вече от какво да се бои и решил да проникне в подземната пропаст. Но как да стигне до там? Малките чудовища не му казали как да постигне това. Изведнъж го озарила мисълта за торбата и за камъка в нея. Затичал се към хралупата, нарамил торбата и се върнал в пак в подземие.

Незнайният глас се обади:

— Пази се, юначе! Пропастта, която търсиш, е страшна. Ти не ще можеш да слезеш долу без помощта на подземния орел, а той ще те отнесе, ако го нахраниш със сърцата на убитите малки на ламята. Но и да стигнеш долу, нищо не ще можеш да постигнеш, защото хубавицата я пази подземния дявол, който е много силен. С едната си ръка може да изтръгне дърво с корените му.

— Но кой си ти? — попитал момъкът и отново погледнал в торбата. Сторило му се, че устните на камъка-глава помръднали. Тогава чул същия глас:

— Ти си много смел, затова мога да ти поверя тайната. Хубавицата, която е затворена в пропастта е моя сестра. Ние сме царски дъщери. Една нощ ламята нападна двореца, грабна ни ни отнесе. Из пътя тя откъсна главата ми, която се вкамени и ти я взе, защото моят дух ти подсказа да я вземеш. Тялото ми лежи вкаменено под плочата, която ти трябва да отместиш, за да влезеш в подземната пропаст. Там е затворена жива моята сестра. Ако успееш да отместиш плочата сложи главата при тялото ми. Може би сестра ми ще знае как да ме спаси. Но за нещастие, моите знания свършват до тук и няма кой да ти подсказе повече, за да постигнеш целта си.

Главата млъкнала и момъкът видял как две сълзи капнали от вкаменените очи. Тия сълзи се превърнали в бисери и той ги взел и скрил в пазвата си.

С голяма мъка момъкът вдигнал плочата и там намерил вкамененото тяло на момичето. Поставил главата до трупа и се вгледал в подземие. Дочул плясък на криле, почувствал хлад и си спомнил думите на главата-камък. С меча си изтръгнал сърцата на малките чудовища, сложил ги в торбата и заслизал в подземие. Скоро просветнало. Виждал се изходът на подземие, където през една цепнатина играели слънчевите лъчи. Все по-силно се чувал плясъкът на огромните криле. След малко над главата му прехвъркнала огромна птица. Това бил черният орел. Надушил той сърцата на чудовищата, кацнал близо до момъка и казал:

— Дай ми едно от сърцата, юначе. Много съм гладен и ако ме нахраниш, ще направя всичко, каквото пожелаеш.

Момъкът извадил по-малкото сърце от торбата и го хвърлил на подземния орел.

— Има още две сърца — казал момъкът. — Другото ще ти го дам, когато ме отнесеш долу в страшната пропаст, където е затворена хубавицата. Ако успея да я спася и ти ни отнесеш от тук, ще получиш сърцето на ламята.

— Качи се на гърба ми! — извикал радостно подземният орел. — Ще изпълня желанието ти, юначе, но ти не ще можеш да се върнеш, защото дяволът, който пази хубавицата, ще те убие.

— Истина е, — отвърнал с въздишка момъкът. — Моля ти се, научи ме как да се спася от подземното чудовище.

— Ти си смел, затова ще ти кажа. Преди да се спуснем в пропастта, ще те оставя на подземната скала. Оттам ти ще вземеш камъка, с който ще смажеш главата на онова чудовище. Аз ще полетя над главата му. В това време ти ще хвърлиш върху него камъка и чудовището ще загине.

Момъкът се метнал на орела, яхнал го като охранен жребец, и двамата полетели надолу.

Когато ги видял подземният дявол, разфучал се, започнал да изкъртва от корен дърветата и ги размахал срещу тях, но момъкът ударил с тежкия камък главата му и я премазал. Чудовището паднало и вече не мръднало.

Орелът изял второто сърце и зачал.

Момъкът се огледал, но никъде не видял хубавицата. Извикал, но се обадило само ехото. Тогава той се спуснал да я търси между подземните скали, до които достигала дневната светлина, пробила цепнатините на пропастта.

Изведнъж съзрял хубавицата между две скали, облечена в бяло, с поглед към слънчевите лъчи, които трептели над пропастта. В ръцете си тя държала кристална чаша, която притискала до сърцето. Щом хубавицата видяла момъка, трепнала. Хубостта и силата му я омаяли и тя се втурнала към него с кристалната чаша в ръце. Сълзи закапали от очите ѝ. Тя ги събирала в тази чаша, която вече преливала.

— Това са сълзите ми — проплакала тя. — Чашата е препълнена вече.

— Да вървим, хубавице! — радостно извикал момъкът.

— Бягай, юначе! Бягай, докато е рано, иначе подземният дявол ще те погуби!

Тогава момъкът ѝ посочил трупа на чудовището, и тя извикала от радост.

Хубостта на девойката била неземна и момъкът не откъсвал очи от нея.

— Да вървим, хубавице! Подземният орел ни чака, за да ни изведе от пропастта. Горے лежи твоята сестра вкаменена и трябва да я спасим — рекъл юнакът.

— О, ако това е истина, тя е спасена! — извикала девойката.

— Но как? Аз не зная дали можем да я спасим.

— Ето, с тия сълзи ще я спасим! — отвърнала хубавицата. — Цяла година за нея ги събирах в тая чаша. Ако намерим главата ѝ, която ламята откъсна, като я полеем със сълзите ми милата ми сестричка ще оживее. Но главата е захвърлена из пътя и ние не можем да я намерим.

От очите на момичето отново закапали сълзи.

— Довери ми се, девойко! — извикал момъкът и дал знак на орела. — Ето, тази птица ще ни изнесе горе, а там, при вкамененото тяло на сестра ти, аз положих и главата ѝ.

Момъкът прегърнал хубавицата, за да не падне, когато орелът ги понесе.

Черната птица се издигнала и скоро ги завела в подземната пещера, където лежало, вкамененото момиче.

Сълзите, с които хубавицата поляла сестра си, я съживили и тя се изправила.

Затъркала очи, сякаш се събужда от сън. Двете сестри радостно се прегърнали.

— Да вървим — подканил ги момъкът. — Ако побързаме, ще стигнем скоро във вашето царство. Ето тия два бисера, които взех от очите на твоята сестра, когато главата ѝ беше вкаменена. Не ми трябват. Вземи ги, хубавице!

Скоро пристигнали в царството на двете девойки. Царят, като ги видял, прегърнал ги и дълго плакал от радост. След това целунал момъка и тържествено обявил волята си — да бъде негов зет.

Момъкът склонил, защото обичал хубавицата, която спасил от подземната крепост. Царят го обикнал като свой син и тримата заживели честито.

БИСЕРКА

Имало едно време в Африка една хубавица на име Бисерка. Заедно с майка си, баща си и двамата си братя живеела в една колиба, край брега на река, която минавала през гъсти гори. Бисерка не смеела да се къпе в реката, защото имало много крокодили. Един ден братята ѝ тръгнали на лов.

— Бисерке, — рекли ѝ те — преди да се върнем у дома луната ще изгрее и ще залезе много пъти. Като се върнем ще ти намерим добър съпруг, ще те омъжим и ще се веселим на сватбата ти!

— Не ми трябва да се омъжвам! — отвърнала им тя. — По-добре ме вземете с вас на лов за слонове.

— Не, не може! На момичето прилича да седи край огнището и да наглежда тенджерата, а не да върти копие — рекъл по-големият брат.

— Ще идете ли до голямата река, за която ми говори Тамила? — попитала умолително Бисерка.

— Коя река?

— Тамила казва, че първите хора са живеели край брега на една голяма река, ей там някъде — рекла Бисерка и посочила на север. — Те били черни, но някои от тях като преплували реката, станали бели. От тогава белите хора подават ръка на черните и преплуват заедно реката.

— Тамила измисля тези истории — рекли братята.

— Но белите хора са дошли от там! — казала Бисерка и обърнала очи на север, сякаш виждала реката в далечината. — Как искам да преплувам реката, да стигна до другия бряг и да стана бяла!

По-малкият брат я погледнал учудено и добавил:

— Хората говорят глупости!

Намазал копието си с мас, като вярвал, че това ще му помогне да убие слон и запял.

На другата сутрин двамата братя тръгнали на път, преди да се събуди сестра им.

Като останала сама, Бисерка отишла при магьосницата Тамила, която често говорела за далечната река и за белите хора, които живеят там.

— Ако искаш да отидеш в тази земя, трябва да се омъжиш за сина ми. Той ще те отнесе на гръб през гората.

— Тежка съм, Тамила, пък и не искам да се омъжвам! — рекла Бисерка.

— Краката на сина ми са яки, като стъблата на дърветата. Той е висок близо десет стъпки. Ти не си тежка за него — рекла засмяно Тамила. — Колкото до женитбата, всички момичета отговарят така небмислено — добавила тя.

— Сигурно синът ти е великан!

— Не, не е великан. Той е... Но това не е важно! Имай търпение и ще го видиш — отговорила загадъчно Тамила.

Тя искала да направи Бисерка своя снаха и през нощта, когато луната се показала през дърветата, тя излязла от къщи и се запътила към мястото, където намирала всяка нощ сина си — блатото, където той се търкалял в калта. Синът ѝ бил висок дванадесет стъпки. Краката му приличали на стъблата на дърветата, защото синът на Тамила бил грамаден слон, когото братята на Бисерка едва не убили.

— Какво има, маминко? — запитал слонът, като се почесал на едно дърво.

— Намерих ти една красива девойка за жена — отвърнала Тамила, — но тя не иска да се омъжи за слон. Искаш ли да те превърна в ловец за известно време?

— По какъв начин? — запитал я той.

Майка му му показала няколко листа, откъснати от гората и рекла:

— Щом изядеш този лист ще станеш млад и красив момък. Ще обикнеш младото момиче и ще се ожениш за него. След това, като завеждаш жена си у дома, изяж ей този лист и ще се превърнеш отново в слон.

— Мамо, наистина ли момичето е хубаво? — попитал слонът. — А знае ли да пържи риба и да приготвя сладки?

— Тя е млада като манговия цвят, който пада през пролетта на земята — рекла Тамила. — Аз съм яла от печената риба и от чорбата, която тя знае да приготвя.

Очите на магьосницата се разширили при спомена за вкусното ястие, а лицето на сина ѝ грейнало в блаженство.

— Обичам корените и листата на живовляка — проплакал слонът.

— Защото си роден от слон! — отвърнала Тамила. — Знам, че на теб ти е нужен цял казан. Една риба не може да те нахрани!

Майка му подаде един лист и щом слонът го изял, в миг четирите му крака станали два и той се превърнал в красив и млад ловец. С копие в ръка се приближил до портата на Бисерка. Младото момиче се изненадало от хубостта му, дотогава не било виждало толкова красив момък. Бисерка се омъжила за него и той я завел в гората, но вместо да тръгнат по пътя на север, към бреговете на голямата река, чиято вода прави черните хора бели, те тръгнали на юг към равнините, където рядко се срещали ловци на слонове. Там искали да живеят на спокойствие.

Спрели се в една хубава гора, обрасла с високи зелени треви и напоена от много реки. Било пролет и всички дървета били зелени.

Ловецът построил колиба и рекъл на жена си:

— Аз ще отида на лов, а ти пригответи нещо за ядене.

Той отишъл на реката и донесъл тридесет риби.

— Три са достатъчни — рекла му Бисерка.

— И тридесет са малко — отговорил ловецът.

— Но как! Виж колко са едри!

— Върши това, което ти казвам! — заповядал ѝ грубо той.

Докато Бисерка приготвяла гозбата, ловецът отишъл зад колибата и изял другия лист, който майка му му дала. Изведнъж носът му се превърнал в хобот, зъбите пораснали, а тялото му станало грамадно и надвишило колибата с четири стъпки. Бисерка повдигнала глава и надала отчаян вик:

— Ах, Моми! Моми, спаси ме от този слон!

— Не бой се! Аз съм твоят мъж, Моми! — отвърнал слонът.

— Ах, страх ме е! — рекла Бисерка.

Тя легнала на земята и закрила лицето си с ръце. В това време мъжът разказал как я измамил.

— Сега гледай да ми угаждаш, че зло те чака! — викнал той. — Аз съм преситен от храната на слоновете. Искам хубава чорба, печено

месо и гозби, каквито ядат ловците. Пригответи всичко, докато съм на лов.

Бедната Бисерка видяла, че трудно може да се угоди на такъв мъж. Той ходел на лов за сърни, от които тя му приготвяла чорба и печено. Не можела да смогне, макар че готвела от сутрин до вечер. Работата била тежка и непосилна и Бисерка отслабнала и заболяла. Една сутрин тя се надигнала от леглото и излязла отпред пред колибата. Дълго гледала към полето, дано види някой пътник, идещ от север, „Рано или късно, един ден братята ми ще дойдат.“ мислела си тя.

Една сутрин Моми, недоволен от закуската, ядосано я хванал с хобота си и я сложил на дървото пред колибата. Тя втренчила поглед на север и дълго, дълго се взирала. Към обяд забелязала две черни точки на хоризонта. Бисерка гледала, гледала и забравила глада си, а черните точки ставали все по-големи.

— Сигурно са лъвове... — прошепнала тя. — Не! Хора са!

След обяд тя видяла двама ловци да крачат бързо из полето и разпознала братята си. Бисерка много се зарадвала. По-големият брат се покатерил на дървото и я смъкнал долу. Като седнали да ядат тя им разказала колко е нещастна и ги помолила да я избавят от слона и да я вземат със себе си.

— Ще трябва да почакаме да се свечери, — рекла им Бисерка — иначе Моми ще ни хване. Ще ви скрия зад колибата. Там никой няма да ви намери.

Като дошъл Моми, обходил колибата подозрително, но не забелязал братята на Бисерка. Към полунощ, когато слонът заспал дълбоко, тя ги събудила и избягала заедно с тях.

— Да убием слона, преди да заминем — рекъл по-големият брат.

— Не, не бива! — отвърнала му Бисерка.

— Тогава, да задигнем говедата му! — предложил по-малкият.

По едно време слонът се събудил, отворил очи, но като чул шума на животните, отново заспал дълбоко. Едва на сутринта видял, че Бисерка я няма вкъщи, нямало ги и говедата му. Моми се втурнал да я преследва, но тя, заедно с братята си, бягали, колкото имали сили, като гонели пред себе си говедата на слона. Страшният Моми бягал по-силно от тях и не след дълго ги доближил.

Бисерка и братята ѝ стигнали до едни високи скали, чийто върхове опирали в небето. Невъзможно било да ги преминат. Тогава момичето си спомнило вълшебните думи, произнасяни от Тамила и скалите се разтворили. От другата им страна се показало море, осветено от лунните лъчи и Бисерка надала радостен вик. Измила ръцете и лицето си и седнала заедно с братята си да починат. После отново тръгнали, защото момичето искало да намери реката, за която често ѝ говорела Тамила...

Дали са успели да намерят реката, дали, след като се измили, станали бели, никой не знаел...

Само едно се знаело. Слонът и до днес търси и не може да намери хубавата си жена Бисерка...

ТИРЛИ-ВИРЛИ

Имало едно време бедно момиченце. Нямаło си ни баща, ни майка и живеело при роднините на майка си, които му давали много малко да яде и го заключвали почти през целия ден в стаичката му. Там то трябвало да преде, преде и преде, и ако понякога за миг чекръкът спирал, те веднага идвали и го биели.

Един ден малкото момиче пак седяло в стаичката си и предяло. Изведнъж му станало мъчно за родителите му и извикало:

— Ах, ако бяха живи мама и татко, нямаше по цял ден да се мъча, а на всичко отгоре, да гладувам.

В същия миг вратата тихо се отворила и една мила малка женичка, по нежна от самодива, влязла в стаичката.

— Мило дете! — рекла тя. — Защо си толкова тъжно?

Момичето ѝ разказало всичко, а тя го помилвала и рекла:

— Аз знаех това, преди да дойда тук. Знам също, че си мило и добро момиче, затова ще ти помогна. Виж, тук имам една кошничка с капак. Когато си гладна, бръкни вътре и ще намериш една питка. Но внимавай! Никога не бъркай в кошничката, когато не си гладна. И още нещо ще ти кажа. Името ми е Тирли-Вирли. Чуваш ли? Тир-ли-вир-ли! Гледай да го запомниш! След три дни ще дойда пак и ако още помниш името ми, ще ти подаря едно чекръче, което преде само. Внимавай да не забравиш името ми!

Малката женичка изчезнала и момиченцето заповтаряло: „Тирли-Вирли! Тирли-Вирли“, докато заспало.

Като се събудило на другата сутрин с ужас разбрало, че е забравили името и колкото и да се мъчело да си го спомни, не могло. Цял ден мислело, но на другата сутрин пак не могло да се сети.

На третия ден, когато момиченцето обядвало с роднините си, в стаята влезли много възбудени ратаите и рекли:

— О, господарю, да знаете какво видяхме в гората?

— Каквото и да сте видели, не е било нещо особено — рекла господарката.

— О, много особено беше! Голямо чудо! Слушайте! Насред гората има една малка зелена полянка. Сред полянката видяхме един малък огън, а над него висеше малко котле и нещо вреше в него. До котлето стоеше една малка женичка и бъркаше ли, бъркаше и лъжицата, с която бъркаше, изглеждаше като от злато. Женичката пееше една песен: „Варя, варя заешка рожба. Ще направя вкусна гозба. Да забрави либето ми, че Тирли-Вирли е името ми“.

— Каква смешна песничка — каза селянката. — Дали означава нещо? Не вярвам! Сигурно е самодивска, но е хубава.

Малкото момиченце не каза нито дума, въпреки че само то знаело какво означава песента. Зарадвало се, че знае пак името на малката женичка. Сега вече сигурно нямало да го забрави.

След обяда момиченцето отишло пак да преде в стаичката си. Чудело се дали ще дойде малката женичка, но тя дошла вечерта, когато се стъмнило, и наистина носела малкото чекръче.

— Е, запомни ли името ми? — попитала женичката.

— Да, да! — извикало момиченцето. — Знам го, знам го, казваш се Тирли-Вирли!

Тя му дала чекръчето и изчезнала. Момиченцето не могло да разбере къде е отишла, защото вратата и прозорецът били затворени. Никога вече то не видяло Тирли-Вирли, но останало чекръчето, което само предяло и то толкова хубава и лъскава прежда, че на дълж и шир нямало такава.

Не минало много време и момиченцето било затрупано с поръчки. Трябвало непрекъснато да преде, защото всеки искал да има от хубавата прежда. Всички мислели, че то само я преде и славата му се разнесла из цялата страна. Всички го ценели, за това, че било толкова добро и работливо.

След време момиченцето забогатяло от чекръчето и като пораснало се омъжило за един работлив момък и имали много деца. Винаги обаче то почитало чекръчето си и никога не забравило името на хубавата малка Тирли-Вирли, която му помогнала в нещастieto.

ЦАРКИНЯ ЧУДО

Далеко, зад гори, планини и морета, живеел добър цар заедно със своята царица. Царят се наричал Тюлпан, а царицата Роза. Те живеели богато. Владеели просторна земя — ниви, ливади, гори. Притежавали много злато и скъпоценни камъни. Имали и обширни градини с овощни дървета. Цар Тюлпан имал много войска и се считал за най-силният владетел. Само едно не достигало на царя и царицата — нямали деца. Царят обичал лова на диви зверове и често ходел на лов със свитата си. Царица Роза оставала вкъщи, занимавала се с ръкоделие и обичала да се разхожда в градината. Често, като се разхождала, си мислела: „Колко би било хубаво, ако тук, в градината, тичаха деца около мен. Как бих ги обичала и галила!“

Един ден царицата пак се разхождала. Била замислена и печална. Изведнъж в дъното на градината тя съзряла дърво със златни ябълки. Дървото имало на самия си връх само една много червена и хубава ябълка. Царицата се спряла и се замислила: „Какво ли е това чудо? Всички ябълки са златни, а само една от тях е червена!“... Изведнъж тя чула глас: „Защо се учудваш, царице? За какво си се замислила?“ Царицата се обърнала натам, откъдето идел гласът и още повече се зачудила — на дървото седял един малък, гърбав човек, с дълги ръце и дълга бяла брада.

— Кой си ти и какво правиш тук? — запитала го тя.

Гърбавият отвърнал:

— Аз съм слуга на феята Желание и пазя тази червена ябълка от птиците.

— А каква е тази ябълка? — попитала царицата.

— Тя е наречена за теб! — казал Гърбльо. — Като я изядеш, след една година ще се случи това, за което тъй много мечтаете с царя!

Царицата се зарадвала и помолила гърбавия да откъсне ябълката за нея.

— Добре! — отвърнал гърбавият. — Но те предупреждавам: желанието ти ще се изпълни само един път в живота ти.

— Съгласна съм! — отвърнала царицата. — Дай ми тази червена ябълка и аз веднага ще я изям.

Гръбльо се изкачил на върха, откъснал ябълката, сложил я в един златен лист и я подал на царицата.

— Благодаря ти, добри човече! — казала царицата. — Кажу ми, с какво да си се отплатя?

— Нищо не искам. Аз и така съм много доволен. Сега мога да си ида, няма какво да пазя повече — казал гръблукото и изчезнал.

Царицата погледнала ябълката. Тя била много хубава и издавала приятен аромат. Доискала ѝ се да я изяде. „Най-много желая да имам дъщеря!“ помислила царицата и изяла чудната ябълка.

След една година царицата родила дъщеря. Голяма радост настанала в двореца. Известили на дълж и на шир за раждането на принцесата. Всички се радвали. Флагове и венци украсявали домовете на бедни и богати.

След една неделя трябвало да кръстят детето. Имало обичай да канят целия народ, а за кръстници свиквали всички добри магьосници. Между народа тръгнали вестоносци, облечени в кадифени дрехи, обшити със злато и коприна. Шапките им били с бели пера, а в ръцете си държали златни тръби. Ходели по градските площади и тръбели с тръбите си. Народът се събирал на тълпи, за да чуе какво ще кажат.

— На нашия славен цар се роди дъщеря! — известявали те. — Вдругиден ще бъде кръщенето. Царят и царицата ви канят всички на обяд и желаят да споделите тяхната радост!

— Слава, слава на царя! Слава на царицата! — викали хората.

В това време в двореца се готвели за празника. Готвачите ден и ноц готвели ядене, хлебарите пекли хляб, а прислужниците нареждали масите за гостите.

Настъпил денят за кръщенето. Събрал се много народ в двореца. Дошли и добрите магьосници-кръстници.

Едната от тях долетяла на бял орел, впрегнат в колесница, като голяма бяла лилия. Другата долетяла на жерав, а колесницата ѝ била една червена роза. Третата дошла с камилска птица, впрегната в бисерна мида. Четвъртата се явила със златна птица, впрегната в златна кола.

Когато всички гости се събрали, донесли и малката царкиня, обвита в дантелени пелени и в копринено одеяло. Положили я в златна

люлка в средата на залата.

Кръстниците се доближавали по ред до люлката и като се навеждали над детето, наричали.

Първата магьосница докоснала с пръчката си пеленачето и рекла:

— Подарявам на кръщелничето си вечно здраве! Никой няма да боледува!

Втората кръстница се доближила, докоснала с пръчката си малката царкиня и рекла:

— Аз подарявам на кръщелничето си красота. Нийде по-красива от нея няма да има на света!

Третата кръстница се доближила до люлката, докоснала с пръчката си детето и казала:

— Аз подарявам на своята кръщелница следната дарба — никой по-хубаво от нея да не може да пее и свири на арфа.

Четвъртата кръстница се доближила и рекла:

— Аз дарявам на кръщелницата си богатство. Никой на света няма да бъде по-богат от нея.

Родителите били много доволни от подаръците на магьосниците, а народът се веселял и радвал:

— Ние си имаме царкиня Чудо!

Добрите магьосници отлетели, а всички останали да празнуват и се веселят.

Забравили обаче да поканят петата добра магьосница. През нощта, когато всички вече спели, тя долетяла до люлката на малката царкиня и рекла:

— Царкиньо, ти няма да се смееш дотогава, докато сърцето ти не изпита истинска голяма мъка и докато не заплачеш с горчиви сълзи! — Магьосницата леко доближила пръчката си до спящата царкиня и после тихо се изгубила.

Малката царкиня расла не с дни, а с часове. Майка ѝ и баща ѝ много се радвали на хубавото си и здраво дете. Какво само нямало то! Невиждани играчки, всякакви задморски птици, копринени рокли със злато и сребърни украшения, гривни и огърлици със скъпоценни камъни.

Царкинята играела с чудните си играчки, любовала се на птиците, радвала се на скъпите си рокли, ала никой никога не я видял да се засмее. Никой не я видял и да заплаче.

Царицата искала да види усмивка на лицето на детето си, или да чуе веселия му смях. Какво ли не правели царят и царицата, за да накарат малката царкиня да се засмее — всичко било напразно. Момиченцето оставало спокойно и равнодушно към всичко. Малката царкиня започнала да се учи да пее и свири на арфа и много скоро се научила. Всички се чудели на хубавото ѝ пеене и свирене, но никой от слушателите не се просълзявал от нейната музика. На никого не забивало радостно сърцето от възторг.

Веднъж царкинята се разхождала с бавачката си в градината, където расло дървото със златните ябълки. Чули, че някой пее тъй тъжно за своята голяма скръб, че бавачката заплакала.

— Не чуваш ли как жално пее тоя нещастен човек? — запитала тя.

— Чувам, че пее и според мен, лошо пее — отвърнала царкинята. — Защо ти никога не плачеш, когато аз пея?

— Макар че много хубаво пееш, аз не мога да плача — отвърнала бавачката.

Веднъж пак излезли на разходка и на площада видели весело и забавно представление. Хората се заливали от смях. Само царкинята дори не се усмихвала.

— Нима не ти е смешно и весело? — попитала я бавачката.

— Не разбирам защо хората са така весели и за какво се смеят! — казала царкинята.

Минало време. Царкинята навършила осем години. В града се появила лоша болест, от която много хора умирали. Чувало се само погребално пение и плачове за умрелите.

Царят и царицата били много наскърбени и помагали на нещастниците с всичко, каквото могли. Често добрата царица плачела, когато научавала за смъртта на някой от своите близки. Малката царкиня Чудо оставала равнодушна към всичко и ни веднъж не заплакала. Накрая болестта достигнала и до царския дворец. Разболяла се царицата и царят повикал всички лекари. Каквото и да правели те, на болната ѝ ставало все по-зле. Малката царкиня не се отделяла от майка си. На третия ден царицата вече никого не познавала и лежала със затворени очи.

— Майко, мила майчице, погледни ме! — викала малката царкиня, но майка ѝ не можела да отвори очите си.

Царкинята се уплашила и избягала в съседната стая. Там тя видяла всички лекари и всички мъдреци, които тъжно клатели глави и повтаряли:

— Да, тя ще умре! Не можем да я спасим!

Царкинята избягала в градината. Станало ѝ така мъчно, така тежко, че тя за първи път горчиво заплакала и с плач отишла в дъното на градината.

Спряла при дървото със златните ябълки, а сълзите се леели от очите ѝ.

— За какво така горчиво плачеш, царкиньо? — попитал я някой.

Момичето повдигнало глава и видяло на дървото мъничък гърбав човек, с дълги ръце и голяма бяла брада. Той седял като птица на клоните между листата и тъжно я гледал.

— Кой си ти? — учудено попитала царкинята. — Какво правиш тук?

— Аз съм слуга на магьосницата Желание и пазя тази червена ябълка от птиците — отвърнал гърбавият.

— Царкинята повдигнала глава и видяла една чудна червена ябълка.

— За кого е тази ябълка? — попитала тя.

— Тя е вълшебна и е твоя! — казал гърбушкото.

— А какво ще стане с мен, ако я изям?

— Всичко, което си пожелаеш, ще се изпълни!

— Ах, откъсни ми я! — помолила царкинята. — Аз още сега ще я изям!

— Заповядай, царкиньо! Но помни — само веднъж ще се изпълни желанието ти. Повече никога!

— Добре! Само ми я дай по-скоро!

Гръбълото се изкачил на върха на дървото, откъснал ябълката и я подал на царкинята. Тя я взела и рекла високо:

— Нека моята майка по-скоро оздравее!

— Ще оздравее и ще доживее до дълбока старост! — добавило гърбавото човече.

— Да, Да! Да оздравее и да доживее до дълбока старост! — повторила царкинята, като ядяла ябълката.

В това време царицата се почувствала по-добре, отворила очи и като не видяла дъщеря си до себе си, заповядала да я доведат.

Бавачката отишла в градината и намерила царкинята.

— Бабо, аз плаках и тъй мъчно ми беше... Докторите и мъдреците казаха, че мама няма да оздравее!...

— Успокой се, детето ми, майка ти е по-добре! Тя те вика!

За първи път в живота си царкинята се усмихнала. Весело се затичала към майка си.

Когато царицата видяла детето си весело и усмихнато, така се зарадвала, че веднага станала от постелята и скоро съвсем оздравяла.

В чест на оздравяването ѝ цар Тюлпан обявил тържества в цялото царство.

Много народ се събрал в двореца. Свирела музика, а хората танцували и пеели. На царкиня Чудо ѝ се приискало да зарадва гостите и започнала да пее и да свири на арфа.

Всички се вслушали в чудните звуци и когато свършила да свири и пее, царкинята видяла, че всички са просълзени.

Оттогава царкиня Чудо винаги се радвала на чуждите радости и винаги скърбяла за чуждите скърби. Започнала да помага на ближните си и славата ѝ се разнесла далеч, далеч, като най-добрата, най-даровитата, най-красивата и най-богата царкиня.

— Истинска царкиня Чудо! — говорели хората.

Наскоро след тържеството, една нощ, отново се събрали четирите добри магьосници в градината, където растели златните ябълки. Там, при лунна светлина, те разговаряли за даровете, които били дали на царкинята в деня на кръщенето ѝ.

— Има ли нещо по-хубаво от здраве, красота, дарба да пееш и свириш и богатство? — си говорели те.

— Най-хубавият дар е доброто сърце! — казала петата магьосница. — Без добро сърце няма щастие на света. Истински човек е този, който съчувства на чуждите радости и скърби.

ВЪЛШЕБНАТА ПРЪЧИЦА

Живял някога един богат човек. Той имал само една дъщеря, която много обичал. Дъщерята била много хубава и бащата изпълнявал всичките ѝ желаня. Това било голяма радост за него.

— Подари ми, татко, една рокля от чисто сребро и аз ще те целуна веднъж — казала един ден девойката.

Бащата купил сребърна рокля.

— Подари ми, татко, една рокля от чисто злато и аз ще те целуна два пъти — казала дъщерята няколко дни по-късно.

Бащата изпълнил и това нейно желание.

— Подари ми, татко, рокля от диаманти и аз ще те целуна три пъти — помолила след време девойката.

— Ще ти подаря и такава рокля — рекъл баща ѝ, — но да знаеш, че така ще обеднея.

Подарил ѝ диамантената рокля и тя го целунала три пъти.

— Мили татко! — рекла девойката. — Подари ми една вълшебна пръчица и ще стана най-послушната, ще изпълнявам всяко твое желание.

— Дете мое, — отвърнал бащата — нямам такава пръчица пък и трудно ще я намеря, но ще се опитам, за да те направя щастлива.

Тръгнал бащата да търси вълшебната пръчица. Стигнал в една далечна страна и узнал, че един магьосник притежава вълшебната пръчица на щастieto. Бащата го намерил, казал му защо е дошъл и го попитал колко струва пръчицата.

— Който има такава пръчица, трябва да пожертва живота си за нея — рекъл магьосникът. — Той ще умре след три дни, ако даде пръчицата другиму.

— Добре — отвърнал бащата. — За щастieto на детето си съм готов и на тази жертва.

Старият магьосник изпълнил желанието му.

С голяма радост дъщерята взела от баща си пръчицата на щастieto и след три дена имала вече ново желание. Чула да се говори

за един хубав принц, който живеел в далечна страна, и пожелала да се омъжи за него.

— Драга дъще, — рекъл бащата — дадох ти всичко, което можах, а пръчицата откупих с душата си. Сега трябва да се разделя с тебе. Намери принца, ожени се за него и бъди щастлива. Понякога си спомняй за мене!

Казал това бащата, оборил глава на гърдите си и издъхнал.

Дъщерята дълго оплаквала баща си. Останала сама — без роднини и без пари. Облякла черна дреха от вранови пера, преметнала през рамо сребърната, златната и диамантената рокля и с вълшебната пръчица в ръце литнала да дири двореца на хубавия принц. Не след дълго се намерила в един хубав парк и между дърветата забелязала двореца на принца. Девојката ударила с вълшебната пръчица и се превърнала в младеж. Както била облечена в дреха от вранови пера, влязла в двореца.

Миризмата на хубави гозби я привлякла в кухнята и тя помолила готвача да я приеме на работа.

— Добре! — съгласил се той. — Ще станеш мой помощник. Сутрин ще накладеш огъня, а през деня ще го поддържаш. Ще ядеш колкото искаш. Ще чистиш дрехите на принца и ще лъскаш обувките му.

Девојката съвестно изпълнявала задълженията си. След няколко дни тя видяла принца, който се връщал от лов. Девојката горяла от желание да се доближи до него, но това не било никак лесно.

Скоро узнала, че в един от съседните замъци ще има сватба, която ще трае три дни. Принцът също бил поканен.

Жителите от околността се струпали да гледат голямото празненство и девојката помолила готвача да я пусне на сватбата.

— Пусни ме да ида да видя как се веселят. Кухнята е почистена, огънят угасен, а пепелта изчистена — рекла тя.

Готвачът се съгласил и девојката облякла хубавата си сребърна рокля и пак се превърнала в момиче. С вълшебната си пръчица ударила един голям камък, който се превърнал в разкошна каляска. Две големи черни буболечки, докоснати от пръчицата, се превърнали в два силни коня, а две жаби станали кочияши. Девојката се качила в каляската и потеглила.

Когато влязла в големия салон, където сватбарите танцували, тя засенчила всички с красотата си. Принцът веднага я обикнал и я поканил да танцуват.

По едно време девойката изчезнала от салона, качила се в каляската, ударила с вълшебната пръчица и викнала:

— След мен тъмнина, пред мен светлина! Никой да не види къде отивам!

И наистина, никой не видял къде се изгубила девойката. Принцът я търсил навсякъде, но не я намерил. Тази нощ той не могъл да заспи и на другия ден бил в лошо настроение.

Привечер пак отишъл на сватбата, а девойката отново помолила готвача да я пусне. Той се съгласил и тя облякла златната си рокля и с помощта на вълшебната пръчица пред нея се изпречила нова каляска с кочияши, които я отвели в замъка. Принцът бил вече там и постоянно се озъртал на всички страни да я види. Девойката влязла в салона, блестяща като царица.

Принцът отново я поканил на танц и искал да я попита от къде е. Девойката потанцувала малко, после се качила в каляската и отново изчезнала. Принцът напразно обиколил всички стаи да я търси, питал всички, но никой не я познавал.

Последната сватбена вечер преминала много весело. Принцът отишъл за трети път, девойката също помолила готвача да я пусне.

— Този младеж не знае мярка! — ядосал се той, но се съгласил за последен път да пусне своя помощник.

Девойката облякла диамантената си рокля, ударила с вълшебната пръчица и пред нея се появила каляска с великолепни коне и кочияши. След малко се появила в салона на замъка, блестяща от красота.

— Коя си ти, хубава девойко? — запитал я принцът. — Подарявам ти този пръстен и искам да станеш моя годеница! — добавил той развълнувано и сложил пръстена на ръката ѝ.

Девойката се изчервила и сърцето ѝ затуптяло. Уплашила се, побягнала и в миг се намерила в каляската си. Принцът заповядал неговата каляска да тръгне след нейната, но девойката ударила с вълшебната си пръчица и каляската изчезнала. Принцът искал да я настигне, но не успял. Веселбата в замъка продължила до късно. Девойката трябвало веднага да се яви в кухнята. Ударила с пръчицата

и каляската, заедно с кочияшите, в миг изчезнала, но не успяла да смени роклята си и набързо облякла отгоре дрехата от враните пера.

Настроението на принца отново се развалило.

— Нашият принц не е добре! — рекъл готвачът на своя помощник. — Трябва да му приготвим лека храна. Бързо запали огъня!

Когато супата била готова, девойката скришом сложила вътре пръстена на принца, а готвачът лично поднесъл супата на своя господар.

Принцът изял супата, видял на дъното на паницата пръстена си и много се зачудил.

— Кой е бил в кухнята? — попитал той.

— Никой, освен мене и моя помощник, принце — отвърнал готвачът.

— Веднага да дойде при мен този младеж! — заповядал принцът.

Когато младежът влязъл, принцът внимателно го погледнал, но дрехата от врани пера добре скривала красотата на девойката.

— Приблужи се, младежо! — казал принцът. През перата на дрехата той видял, че нещо блести. Това бил блясъкът на диамантената рокля, която девойката не успяла да съблече.

— Познах те, драга моя! — извикал принцът с радост. — Сега ти си моя и аз съм твой!

Той прегърнал щастливата девойка, която му признала, че отдавна го обича.

Преди сватбата девойката поискала от своя принц да изпълни едно нейно желание. Помолила готвачът да бъде повишен и да бъде назначен за дворецов доставчик. Принцът изпълнил желанието ѝ и по време на сватбата готвачът, накичен със звезди и медали, лично прислужвал на принца и хубавата му съпруга.

ТРИТЕ ВЪЛШЕБСТВА

Живял някога край Северно море силен цар, господар на много страни и кораби. Той имал трима синове. Когато пораснали, поискали да тръгнат по море, да опитат своята сила, да се отличат със смели дела и да спечелят много богатства.

Царят заповядал да приготвят три кораба за тримата си сина.

— Какво смяташ да правиш с кораба, който ти подарих? — попитал той най-големия си син.

— Мисля да отпътувам през девет морета на изток и да събера богатства от далечните брегове и острови — отвърнал той.

— Добре си намислил — рекъл царят. — Заминавай и нека щастието скоро ти се усмихне!

След това попитал средния си син:

— А ти, синко, какво мислиш да предприемеш с кораба, който ти подарих?

— Драги татко, — отвърнал средният син — мисля да отпътувам през морето на запад. Искам да открия нови земи и острови, и да донеса техните богатства.

— Добре си намислил. Върви, нека щастието ти се усмихне! — рекъл и на него царят.

Накрая той задал същия въпрос и на най-малкия си син, а той му отговорил:

— Аз, драги татко, мисля да се отдам на приключения и както досега, да се покажа достоен за твоето име и любов.

Този отговор изненадал царя, защото не очаквал да чуе подобно нещо, но все пак казал:

— Заминавай и на добър път!

Рано на другата сутрин синовете се качили на своите кораби и потеглили. Известно време плували заедно, но когато излезли в открито море, единият кораб поел на изток, другият на запад, а третият на юг.

Първият кораб, който тръгнал на изток, стигнал в страната на среброто, където вместо сняг, валели сребърни пари. Царският син напълнил кораба със сребро и отплувал обратно.

Вторият кораб, който плувал на запад, стигнал в страната на златото. Там средният син го напълнил със злато и поел обратно.

Третият кораб, който тръгнал на юг, не могъл да намери нито сребърна, нито златна страна. Храната се свършила. В далечината царският син забелязал черна точка и се отправил на там. Надявал се да намери страната на хляба, но когато се доближил до брега, видял, че това е пуст остров.

Три дни царският син обикалял пустия остров и не могъл да намери храна нито за себе си, нито за хората си. На третия ден паднал изтощен в безсъзнание. Когато се свестил, видял дивна девойка, която състрадателно го гледала.

— Кой си ти и как си дошъл тук? — запитала го тя.

— Ах, по-добре да не бях идвал! — отвърнал царският син. — Аз съм принц, но сега умирам от глад!

— Аз ще ти помогна! Ела с мен! — рекла девойката и отвела принца до малка къщичка, където работела една стара жена.

Девойката рекла на бабата:

— Мила майко, дай на този принц, който е много гладен, вълшебната кърпичка, която изпълнява всички желания.

Бабата се намръщила, но извадила от един долап извезана кърпичка. Разгърнала я върху масата и рекла:

— Кърпичке, дай храна за един човек!

Още не изрекла последните думи и ето, на масата върху кърпичката се наредили хляб, печено месо, плодове и вино.

Девойката поканила принца да се нахрани. Той седнал на масата и сладко се нахранил. Пил за здравето на девойката и на бабата, а след това тръгнал да си ходи.

Девойката се спуснала след него и извикала:

— Вземи и мен! Тук се чувствам самотна. Не искам да оставам без тебе!

— Мила девойко! — отвърнал принцът. — Не мога да те взема със себе си, защото не знам къде отивам. Ако ми се усмихне щастieto ще се върна и ще те взема.

— Добре, но не забравяй да удържиш думата си. Подарявам ти вълшебната кърпичка! Служи си с нея, пази я добре и не ме забравяй!

Царският син се върнал на кораба и намерил хората си гладни и отчаяни. Наредил да донесат най-голямата маса на кораба. Заповядал на моряците да насядат около нея, разгърнал вълшебната кърпичка и рекъл:

— Кърпичке, сега нахрани всички!

Моряците изненадано гледали как на масата се трупали печено месо, салати, вино, плодове. Започнало истинско угощение. Нахранили се до насита и настроението им се подобрило. После продължили пътя си.

Привечер стигнали друг остров. Царският син го разгледал и видял, че не е населен. По едно време огладнял и разтворил кърпичката. Изведнъж пред него се явил един човек и му казал:

— Ти ядеш и преяждаш, а пък аз умирам от глад!

— Бъди ми гост! — казал принцът.

И изгладнелият гост видял пред себе си различни ястия. Принцът разказал на странника как се сдобил с вълшебната кърпичка.

— Да-а — отвърнал непознатият, — виждал съм много чародейни предмети, които изпълняват най-различни желания, но не всички са полезни. Ето, погледни моята тояга. И тя е вълшебна. Ако извърна дръжката на тоягата на една страна и ѝ кажа: „Да дойдат сто, хиляда или сто хиляди войници или конници“, те веднага се изпречват пред мен и изпълняват всичко, което им заповядам. Извърна ли дръжката на другата страна, веднага изчезват. Но каква полза от това, след като войниците искат да ядат, а аз нямам с какво да ги нахраня. Твоята вълшебна кърпа е по-ценна. На драго сърце бих ти дал тоягата си за нея.

— Добре! Да се разменим тогава! — казал царският син.

Непознатият се зарадвал.

Царският син взел вълшебната тояга, а непознатият кърпата и се разделили.

След малко царският син извърнал дръжката на тоягата и извикал: „Сто конника!“ Веднага се чул конски тропот и пред него се изправили сто конника.

— Начаса ми върнете моята вълшебна кърпа! — заповядал им принцът.

Конниците се втурнали като фурия да изпълнят заповедта му и след малко се върнали с вълшебната кърпа.

Младият принц заповядал:

— Кърпичке, сложи ядене за сто души!

Конниците насядали около кърпата и се наядли до насита. Тогава младият принц завъртял дръжката на тоягата на другата страна и стоте конника изчезнали.

Принцът се върнал на кораба и отново продължил пътуването си. Привечер на другия ден стигнали трети остров и царският принц слязъл веднага, защото искал да преживее ново приключение. По едно време срещнал стара жена, забрадена с кърпа, съшита от различни пъстроцветни парчета плат.

Жената била бледа и изтощена.

— Ах, умирам от глад и жажда! — проплакала тя. — От два дни не съм слагала нищо в уста. Имаш ли да ми дадеш поне парче хляб, момко?

— Ще ти дам, бабо! — отвърнал принцът. — Мога да ти дам каквото ядене си пожелаеш — добавил той и заповядал на кърпичката да сложи трапеза за двама.

Бабата се нахранила и зарадвана, започнала да подхвърля забрадката си нагоре. За миг забрадката се пръснала на хиляди парчета и където паднело бяло късче от нея, се издигал разкошен замък, а там, където паднело зелено парче, се ширвала разкошна градина с езеро по средата. Това много се харесало на принца и той казал на бабата:

— Завиждам ти на хубавата забрадка!

— Да, много е хубава! — отвърнала му тя. — Но каква полза от нея, когато няма какво да ям? Колко бих се радвала, ако притежавах твоята вълшебна кърпичка!

— Тогава да се разменим! — предложил принцът.

Бабата му дала забрадката и взела от него вълшебната кърпа.

Не минало много време и принцът извърнал дръжката на тоягата, повикал стотина души и им заповядал да донесат веднага вълшебната кърпа. За миг желанието му било изпълнено.

Продължили пътуването си и принцът видял друг малък остров. Пожелал да разгледа и него. Обикалял дълго време, но не намерил нищо, легнал да си почине и задрямал.

По едно време се събудил от приятните звуци на цигулка. Повдигнал глава и видял на една скала необикновен свирач. Поздравил го и му обяснил, че свиренето много му харесва. Царският син пожелал и тази цигулка. Нейният собственик, след като опитал чародейството на вълшебната кърпичка, се съгласил да я размени с нея. Принцът, както и по-рано, бързо си върнал вълшебната кърпа.

След много пътуване царският син най-сетне пожелал да се върне в отечеството си. Когато пристигнал, било вече тъмно и той потърсил удобно място в парка на двореца, за да легне да спи.

За другия ден царят уредил лов в парка и еленът, който щял да бъде убит, бил за царската трапеза. Ловджийските кучета подушили чужденеца и започнали да лаят. Царят чул лая им, приближил се до дървото, видял принца, но не му се зарадвал.

— Ти се върна! — рекъл той. — Виждам, че нищо не носиш. Твоите братя донесоха сребро и злато. Аз смятах, че ще отидеш в страната на диамантите и ще донесеш пълен кораб. Докато ти пътуваше аз влязох във война с нашия съсед, който ми отне много области. Всичкото сребро и злато, което донесоха братята ти, отиде за оръжие и поддържане на войската. Има опасност противникът да завладее цялото царство.

В този миг пристигнали вестоносци и съобщили, че неприятелят нахлул в страната от три места. Не оставало нищо друго на царя и синовете му, освен да бягат. Най-малкият син, обаче, извърнал дръжката на тоягата и извикал:

— Сто хиляди войника, конница и пехота! Неприятелят да бъде прогонен!

Изведнъж наоколо почерняло от войска и след малко от противника не останал и помен. Войската на младия принц дори завладяла съседното царство.

Тогава царският син разгърнал вълшебната кърпичка и казал:

— Кърпичке, пригответи трапеза за сто хиляди души! И ето, в миг се появили стотици наредени маси.

— На угощение без музика не може! — добавил принцът. — Аз ще ви посвирия на цигулка.

Той започнал да свири и всички наоколо завикали с възхищение: „Браво! Браво!“

— А сега трябва да поправим разрушенията от войната — казал младият принц.

Хвърлил нагоре шарената забрадка и цялата страна се покрила с дворци, замъци, разкошни паркове и езера. С помощта на вълшебната кърпичка набавил храна в изобилие за народа.

После завъртял дръжката на тоягата и създал мощна войска. Найсетне с цигулката възвърнал доброто настроение на целия народ.

Като направил всичко това, принцът се сетил за хубавата девойка от пустия остров.

— Тя удържа думата си, сега аз трябва да удържа своята! — рекъл той на баща си и тръгнал, за да я доведе.

УМНИЯТ КМЕТ

Имало едно време един цар, който искал да намери в царството си най-умния човек и да го направи пръв министър. Всичките му придворни, които го заобикаляли и живеели в двореца били все глупави хора и никой с нищо не можел да му помогне.

Един ден царят тръгнал сам из царството си. Обикалял от град на град, от село на село, да търси най-умния човек и на всички, които срещал по пътя си, задавал един и същи въпрос:

— Кажете ми искрено, добър цар ли съм аз или лош?

Чудили се хората на царския въпрос, но нали царят го задавал, трябвало да отговорят. Едни му казвали, че е добър, други, че е лош. Тези отговори не задоволявали царя, той свивал недоволно вежди и казвал:

— Всички сте глупави, като моите министри! Няма ли един умен човек в царството ми?

Пътувал царят из градове и села с надеждата, че все някъде ще намери поне един умен човек. Стигнал в едно малко забутано планинско селце и спрял да почине. После повикал първенците на селото и ги попитал:

— Добър цар ли съм аз или лош?

— Царю честити, — отвърнали те — не можем веднага да ти отговорим на този въпрос.

— Защо? — зачудил се царят.

— Защото днес кмета го няма в селото. Без него не можем да ти отговорим. Ако почакаш до утре сутринта, той ще дойде и ще ти отговори.

Царят се съгласил и зачакал.

Вечерта кметът дошъл и първенците на селото му разказали всичко.

— Не се страхувайте — рекъл им той — лесно ще му отговорим. Все имаме толкова ум, да отговорим на царския въпрос.

Разотишли се селяните спокойни, че кметът, който бил умен човек, не ще ги посрами.

На другия ден всички се явили пред царя.

— Ти ли си кмета? — запитал той.

— Аз, царю честити. На твоите заповеди съм.

— Ще ти задам един въпрос, искам право да ми отговориш.

— Ние сме научени само истината да казваме — отвърнал спокойно кметът.

— Кажи ми тогава, аз добър цар ли съм или лош?

— Нито си добър, нито си лош, царю.

— Как така, нито едното, нито другото! — зачудил се царят.

— Ще ти обясня, царю. Ако си лош цар и дойдеш да живееш между нас, добрите, и ти добър ще станеш. Ако пък ние сме лоши, а ти си добър, като дойдеш да живееш между нас, и ти ще станеш лош. При каквито живееш, такъв си и ти, царю...

Този отговор се харесал на царя, но той пожелал още веднъж да изпита ума на кмета и му рекъл:

— Добър ти беше отговорът, но за да разбера дали наистина си умен човек, ще ти задам още два въпроса. Отвърнеш ли и на тях, добро те чака...

— Готов съм, царю! — рекъл кметът и зачакал да чуе другите два въпроса на царя.

— Искам от тебе да ми кажеш какво е разстоянието от небето до земята и второ — колко звезди има на небето?

Кметът се усмихнал и отвърнал:

— Ще ти отговоря царю, но при едно условие.

— Какво е то?

— Искам време, за да поразмисля добре. Тая работа не е така лесна, иска време.

— Три дни стигат ли ти?

— Стигат! — отвърнал кметът.

На третия ден той се явил пред царя, който го чакал с нетърпение. Искал час по-скоро да чуе отговорите на кмета. На мегдана, където бил царят, се сбрало цялото село — чакало и то да чуе. Кметът се поклонил почтително пред царя и бръкнал в торбата си.

„Какво ли ще извади от нея?“, помислил си царят и останал изненадан, когато кметът измъкнал от там кълбо прежда. Толкова

голямо било то, че едвам го държал в ръцете си.

— Защо ти е това кълбо прежда? — запитал царят.

— Това е отговорът на първия въпрос, царю — отвърнал кметът.
— Ако развиеш конеца и го изправиш нагоре, единият му край ще е на земята, а другият ще опре небето. Толкова дълго е разстоянието между небето и земята. Ако се съмняваш в моите думи, царю, като по-учен от мене, сам можеш да провериш, дали казвам истината. Ето, вземи кълбото и премери сам...

Царят останал възхитен от умния отговор, но замълчал.

— А звездите можеш ли да преброиш? — запитал той.

— И тях преброих, царю честити...

— Е, и колко са?

— Хиляда хиляди милиона, деветстотин деветдесет и девет хиляди и деветстотин и деветдесет и девет. Това е точният брой на звездите, които всяка нощ виждаме на небето. Ако не вярваш, царю, изброй ги сам и ще се увериш, че казвам истината.

Засмял се царят на умните отговори на кмета и рекъл:

— Умният човек по отговорите се познава. Дълги години търсих такъв човек, за да ми бъде полезен в управлението, но не намирах. Най-после тръгнах сам да търся и ето, че щастието ми се усмихна. Трябваше да дойда в това затънтено селце, за да намеря най-умния човек. Ела с мене в двореца ми, ще те направя пръв министър. Със своя ум ти ще бъдеш много по-полезен на царството, отколкото на селото.

Царят отвел кмета със себе си в столицата, назначил го за свой пръв министър и оттогава държавните работи в царството тръгнали в правия път...

КОРОНАТА НА ЗМИЯТА

Живяла някога в един обор една добра змия със златна корона на главата си. Понякога тя пеела дори по-хубаво и от най-сладкопойните птици. Когато слугинята влизала в обора, за да издои кравите, змията се показвала от една пукнатина в стената и дълго я гледала. Девојката си мислела, че змията иска нещо от нея и понеже била много жалостива, сипвала малко прясно мляко в една паничка и ѝ я подавала. Змията лакомо изпивала млякото, после обръщала глава и короната ѝ заблестявала като диамант в тъмния обор. Добрата девојка се радвала на змията, пък и чудно ѝ се виждало, че откакто започнала да я храни, кравите давали повече мляко, били здрави, а телетата много хубави.

Не щеш ли, веднъж господарят влязъл в обора тъкмо когато змията пиела мляко от паничката, което ѝ сложила слугинята. Господарят бил голям скъперник, с погнуса погледнал змията и много се ядосал на слугинята, дето ѝ дава мляко.

— Глупаво момиче — извикал сърдито той — ти така ли пазиш имота на своя господар? Не се ли отвращаваш от тази змия, която и без това, през нощта смуче мляко от кравите като пиявица, а на това отгоре ти я храниш и я насърчаваш да влиза в обора? Не съм виждал такова чудо! Какво друго да мисля за тебе, освен че си зла вещица и че с тази отвратителна змия имаш някакви нечисти планове.

Клетата девојка заплакала, но господарят не се трогнал от сълзите ѝ. Той така викал и толкова се ядосал, че забравил колко предана и вярна била тази слугиня.

— Да се махаш от къщата ми! Не искам аз змии да храня! Не мога да търпя хората да ме крадат и още сега си прибирай дрехите и си върви, докато не съм се оплакал в общината, да те тикнат в затвора.

Плачейки, девојката избягала от обора и отишла да си прибере дрехите. Тръгнала да си ходи, но сърцето ѝ се свиело, като чула мученето на кравите. Мълчаливо и с разплакани очи тя се сбогувала с тях. Показала се и змията.

— Сбогом и на теб, клето създание! — промълвила девойката. — Няма вече кой да те храни!

Змията повдигнала главата си, сякаш искала да я сложи в ръцете на момичето и изведнъж короната ѝ паднала. Тя също излязла от обора и напуснала завинаги къщата, в която никой не искал да ѝ дава храна.

Слугинята тръгнала по широкия свят и през ум не ѝ минавало колко много е забогатяла. Тя не знаела за силата на короната, че този, който я притежава става щастлив, хората го обичат и почести и радости го очакват навсякъде.

Като излизала от селото девойката срещнала сина на богатия кмет. Той бил най-хубавият момък в селото. Поздравил я и я попитал за къде е тръгнала и защо напуска господаря си. Девойката изплакала болката си, а момъкът ѝ рекъл да отиде при майка му и да ѝ каже, че той я праща.

Девойката отишла и старата жена, още щом я видяла, я обикнала и я задържала в къщи. Не минало много време и един ден момъкът рекъл:

— Майко, реших да се ожена за девойката. Много я обикнах! Моля те, благослови ни!

— Всички я обикнахме, синко! — рекла майката. — Тя е толкова добра, толкова хубава и мила! В името на Бога аз ви благославям и от все сърце приемам тази девойка за своя снаха.

Така бедната слугиня станала най-богатата и най-щастливата жена в селото.

А на лошия селянин, който за няколко капки мляко изгонил от къщата добрата девойка, всичко тръгнало на зло. Като напуснала змията къщата му и щастие то си отишло. Скоро той се принудил да продаде кравите и нивите си, които откупил богатият кметски син. Младата булка прибрала в обора любимите си крави и ги закичила със зелени венци. Сега те били нейни и тя ги милвала и сама ги хранела.

Един ден, като била в обора, младата булка изведнъж видяла змията. Дала ѝ короната и ѝ казала:

— Колко се радвам, че дойде отново при мен! Сега отново ще получаваш по паничка мляко всеки ден. Заповядай, вземи короната си, с която ми направи толкова добрини, защото вече не ми трябва. Сега аз съм богата и щастлива. Благодаря ти много!

Змията взела короната и заживяла в обора на младата булка. Над нейния дом зацарили мир, щастие и Божя благодат.

ЦАР И МЕТЛАР

Имало едно време един стар човек, който се прехранвал с правене на метли. Всеки ден ходел в гората и събирал брезови клонки. От тях правел хубави, здрави метли и ги събирал на куп. Когато купчината станела достатъчно голяма, той натоварвал метлите на шейната и ги откарвал в града, за да ги продава.

Един ден, когато пак карал метлите към пазара, срещнал царя, но не знаел, че това е той.

— Искаш ли, човече, да ме закараш с шейната до града? — попитал царят.

— На драго сърце! — отвърнал старецът. — Зад мене все ще намериш някое местенце да седнеш.

Тръгнали. През време на пътуването обаче, царят вземал една по една метлите и ги изхвърлял от шейната, докато се свършили. Добрият метлар нищо не забелязвал. Като стигнали до града, той спрял коня и се обърнал към непознатия, но що да види — няма една метла в шейната!

— Мошеник! — викнал старецът. — Защо изхвърли метлите ми! Знаеш ли, че сега аз и домашните ми ще гладуваме!

— Ако имаш нещо против, дай ме под съд! — рекъл невъзмутимо царят и повече нищо не продумал.

Като стигнали в града, метларят наистина го дал под съд. Със сълзи на очи той разказал на съдиите как взел по пътя непознатия и как той се отблагодарил за любезността му.

Съдиите успокоили метларя и му рекли:

— Не се грижи, старче! Ако той наистина е постъпил така, ние ще се погрижим да ти заплати загубата.

На другия ден метларят и царят се явили пред съда. Царят дал на съдиите сто жълтици да го оправдаят. Те прибрали парите и обявили царя за невинен. Съдиите, както и старецът, не знаели, че този, който ги подкупил е самият цар.

Царят и метларят напуснали съда.

— Няма ли сега да се оплачеш пред някоя по-висша инстанция?
— рекъл царят.

— Ще се оплача! — рекъл метларят без колебание и тръгнал към съдиите.

Разказал всичко, а те му рекли:

— Бъди спокоен, старче! Щом непознатият ти е сторил зло, ние ще се погрижим той да ти плати метлите.

На другия ден царят и метларят се явили пред по-висшите съдии. И този път царят ги подкупил, за да го оправдаят. Дори казали на стария метлар, че сам си е виновен и друг път да не качва на шейната си пияни хора. Старецът нямало какво да каже, но решил да се оплаче на най-висшия съдия, но царят подкупил и него.

Висшият съдия осъдил метларя за клевета, вместо да накажат виновния.

Когато излезли от съда царят завел стареца в двореца, дал му една кесия с осемстотин жълтици и му рекъл:

— Иди си сега в къщи, старче, и си купи една голяма лодка с платна. След това оплети три хиляди обувки от брезови клонки — малки и големи — та да има за старо и младо. После натовари обуцата на лодката, докарай ги в града и спри при големия мост пред двореца. Аз ще се погрижа да направиш добра търговия. Но помни, че не бива да искаш по-малко от три жълтици за всеки чифт.

Когато приближил празникът Ивановден, царят заповядал да разгласят, че в двореца ще има голямо празненство. Ще бъдат допуснати само тези, които носят обувки от брезови клонки. Такива обувки всеки можел да си купи при моста до двореца.

Старецът бързо разпродаде обувките. Много хора си купили, но никой не се пазарял, защото царят бил определил всеки чифт да струва по три жълтици.

Старият метлар се завърнал доволен в къщи и донесъл много пари. Рекъл на жена си:

— Сега ще взема една жена да ти помага в домакинската работа, а аз ще наема един слуга да ми събира клони в гората. После ще си седим спокойно в къщи, аз ще си връзвам лете метлите отвън на пейката, а зиме пред огнището. Ще ги нося на пазара и ще видиш как на стари години ще забогатеем.

— Да, да! — извикала радостно жена му. — Когато отидеш с новата си лодка в града да продаваш метлите, вземи ме със себе си. Искам царя да видя! В началото бях много сърдита, че постъпи толкова лошо с тебе, но сега той изкупи грешката си.

— Да, така е! — рекъл метларят. — Царят нарочно направи това, за да види дали съдиите са честни. И виж, те всички изкривиха правото за пари, но сега си получиха заслуженото. Царят позорно ги изпъди от страната.

НАГРАДАТА НА ЦАРЯ НА ПТИЦИТЕ

Имало едно време двама братя: Хон Бу и Нал Бу. Нал Бу бил много богат, а Хон Бу — много беден. Богатият брат нямал деца, а Хон Бу имал син и дъщеря. И често жената на бедния брат казвала:

— Нищо от това, че нямаме пари, затова пък нашите деца са добри.

Хон Бу бил толкова беден, че нямал даже чиби. Той си направил колиба от оризова слама и живеел в нея с децата и с жена си. За да не умрат от глад, Хон Бу и жена му правели сламени сандали и ги продавали. От всеки чифт сандали те печелели само по няколко дребни монети, та били принудени понякога да си лягат гладни.

Но веднъж се случило такава лошо лято, че оризът по нивите даже не поникнал. Свършила се в селото и оризовата слама, от която Хон Бу правел сандали.

Скоро в колибата на бедняка не останало нито зрънце ориз. Напразно гладните деца по цял ден искали да ядат. В колибата нямало дори съчки, за да запалят огън в огнището.

Заплакала жената на бедняка, като видяла, че децата й умират от глад.

Нещастният Хон Бу не можел да гледа сълзите на жена си и на децата си. Запътил се той една сутрин към града, да си търси някаква работа.

Тогава разплаканата жена на Хон Бу казала на малкия си син:

— Иди при чичо си, кажи му, че умираме от глад и го помоли да ти даде назаем поне една мяра ориз. Ако се върнеш с празни ръце, значи твоят чичо има сърце на тигър.

Отишло момчето в дома на Нал Бу. Щом влязло в първия двор видяло много волове, угоени прасета, тлъсти кокошки, стада гъски и патици.

Не стигнало момчето до втория двор, а вече отгоре му се нахвърлили с ръмжене няколко свирепи кучета. Както изглежда,

голямо било богатството на стопанина, щом той държал толкова много лоши кучета.

Една слугиня изскочила, като се разлаяли кучетата.

— Махай се! — извикала на момчето. — Какво търсиш тук, дрипльо?

— Аз съм племенникът на господин Нал Бу — казало момчето — и трябва непременно да го видя.

Слугинята завела момчето във вътрешния двор и то видяло чичо си.

Нал Бу седял на засенчена тераса и пушел с дълга лула. Когато богаташът забелязал своя дрипав и гладен племенник, извадил лулата от устата си и сърдито попитал:

— Кой си ти? Как се намери тук?

Момчето отговорило:

— Аз съм син на вашия брат. Моята майка и сестра ми умират от глад. Дайте ни малко ориз назаем.

Нал Бу изслушал молбата на момчето, усмихнал се и казал:

— Оризът ми е заключен в хамбара и не зная къде съм скрил ключа. Ако ти дам едно парче месо, кучетата ще се нахвърлят отгоре ти и ще те изпохапят. Ако ти дам кюспе, свинете ще започнат да квичат от завист и да тичат след тебе. Ако пък ти дам мяра трици, не ще имам с какво да храня кравите си. Ако ти дам шепа чумиза, кокошките от злоба ще престанат да носят яйца. Тъй че махай се по-скоро оттук и никога вече не се показвай пред очите ми.

Не му се връщало на момчето с празни ръце в къщи. Печално вървяло то и все мислело как да се сдобие поне с малко пари, за да нахрани майка си и сестра си. Изведнъж видяло, че насреща му иде един ловец. На гърба му се мятали убити зайци.

Ловецът спрял при момчето и казал:

— Лошият ястреб отмъкна всичките пилета от нашето село. Реших да го убия, но той хвърчи чак в облаците и моята стрела не може да стигне тоя злодей.

Момчето вдигнало глава и видяло, че високо в синьото небе се вие ястреб.

— Скрийте се зад тия храсти — казало момчето на ловеца, — а когато ястребът се спусне, гледайте непременно да го умерите, защото втори път не ще мога да го измамя.

Щом ловецът се скрил зад лещака, момчето се тръшнало на земята, опънало се и се престорило на умряло.

Лежало то неподвижно една, две, три минути, а ястребът все продължавал да се вие и да се вие над него. Навярно бил много стар и предпазлив. Дълго време ястребът гледал проснатото на земята момче, но най-после не се стърпял и започнал да се спуска надолу.

Щом ястребът кацнал на гърдите на момчето, изсвирила стрела и ястребът паднал мъртъв, с широко разперени криле.

— Благодаря ти — казал ловецът на момчето. — Ти си смело и умно момче. Без теб никога не бих могъл да убия този крадец. Вземи за награда сто ляна.

Зарадваното момче скрило парите и се затичало в къщи.

В колибата то видяло баща си. Хон Бу не успял да намери никаква работа в града и сега седял при огнището гладен и тъжен. Но когато син му сложил пред него парите, Хон Бу веднага се развеселил. Той отишъл на пазара в града, купил оризена слама и пак започнал да прави сандали за съседите си.

Дните минавали един след друг и незабелязано настъпила пролетта. А през пролетта долетели птиците и започнали да си вият гнезда. И двете ластовички си свили гнездо над самия вход на колибата на Хон Бу.

През лятото в ластовичето гнездо се появили птиченца. Те били винаги гладни. Щом съглеждали бедняка или децата му, птиченцата широко разтваряли човчици. И всеки път получавали няколко зрънца чумиза, а понякога и някое дъждовно червейче.

Скоро птиченцата почнали да се учат да хвърчат.

Веднъж, когато били кацнали на клончето на едно дърво, към тях пропълзяла голяма змия. Като видял това, Хон Бу извикал високо:

— Змия, змия! По-скоро бягайте!

Малките ластовички чули вика на бедняка и веднага прехвъркнали на съседната ела. Но едно от птиченцата, което още не можело добре да хвърчи, не могло да стигне до елата и паднало в тревата. Хон Бу вдигнал ластовичката и видял, че едното ѝ краче е счупено. Беднякът превързал крачето ѝ и поръчал на децата да хранят ластовичката всеки ден.

Когато дошла есента, ластовичката вече весело подскачала и хвърчала из колибата. И веднъж Хон Бу я занесъл в близката гора и я

пуснал на свобода. Ластовичката леко трепнала с крилца, зачуруликала радостно и се изгубила в ясното небе. Тя отлетяла в царството на птиците, дето никога няма студ, дето няма лоши змии и дето живее мъдрият и справедлив цар на птиците.

Когато царят на птиците видял куцата ластовичка, много се зачудил:

— Аз царувам от триста години над птиците, но никога досега не съм виждал ластовички със сакати крачета.

Ластовичката разказала на царя какво се случило с нея и как я спасил и излекувал беднякът.

Царят изслушал разказа на ластовичката и казал:

— Няма нищо по-долно от неблагоприятността. Вземи тази тиквена семчица. Напролет ще я занесеш на човека, който те е избавил.

Когато от морето задухал топлият пролетен вятър, ластовичката потеглила на далечен път към бреговете на Корея. Тя хвърчала два дни и на третия ден видяла познатата колиба. Кацнала на покрива на колибата и високо зачуруликала.

Хон Бу се събудил от веселото чуруликане, излязъл от колибата и веднага познал птичката. А ластовичката се приближила до бедняка, кацнала на рамото му и отворила човката си. В краката на бедняка паднала тиквена семчица.

Беднякът заровил семката в земята и само след три дни тя поникнала. От ден на ден стръкът се издигал все по-високо и по-високо. Една сутрин на него се появили три цвята, а още след няколко седмици цветовете се превърнали в малки тикви. Тиквите растели бързо, наливали се със сок и скоро станали за ядене.

Хон Бу поискал да ги откъсне, но жена му казала:

— Нека пораснат още. Тогава ще направим от тях големи съдове за вода и ще продадем тези съдове на богатите хора.

Хон Бу послушал жена си и скоро тиквите станали толкова големи, че било невъзможно да се разрежат с нож. Тогава беднякът взел един трион и разрязал първата тиква. Щом тиквата се разцепила на две половини, от нея изскочило едно прекрасно момче и сложило на земята пред краката на бедняка две шишета — едното златно, а другото сребърно. Момчето се поклонило и казало:

— Справедливият цар на птиците ти праща привет. Онзи, който пийне една глътка от златното шише, винаги ще бъде здрав, а пък който пийне една глътка от сребърното шише, винаги ще бъде млад. — Като казалото това, момчето изчезнало.

Беднякът внесъл в колибата си подаръка на царя на птиците и започнал да разрязва втората тиква. Щом втората тиква се разцепила, от нея изскочили шестима работници. Всеки от тях държал в ръцете си някакъв инструмент: първият имал брадва, вторият — трион, третият — длето, четвъртият — ренде, петият — лопата, шестият — лост.

Работниците веднага се заловили за работа и по-бързо, отколкото мисълта минава през ума на човека, построили дом с осем стаи, с две веранди и три двора.

Като свършили работата си, работниците се поклонили и изчезнали.

Когато Хон Бу се окопитил от смайването, казал на жена си и децата си:

— Сега да видим какво има в третата тиква. Добре ще бъде в нея да намерим поне малко ориз, защото нямаме за обяд нито зрънце.

И той почнал да разрязва третата тиква.

Когато двете половинки на третата тиква се разтворили, от нея с голям шум изскочили гъски, патици, фазани, кокошки, пуйки. Последни от тиквата изскочили три малки магаренца. Магаренцата били натоварени с чували, пълни със злато и сребро.

Доволно и щастливо заживели Хон Бу, неговата жена и децата му. Доволно и щастливо заживели и техните съседи, защото Хон Бу всекиму помагал. И колкото повече пари раздавал той на бедните, толкова повече ставало златото и среброто в чувалите му.

Стигнала до Нал Бу мълвата, че брат му раздава пари на бедните. Засмял се богаташът, не повярвал той на хорските думи:

— Отде има пари тоя просяк? Той няма даже слама за сандали! — И решил богаташът сам да провери дали брат му не е умрял от глад. Отишъл той у Хон Бу и не повярвал на очите си. На мястото на някогашната колиба видял дом с осем стаи, с две веранди и три двора.

В първия двор имало волове и коне, а във втория — кокошки, гъски, фазани, пуйки. В третия двор имало прекрасна градина. Какви ли плодове нямало в нея! И ябълки, и праскови, и круши, и зарзали... и

цветята пръскали такова благоухание, че миризмата им стигала чак до другия край на селото.

Приближил се Нал Бу до къщата и видял как брат му седи на верандата и играе на шах със сина си. Цялата веранда била постлана с тигрови кожи.

Богаташът едва не умрял от злоба. А Хон Бу видял брат си, посрещнал го и го завел на верандата. Дълго се сдържал Нал Бу, но най-после не се стърпял и попитал отде има това богатство беднякът.

А Хон Бу никога не лъжел. Той и сега нищо не скрил от брат си и му разказал как станало всичко. Щом се върнал вкъщи, богаташът веднага заповядал на слугинята да му донесе едно ластовиче гнездо.

Слугинята изпълнила заповедта на господаря си. Тя намерила под стряхата ластовиче гнездо. В него имало три птиченца. Рано сутринта, когато всички в къщи спели, Нал Бу извадил от гнездото птиченцата, двете от тях убил, а на третото счупил крачето и го внесъл в къщи.

Цяло лято богаташът лекувал горкото птиченце, а през есента го пуснал на свобода. Осакатеното птиченце отлетяло в царството на птиците. Когато царят на птиците видял куцата ластовица, той я попитал:

— Разправи ми кой те осакати. Защо куцаш?

Ластовичката му разказала всичко: как богаташът убил брат ѝ и сестра ѝ, как ѝ счупил крачето, а после я излекувал и я пуснал на свобода.

Царят на птиците изслушал печалния разказ на птичката и казал:

— Вземи тази тиквена семчица. Напролет ще я дадеш на човека, който ти счупи крачето.

Минали зимните месеци и дошла пролетта.

Веднъж, когато богаташът седял на верандата и пушел с дългата си лула, чул чуруликане на ластовичка. Нал Бу дръпнал настрана облечения с маслена хартия прозорец и веднага познал миналогодишната ластовичка.

Щом Нал Бу изтичал на двора, ластовичката разтворила човката си и на земята паднала една тиквена семчица. Богаташът грабнал семчицата и почнал да търси място, дето да я посее. Той се страхувал да не би да я откъснат. И Нал Бу решил да посее семчицата до самата си къща, за да бъде винаги близо до чудното растение.

Цяло лято богаташът не затварял очи — пазел своето съкровище. Той разкопавал земята около растението, поливал го с най-чиста вода, засенчвал го денем, за да го запази от горещите лъчи на слънцето, покривал го с рогозки през студените ветровити нощи.

Семчицата на птичия цар бързо поникнала и към есента нейните клончета покрили цялата къща на богаташа. Вместо три тиквата на Нал Бу завързала пет тикви. Горд и щастлив ходел наоколо богаташът.

А тиквите от ден на ден ставали все по-големи и по-големи. Скоро станали толкова големи, че къщата почнала да пращи под тяхната тежест. Нал Бу й жена му се видели принудени да се преместят в пристройката, дето пазели зърнените си храни. Богаташът и жена му не се отделяли нито крачка от вълшебните тикви. Нал Бу ги пазел през нощта, а жена му през деня. Отдавна трябвало да се откъснат тиквите, но Нал Бу смятал, че колкото по-големи станат, толкова повече съкровища ще се съберат в тях.

Най-после тиквите станали толкова големи, че строшили керемидения покрив на къщата, пробили тавана и паднали в стаите. Нал Бу се опитал да ги измъкне от къщата, но се оказало, че грамадните тикви не могат да минат през вратата. Принудили се да съборят една от стените, за да търкулнат тиквите на двора.

Нал Бу не съжалявал много, че останал без къща. Богаташът знаел какви съкровища са намерили в тиквите на брат му.

Когато тиквите били търкулнати от къщата на двора, Нал Бу заповядал да заключат портата, за да не му пречи никой, и почнал да разрязва първата тиква. Тиквата се оказала тъй голяма и твърда, че богаташът три пъти си почивал, додето я разреже. Когато двете половини се разтворили, от тиквата излезли десет въжеиграчи. Те веднага почнали да пеят и да играят. Нал Бу и жена му с удоволствие гледали това безплатно представление.

— Въжеиграчите се явиха, за да се порадват на нашето щастие — казал богаташът на жена си. — Но те ми омръзнаха вече. Искам час по-скоро да узная какви чудеса се крият в останалите тикви.

И той викнал на главния въжеиграч:

— Пръждосвай се оттука!

Главният въжеиграч не се обидил. Той се поклонил и казал:

— Ти наслади погледа си с нашите игри и слуха си с нашите песни. Плати ни десет хиляди ляна и ние ще се махнем.

Треперейки от злоба, богаташът напълнил една торба пари и въжеиграчите изчезнали.

Нал Бу се заловил да реже втората тиква. Той се надявал, че от втората тиква ще изскочат дюлгери и ще му построят нова къща. Но от втората тиква излезли десет монаха с бръснати глави и веднага почнали да просят от Нал Бу милостиня.

Напразно богаташът ги пъдел от двора си. Известно е, че, монасите са най-алчните и най-дотегливи хора на света. И макар Нал Бу да бил голям скъперник, той се видял принуден да даде на монасите хиляда ляна, за да ги накара да си идат.

— Не скърби, жено! — казал той на жена си. — Сигурно в третата тиква ще намерим сребро и злато.

Но когато разрязал третата тиква, от нея излязла дълга процесия от платени оплаквачи на умрели. След оплаквачите вървели носачи. Те носели едно мъртво тяло. Оплаквачите тъй силно оплаквали умрелия, че съседите на богаташа почнали да тропат на портата му, за да разберат какво се е случило.

— Махайте се — завикал Нал Бу на оплаквачите.

— Кой ви е викал тук?

— Ние ще си идем само когато ни дадеш пари да погребем умрелия и да си купим траурни дрехи — отговорили оплакваните и завили още по-силно.

Нал Бу се уплашил, че този вик ще накара съседите да нахълтат в двора му. А как ще разреже той останалите тикви пред съседите си. Затова дал на оплакваните десет хиляди ляна.

От четвъртата тиква изскочили пет певици. Всяка от тях пеела различна песен. Първата запяла една песен за дванадесетте месеца, от които се състои годината; втората — за тридесетте дни, от които се състои месецът; третата — за часовете, от които се състои денят; Четвъртата — за смъртта на старата година; петата — за раждането на новата година. Когато спрели да пеят, певиците поискали от богаташа да им даде за труда всичките си запаси от зърнени храни.

— Аз вече раздадох всичките си пари, а сега вие искате да ме оставите и без храна! Махайте се отгук!

Но певиците не се помръднали от мястото си.

— Ти ще забогатееш пак, като отвориш петата тиква — казали те. — Ако не заповядаш на слугите си да натоварят всичките ти запаси

на воловете и конете, които се намират в първия ти двор, ние ще пеем до разсъмване.

Ще не ще, богаташът трябвало да се раздели със своите зърнени храни. Слугите бързо натоварили чувалите на каруци и след няколко минути богаташът нямал нито един чувал храна, нито волове, ни крави, ни коне.

Разтреперан от алчност и нетърпение, Нал Бу почнал да разрязва петата тиква. Тя била най-голямата и най-твърдата тиква. Слънцето отдавна вече се скрило зад планината, мръкнало се, а богаташът все режел и режел. Но най-после тиквата се пукнала. И изведнъж от нея изскочил стихиен вятър и страхотен пламък. Вятърът съборил къщата, а пламъкът я превърнал в грамадна клада.

Напразно Нал Бу и жена му викали съседите си да им помогнат.

Никой не им помогнал, защото и те никога на никого не били направили никакво добро.

И когато Нал Бу видял, че пламнал и неговият сандък, в който пазел златото си, той не се стърпял и се хвърлил в огъня.

Така загинал жестокият богаташ.

И никой от селото не го съжалил. Пък и ние не ще плачем за него.

ТРИМА БРАТЯ, ТРИМА ЦАРЕ

Имало едно време в едно царство мъж и жена. Те имали трима сина. Мъжът ходел в гората, събирал съчки и сухи клони, товарел ги на магарето, откарвал ги в града и ги продавал. Така прехранвал жена си и децата.

Веднъж през лятото децата помолили баща си:

— Татко, вземи ни и нас в гората!

Бащата отначало не искал да ги вземе, но после се съгласил.

Щом стигнали в гората, децата се пръснали да търсят птичи гнезда.

Покатерило се най-голямото момче на едно високо дърво и намерило в едно гнездо две много красиви яйчица. Момчето взело яйчицата, показало ги на баща си и рекло:

— Татко, да занесем тези яйца на пазара и да ги продадем. Ще вземем за тях пари.

Бащата отвърнал:

— На кого са притрябвали тези яйца, синко?

Но момчето не го оставяло на мира и продължавало да го моли.

Бащата си помислил: „Може пък наистина някой да ги купи, макар и за развлечение“ — и се съгласил.

На другия ден сиромашът отишъл на пазара. Занесъл той дърва. Взел със себе си и яйчицата. Продал дървата, извадил от кошничката двете яйчица, взел ги в ръка и обиколил два пъти пазара. Никой и не погледнал яйчицата. Само един търговец ги видял и си казал на ума: „Защо ли ги носи? Кой ще му ги купи? А може би крият някаква тайна или имат някаква сила?“

И той попитал:

— Колко искаш за тези яйца?

Сиромашът помислил: че защо му са яйцата на търговеца? Изглежда, че на смях ме пита — и отговорил:

— Остави, и без това няма да ги купиш.

А търговецът си помислил: „Сигурно са много скъпи“ — и казал:

— Защо, да не мислиш, че нямам пари. Казвай, колко струват?

— Я ме остави, защо питаш напразно нали виждам, че не си купувач! — повторил сиромасът.

Търговецът си казал: „Сигурно не вярва, че имам пари“. Извадил цяла шепа монети и ги хвърлил в кошничката на бедняка.

— Ето, дай ми ги!

Тогава сиромасът се замислил: „Търговецът не е глупав да си хвърля парите на вятъра. Изглежда, че яйчицата наистина са скъпи, затова бърза да ги вземе“.

— Остави, не ги продавам, какво си се заловил за мене? — отказал му пак той и отминал.

Тръгнал търговецът след него и започнал да му предлага все по-голяма и по-голяма цена. Но сиромасът не искал и не искал да ги продаде. Занесъл ги той вкъщи и казал на жена си:

— Вземи, жено, тия яйчица и ги скрий, а като се разклопа нашата кокошка, сложи ги под нея, та да видим какво ще се излюпи.

Търговецът пък намерил в това време един голобрад измамник, дал му магарета, натоварени с ядене и дрехи, и го изпратил в селото на сиромаса, като му поръчал:

— Закарай всичко това на този и този човек, но внимавай. Не вземай пари, а го замени само срещу двете яйца.

Подкарал голобрадият магаретата със стоката и отишъл в дома на сиромаса.

Излязъл сиромасът, поискал да си купи нещо, но голобрадият му казал:

— Не продавам срещу пари, а само срещу онези яйца.

— Не — отвърнал сиромасът, — ако искаш, продай ми, но яйцата не давам.

Така измамникът си отишъл с празни ръце. По пътя той си рекъл: „Защо ли моят господар дава толкова стока? Навярно в тези яйца се крие голяма сила.“

Решил той да получи на всяка цена яйцата. Преселил се близо до къщата на сиромаса и почнал да прелъгва жена му:

— Защо си се свързала с такъв стар и беден мъж? Омъжи се за мене.

Жената не искала и да чуе измамника. А през това време кокошката легнала да мъти. Жената сложила при другите яйца и онези

две яйчица.

На другия ден какво да видят — всичките яйца станали блестящи и прозрачни като стъкълца.

Извадил сиромехът стъкълцата яйца, гледа и не може да разбере каква е тая работа, защо светят и блестят толкова.

Взел той три от тях и ги отнесъл в града при един златар.

— Искаш ли да купиш тези стъкълца?

Погледнал майсторът и що да види — не били стъкълца, а блестящи брилянти. Зарадвал се той и попитал:

— Даваш ли ми и трите за две хиляди.

Сиромехът си помислил, че той се подиграва с него, засмял се и рекъл:

— Хайде, давай!

Наброил му златарят две хиляди, дал му сиромехът стъкълцата и хукнал радостен към къщи.

Построил той нова къща и заживели безгрижно и богато. Колкото и яйца да сложили при онези две яйчица, веднага се превръщали в скъпоценни камъни.

Сиромехът ги вземал и ги продавал.

Скоро от яйчицата се излюпили два гълъба. Всички в къщи се грижели за гълъбите и треперели над тях. А голобрадият не оставял на мира жената на сиромеха и все я подлъгвал. Сега тя вече живеела в богатство и разкош и нямала толкова много работа. Взела да се поддава на думите му, обикнала го и се отдръпнала от мъжа си.

Веднъж голобрадият ѝ казал:

— Няма да се оженя за тебе, ако не заколиш двата гълъба и не ми дадеш да ги изям.

Тя решила да убие гълъбите и заповядала на слугинята:

— Заколи двата гълъба, изпечи ги и ги поднеси на масата.

Слугинята заклала гълъбите, изпекла ги, но не ги поднесла на господарката си, а дала да ги изядат децата — тримата синове на сиромеха. За господарката си пък заклала две пилета и ѝ ги поднесла.

Голобрадият разбрал това и казал:

— Това не са гълъбите!

Господарката извикала слугинята:

— Къде са гълъбите? Къде си ги дянала?

Слугинята се изплашила и отговорила:

— Бях излязла от стаята и децата ги изяхи.

Жената каза на голобрадия:

— Какво да правим сега? Децата изяхи гълъбите.

— Заколи децата и ми дай техните сърца! — рекъл голобрадият.

— Ако направиш това, ще се ожена за тебе, инак ще си отида и няма да ме видиш вече.

Слугинята чула това, съжалила децата и им каза:

— Бягайте по-скоро от къщи, защото ще ви погубят!

Изплашили се момчетата и избягали. Вървели те, колкото вървели — стигнали до един кръстопът, от който се разделяли три пътя. Спрели и се замислили, по кой път да тръгнат?

Най-големият казал:

— Да тръгнем надясно.

Средният казал:

— Да тръгнем по средния път.

А най-малкият казал:

— Ние сме трима и пътищата са три — да тръгнем поотделно, да си опитаме късмета, а после отново ще се намерим.

Сбогували се братята и всеки тръгнал по своя път.

Най-големият брат вървял, вървял и стигнал до едно далечно царство. Видял къщата на един ковач. Приблизил се и помолил ковача:

— Чичо, уморен съм и съм гладен. Дай ми да хапна и да си почина. Ще ти се отплатя с работа.

Ковачът нямал деца. Зарадвал се той на такъв добър момък и повикал жена си:

— Дай му да хапне и да си почине, навярно бог ни го изпраща на стари години.

Зарадвала се жена му, поканила момъка, дала му да се нахрани и му постлала да си легне. Спал той три дни и три нощи, без да се събуди.

На третия ден сутринта жената се приближила до него и решила да го събуди. Дръпнала завивката и какво да види — той лежал целият в злато и скъпоценни камъни.

Гълъбите имали такава сила — който ги изяде, все в злато и скъпоценни камъни щял да лежи.

Жената повикала мъжа си и му показала момъка. Събрали двамата цялото това богатство и го скрили.

Така всяка нощ те събирали и скривали златото и скъпоценните камъни, а момъкът не подозирал нищо.

Средният брат също стигнал до едно царство. По пътя си срещнал един търговец.

— Гладен съм и съм уморен. Нахрани ме и ме остави днес да си почина, а после ще ти служа, както ми заповядаш — казал му момъкът.

Търговецът го харесал и си помислил, че ще има полза от него. Завел го в къщи и казал на жена си:

— Дай му да се нахрани и му постели да си легне. Утре ще го взема на работа.

На сутринта момъкът не се събудил.

Отишла жената на търговеца да го разбуди, дръпнала завивката и какво да види — лежи той целият в брилянти.

Извикала жената мъжа си.

Събрали всичкото това богатство и го скрили. После разбудили момъка, нахранили го, напоили го и го облекли богато. Живеел си той така, а те всяка нощ събирали от леглото му брилянтите и ги криели. Не знаел нищо за това и средният брат.

Най-малкият брат също вървял, вървял стигнал най-после до едно царство. Срещнал там една стара жена — вдовица, и я помолил:

— Стрино, гладен съм и съм уморен; колко дни вече вървя самичък! Дай ми да се нахраня и ме остави да поспя до утре, а после ще ти служа, както кажеш.

Приела го старицата, нахранила го и му постлала да си легне. На сутринта момъкът не се събудил. Изплашила се старицата да не му се е случило нещо. Приближила се до него, а той лежи целият в скъпоценни камъни. Събрала тя това богатство и го скрила. След това събудила момъка и го изпратила в гората за дърва.

Така заживял и най-малкият брат. Работел той на старицата, а тя всяка нощ събирала брилянтите и нищо не му казвала.

Веднъж царят на този град разгласил:

— Всичките ми поданици да дойдат пред двореца. Ще пусна един гълъб и на когото кацне, нему ще дам единствената си дъщеря за жена и ще му завещая царството си.

Всички изпълнили заповедта и отишли пред двореца. А старицата се уплашила да не би гълъбът да кацне на момъка и тя да го изгуби заедно с цялото му богатство. Заклучила го в къщи и му казала:

— Седи си тук и не излизай, каквото и да се случи! — а сама отишла да види какво ще, стане.

Излязъл царят и пуснал гълъба.

Хвъркнал гълъбът над тълпата, обиколил я цялата, но не кацнал на никого, а полетял към къщата на старицата и почнал да кръжи над покрива ѝ.

Царят изпратил слугите си да разберат каква е тази работа.

Отишли слугите и намерили в къщи заключения момък. Доложили на царя. Царят заповядал:

— Доведете го при мене!

Когато видял момъка, царят много го харесал. Дал му дъщеря си за жена и го оставил да царува.

Заживял най-малкият брат богато. Сега вече разбрал, че щом заспи, в леглото му се появяват скъпоценни камъни. Царството му станало най-богатото и най-могъщото от всички царства на земята.

А в това време средният брат, който живеел у търговеца, продължавал да работи. Но ето че веднъж се събудил по-рано от обикновено и видял леглото си обсипано със скъпоценни камъни. Събрал той цялото богатство и го скрил в едно далечно подземие. Така натрупал безчет скъпоценни камъни и решил: „Ще отида да поискам за жена царската дъщеря“. Отишъл при царя и му рекъл:

— Дайте ми дъщеря си за жена!

— Добре — отговорил царят, — ще ти я дам, но ако ми издигнеш такава кула, която да струва колкото цялото ѝ царство.

— Добре — казал момъкът. После отишъл, извадил златото и скъпоценните камъни и издигнал кула — цялата в блясък и красота.

Явил се той пак при царя:

— Заповядайте да видите!

Погледнал царят и се смаял: наистина не само неговото царство, но и много други царства можели да се купят с такава кула.

Дал царят на средния брат дъщеря си за жена и той заживял по царски.

А най-големият брат продължавал да живее у ковача. Научил той, че в това царство имало девойка с невиждана под слънцето хубост.

Явил се при ковача и му казал:

— Желая да се оженя за тази красавица, поискай ми я.

— Не, синко — отговорил ковачът, — тази девойка е магьосница. Който се е опитал да я иска за жена, жив не се е върнал. Върху коловете на оградата край нейния дворец са набучени човешки глави. Погубила е всички, които са я искали.

Момъкът се замислил: какво може да бъде това, как ги погубва тя?

Излязъл той скритом от къщи и се отправил към двореца на красавицата. Приближил се до терасата. Видяла го красавицата, излязла и всичко наоколо осветила като слънце.

— Зная защо си дошъл — казала му тя. — Само че по-добре си върви, нали виждаш колко момци, и все царски синове, са оставили тук главите си? Ти ли ще вземеш това, което те не можаха да вземат?

А момъкът ѝ отговорил:

— Без тебе и така няма живот за мене; кажи, какво искаш?

— Добре, ще ти задам три задачи. Изпълниш ли ги, твоя ще съм. Но ако не ги изпълниш, знай, че ще ти отсекаат главата.

— Казвай — рекъл момъкът.

— Първата е — да построиш над тази река златен мост, и то такъв, че аз свободно да мога да се разхождам по него.

Натъжил се момъкът, върнал се в къщи и разказал всичко на ковача. Ковачът рекъл:

— Това е лесна работа, ти сам си злато. Погледни какво богатство сме натрупали! Не мост, а цял златен град можем да ѝ построим. — И добрият ковач му разказал как са събирали златото от неговото легло. Момъкът се зарадвал.

Построили те мост от чисто злато, когато го завършили, момъкът отишъл при красавицата и ѝ казал:

— Заповядайте, мостът е готов!

— Че е готов, и сама виждам — отговорила тя, — но ще може ли да ме удържи?

Тръгнала красавицата, разходила се по моста. Мост като мост, само че целият от злато.

— Това изпълни — казала му тя. — Сега втората задача... Иди и ми донеси онези бели камъни, които се виждат ей там на оня връх.

Върнал се момъкът при ковача и му казал какво иска красавицата.

— О! — извикали ковачът и жена му. — Горко ни ще загинеш! До този връх ти не можеш стигна, пък и да стигнеш, жив няма да се върнеш.

Тръгнал все пак момъкът към върха. Вървял, що вървял, срещнал една мечка. Извадил той меча си да съсече мечката, а тя му проговорила:

— Не ме убивай. И аз бях някога човек като тебе, но поисках да се ожения за онази магьосница и тя ме превърна на мечка. Скитам сега по горите като звяр.

Съжалил го момъкът, но как да му помогне? Тръгнали заедно. Срещнали по пътя един елен. Мечката каза:

— И този е човек, и него магьосницата погуби.

Тръгнали и тримата заедно. Навлезли в гората. Мечката показала на момъка едно високо дърво и му рекла:

— Качи се на това дърво, откърши клон, издялай си тояга, удари ме с нея по гърба и кажи: „Стани отново човек!“ — и аз пак ще стана човек.

Покатерил се момъкът на дървото, издялал си тояга, ударил мечката и рекъл:

— Стани отново човек, какъвто си бил!

Мечката се превърнала на човек и той казал:

— Удари сега елена!

Момъкът ударил елена и рекъл:

— Стани отново човек, какъвто си бил!

И еленът се превърнал на човек.

Зарадвали се те, прегърнали се и се разцелували. Този, който бил по-рано мечка, казал:

— Ти напразно си тръгнал за камъните, не можеш стигна до тях, пък и да стигнеш, няма да можеш да ги вземеш. Един орел пази тези камъни и не пропуска чужд човек да приближи до тях. По-добре да се върнем при магьосницата. Аз ще я ударя с тази тояга и ще я превърна на магарика, а ти влез в стаята ѝ, вземи килима, който се намира там, и го изнеси. Щом седнеш на него, той ще те отнесе при камъните, ти ще ги вземеш и ще ги донесеш.

Така и направили. Върнали се в града, купили кошница с ябълки и се запътили към двореца на красавицата-магьосница, уж продават ябълки.

Излязла красавицата да купи ябълки, а момците я ударили с тоягата и извикали:

— Стани магарица!

Красавицата се превърнала в магарица, а момъкът влязъл в стаята ѝ, изнесъл килима, седнал на него и хвъркнал към оня връх.

Орелът видял, че някой лети на килима на магьосницата, но помислил, че тя сама го е изпратила, и дал на момъка трите големи камъка.

Върнал се момъкът при другарите си, но колкото и да се мъчели всички, не могли да снемат камъните от килима.

Тогава момъкът казал на магьосницата-магарица:

— Нищо не искам от тебе, ще те превърна пак на жена, само сними тези камъни и ни освободи килима.

Тя се съгласила. Момъкът я ударил с тоягата, превърнал я пак на красавица, а тя се приближила и снела камъните.

Седнали тримата приятели на килима и момъкът казал:

— Лети, килим, отнеси ни при братята ми.

Килимът хвъркнал и отнесъл и тримата при средния брат.

Зарадвали се братята, разцелували се и устроили богато угощение. После всички седнали на килима и отлетели при най-малкия брат. Повеселили се и тук предоволно и всички заедно хвъркнали към родината си.

Щом пристигнали там, тримата братя отишли при царя и казали:

— Тук живее нашата майка. Тя изпъди баща ни, омъжи се за един голобрад измамник, а нас искаше да погуби. Ние ви се молим да накажете и двамата, както им се полага.

Царят се съгласил и заповядал да обесят голобрадия и жена му.

Най-големият брат дори и не помислил за магьосницата. Той се оженил за дъщерята на царя и сам станал цар.

Намерили тримата братя своя баща, а после всеки отишъл в своето царство и всички заживели щастливо.

КАК СЕЛЯНИНЪТ ОБЯДВАЛ С ГОСПОДАРЯ СИ

Седели веднъж селяни под едни върби, пушили с лулите си и за господаря си бърборели. Той бил лош и скъперник разправяли, че канче вода не можеш да измолиш от него. А един селянин казал:

— Само си приказвате! Ако искам, аз не само вода ще си измоля, а и на обед ще остана у господаря.

Развикали се селяните, заспорили:

— Ако не ни лъжеш и наистина обядваш у нашия господар, ще ти дадем чифт волове.

Хванали се те на бас, както му е редът. Отишъл селянинът при господаря, поклонил се ниско и казал шепнешком:

— Милостиви господарю, никому думичка не съм продумал, а право при теб идвам да питам: направи ми тая добрина, господарю, кажи ми колко ще струва такава парче злато?

Той показал на господаря едрия си селски юмрук.

Пламнали очите на господаря, като чул да се говори за злато.

— Ела, селянино — казал той, — влез.

Влязъл селянинът в стаята и все своето си знае:

— Кажи ми, милостиви господарю, ако буцата е хей такава, колко ще струва?

Той допрял двата си юмука и ги показал. Разтреперил се господарят от алчност и казал:

— Седни, селянино, седни и изпий една чашка.

А селянинът отвърнал:

— Но нали чашката, милостиви господарю, се пие по обед. Ами колко ще струва, господарю, хей такава буца?

И той посочил главата си.

Пребледнял тогава господарят, плеснал с ръце и викнал на слугите:

— Я носете ракия да си пийнем, борш и галушчици да си хапнем! Сядай, селянино, да обядваме.

Седнал селянинът до господаря, обядват. А господарят цял гори, иска да узнае къде е буцата. Селянинът си хапвал от господарските гозби и мляскал — никога не бил виждал такова ядене.

Още не сдъвкал храната си, и господарят си взел шапката.

— Хайде, води ме, селянино. Къде е това злато?

Запалил селянинът лулата си и поклатил глава:

— Какво говориш, милостиви господарю, та аз нямам никакво злато. Аз само така питах, колко би струвало, ако го имах.

Разсърдил се господарят, закрепцял на селянина:

— Марш навън, щурако! Кръгъл глупак!

А селянинът му отговорил:

— Ех, милостиви господарю, не съм аз толкова тъп, не съм толкова глупав, щом като получих чифт белороги волове.

Издание:

Г. Филипов. Приказки през девет планини
Българска. Първо издание
ИК „Ивета“, София, 1997

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.